

BREZ ZAPOSLOTITVE

173 DELAVCEV

Potem ko je delavski svet Panonije na zadnji seji konec preteklega tedna s 16 glasovi »za« in 1 »proti« izglasoval zaupnico direktorju podjetja Emila Zelku, je s tem sprejel tudi sanacijski program, ki naj bi prispeval k rešitvi nekaterih najbolj perečih problemov v tem 640-članskem delovnem kolektivu. Ta med drugim predvideva reševanje podkapitaliziranosti podjetja in njegovo drugačno organiziranost, ki naj bi jo izpeljali še do konca tega leta. Največji problem v Panoniji je še vedno nelikvidnost, če ne bo dobila potrebnih likvidnostnih sredstev, pa bo 3. decembra potekel rok, ko bo služba družbenega knjigovodstva vložila prijavo za stečajni postopek. V Panoniji pa vendarle upajo, da se najhujše ne bo zgodilo, saj bodo skušali doseči zunajodno poravnavo z upniki.

Med zaposlenimi v Panoniji pa gotovo najbolj odmeva sklep delavskega sveta, da zaradi pomanjkanja dela preneha delovno razmerje 173 delavcem. Spisek zaposlenih, ki jih bodo odpustili, je že pripravljen, izdelali pa so ga na osnovi kriterijev iz kolektivne pogodbe. Vsi ti delavci bodo dobili odpravnino, delovno razmerje pa jim bo prenehalo, ko bodo v Panoniji dobili denar za odpravnino.

L. Kovač

VESTNIK

VU ISSN 0351-6407

Murska Sobota, 29. novembra 1990 • Leto XLII • Št. 46 • Cena 10 din

Ni razlogov za miren spanec

Finančni položaj v državi je težak, da grozi razsulo celotnega gospodarskega sistema. Na to je pred dnevi opozoril sam predsednik Narodne banke Jugoslavije, na to pa opozarjajo tudi nekateri gibanja, ki so iz dneva v dan manj ugodna. Podobno velja tudi za pomursko gospodarstvo in bančništvo, saj se neuporabna gibanja, ki so bila že ob devetmesečju, samo še stopnjujejo. Nekateri kazalci poslovanja v pomurskem gospodarstvu kažejo ugodnejši kot v republiki, vendar še vedno kritični. Da so razmere skrb zbujajoče, potrjuje tudi podatek, da je v podjetjih, ki poslujejo z izgubo, zaposlenih več kot tretjina vseh pomurskih delavcev, dobršen del gospodarstva pa ima likvidnostne težave.

Nelikvidnost je gotovo eden največjih problemov pomurskega gospodarstva, saj so le še redki, ki niso imeli blokiranih ziračunov, njihove število pa je iz dneva v dan večje. Dnevno je blokiranih tudi po 30 pomurskih podjetij, njihovo število pa se spreminja iz dneva v dan. Najhujše je gotovo v dneh po izplačilu osebnih dohodkov, za katere v podjetjih še nekako zberejo sredstva, problem pa se pojavi, ko je treba plačati prispevke. Tudi podatki o višini blokiranih sredstev kažejo na to, da so gospodarske organizacije in banke brez denarja.

Likvidnostni problemi so najtežji v kovinskopredelovalni industriji in nekaterim grozijo stečajni postopki. Medtem ko

stečajni postopek teče že v treh pomurskih podjetjih, je služba družbenega knjigovodstva zaradi 60-dnevne blokade prijavila v stečaj še lendarško Tovarno logistične opreme Varstroj.

V podjetjih, ki so v stečaju, je več kot 1.300 delavcev, in če k tem dodamo še 3.700 drugih iskalcev zaposlitve, je njihovo število grozljivo, po odstotku brezposelnih pa je Pomurje daleč pred drugimi slovenskimi območji. Skorajšnjih rešitev tako rekoč ni mogoče pričakovati, saj novih obetavnih programov ni, med iskalci zaposlitve jih je več kot 2.200 mlajših od 26 let, med nezaposlenimi pa jih je kar 67 odstotkov brez izobrazbe. Da je zaposlovanje resnično v krizi, potrjuje tudi dejstvo, da v podjetjih ne zaposlujejo niti strokovnih kadrov. Vse to pa so podatki, ki pomurskim gospodarstvenikom in načrtovalcem gospodarskega razvoja gotovo ne morejo zagotavljati mirnega spanca.

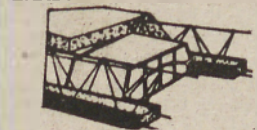
Ludvik Kovač

V pričakovaju dneva X — z dr. Francetom Bučarjem

ČE PLEBISCIT PADE, SMO DOKONČNO POGORELI

Po mnenju predsednika slovenskega parlamenta dr. Franceta Bučarja je plebiscit o odcepitvi naša zadnja možnost in priložnost, da dosežemo nacionalno osamosvojitve in osvoboditev. Srečanje s prvim parlamentarnim državo Republike Slovenije objavljamo na 5. STRANI!

GRADITELJI POZORI!

GREDIS d.o.o.
Novo selo Rok, R. Končara 10 — Čakovci,
tel.: (042) 811 685, podjetje za proizvodnjo in prodajo:
• strojni nosilci
• strojna polnila
• in ostali gradbeni material
Delovni čas od 7. do 18. ure.
• zelo ugodne cene • dobava takoj •
večje količine dostavimo na dom brez plačila

REKLI SMO — O PLEBISCITU

Postkardeljanska »špekulacija«: (Ne)sreče ne more dati človeku ne država ne partija ne stranka ne sistem, lahko si jo ustvari zgolj sam — naj bo ZA plebiscit ali PROTI njemu (BRŽ)

Plebiscit naj ne bo palica; šepavemu pomaga hoditi, vročerkvrneža pretepe. (an)

PLEBISCIT — naša prihodnost zdaj. Kakšna bo jutri? (LiK)

Ob razmerah v katerih živimo v Jugoslaviji, je osamosvojitve Slovenije nujna. Mislim pa, da je predvideni rok za izvedbo plebiscita prekratek, saj niso razjasnjene nekatere gospodarske, varnostne in socialne posledice. Gre za odločitev, ki nima popravnega izpita. (F. M.)

... Vodstvu, ki ima tak narod (ki se odloči za plebiscit), se ni treba bati za svojo prihodnost... (bbp)

Da si tudi jaz želim suvereno Slovenijo, ki ne bo podrejena nekomu močnejšemu, o tem ni dvoma. Saj to je prav gotovo želja vsakega, mar ne? In če je to osnovno vodilo plebiscita, potem je moja opredelitev znana že vnaprej. Priznati pa moram, da me precej bega misel na odcepitev, ker si težko predstavljam državno mejo pri Razkrižju, Gibini, na murskem mostu pri Petišovcih... (J. G.)

Staro pravilo je, da dvakrat dobro premisli, preden se odločiš. Ni mi bilo dano razmišljati, zato mi preostane le odločitev, saj je izbira samo ena. Če se res tako mudi, sem »za«, odgovornost za posledice pa prepustim drugim. (L. K.)

Plebiscit moje dežele, ki je nedvomno najbolj demokratičen in neposreden izraz volje ljudstva, bi moral ustrezati povsem konkretnim političnim razmeram. Je nujna stopnica na poti do slovenske samostojnosti ter utrjevanja njene suverenosti in državnosti. Zato ga je treba temeljito pripraviti, najprej pa bi morali natanko pojasniti vse pozitivne in negativne posledice. (M. J.)

Biti samostojen — pomeni biti zrel. Biti zrel pa pomeni (v vseh odtentkih): biti sposoben oceniti svoje zmožnosti, živeti samostojno, sprejemati življenje v vseh njegovih dobrih in slabih straneh. Postati samostojen pomeni nositi tudi vse posledice in zanje odgovarjati. D. L.

Sem za to, da se na splošnem ljudskem glasovanju vsi odločamo o samostojnosti Slovenije. Sem pa proti, da bi s tem priznali Oblasti pravico vsakršnega odločanja »v imenu naroda«. Tudi pozneje naj bi o vseh pomembnejših vprašanih odločali neposredno, na primer z referendumom. (Š. S.)

Preresno politično dejanje, da bi ga obremenjevali s čustvi in strastmi. Slovenska oblast, vrzi nam vse znane karte na mizo! S posledicami odločitve ZA ali PROTI bo tvoj narod moral živeti in preživeti, njega ni mogoče zamenjati. (ib)

Močno so že upokojeni ljudski hrbti, toda sedaj si bodo morali naložiti še dejanje in posledice plebiscita. Šele zgodovina bo povedala svoje, pa vendar, ali jim je res treba tega, obračun (plačilo), ker Sava teče na Jug? Ali se ne bodo izčrpana telesa skrušila? (mh)

»Bo zalegel bojkot stanarin?«

Občinski svet Zveze svobodnih sindikatov v Murski Soboti je od soboške vlade ponovno zahteval, da prekliče podražitev stanarin. Če tega ne bo storila, bo stanovalec pozval k bojkotu oziroma plačevanju stanarin, ki so veljale oktobra.

Na zadnji seji so člani soboškega sveta ZSSS ponovno govorili o novembrskem in napovedanem decembrskem dvigu stanarin. Povedali so, da so se na njihov nedavni protest odzvali nekateri hišni sveti, podjetja in organizacije. Življenjski standard delavcev se namreč znižuje tudi na račun višjih stanarin. Socialna in materialna varnost se po mnenju sveta v prihodnje ne sme tako drastično zmanjševati, kot se je v zadnjem času. Če soboška vlada ne bo odstopila od podražitve stanarin, se bo socialna varnost na delavca zmanjšala še za 8 odstotkov, so ugotovili sindikalisti. Predlagali so ji, naj se o višini stanarin dogovori s hišnimi sveti. Gospodarstvo je v obupnem položaju in delavci živijo vedno bolj iz rok v usta. Njihovega potrpljenja je konec, ne zaupajo nikomur več, zato so predstavniki iz podjetij obvestili vodstvo občinskega sindikata, da bodo stanovaleci v družbenih stanovanjih prenehali plačevati povišane stanarine.

Svobodni sindikati ne verjamejo več vladi, ki je obljubila nadomestilo za plačevanje stanarin najbolj ogroženim družinam. Predstavnica Centra za socialno delo Slavica Grgona je povedala, da bo subvencije dobilo kakih 350 stanovalcev, saj visoki cenzusi na člana družine drugim ne omogočajo dodelitve nadomestila. Tako bodo morali odkloniti okoli 40 odstotkov prosilcev pomoči.

Za kvadratni meter bodo morali v soboški občini, če si vlada ne bo premislila stanovaleci odšteti 21,06 dinarja, kar je več kot v večini slovenskih občin.

Lidija Kosi

DETE JE ROJENO. Tako smo naslovili poročilo o začetku obratovanja tovarne Keral v Lendavi. Gre za zametek dejavnosti, ki lahko veliko prispeva k zmanjševanju števila nezaposlenih. Kot je razvidno s posnetka, v Lendavi uporabnih in okrasnih izdelkov ne »ščancajo«, ampak jih oblikujejo na dobri stari način — na lončarskih vretenih. V ta namen so usposobili nekaj mladih delavcev. Več na strani 9. Foto: Š. Sobočan

LJUTOMER
tel. 82 455
ATRIUM

**KATALOŠKA
PRODAJA
POHIŠTVA**

Vestnikov koledar

29. nov., četrtek, DAN REPUBLIKE
30. nov., petek, ANDREJ
1. dec., sobota, MARJAN
2. dec., nedelja, BLANKA
3. dec., poned., FRANC
4. dec., torek, BARBARA
5. dec., sreda, SABA

V četrtek bo še spremenljivo oblačno, ob koncu tedna pa bo sončno in hladno vreme.

Pregovora
Na Andreja (30. nov.) sneg — z žitom kreg. Ako je prvega dne v adventu mraz (na Barbaro, 4. dec.), trajal bo v zimski čas.

izredno
ugodne cene

V PRODAJALNI

DISKONT MURSKA
SOBOTA

PRI KATOLIŠKI CERKVI

KOMPOT ANANAS 836 gr.....	14,70 din
SAHARIN V OLJU 5 kom.....	59,50 din
ČOKOLADNI NAREZEK (Uvoz Danska) 1814 gr.....	107,20 din
ČOKOLADNI MOKA 300 gr.....	21,30 din
ČOKOLADA Milka mleč. 5 kom. a 100 gr.....	59,30 din
ČOKOLADA Milka lešnik 5 kom. a 100 gr.....	62,20 din
ČOKOLADA KAVA (zrno) 1 kg.....	110,30 din
OLJE Jedilno 1 l.....	16,30 din
RADENSKA 1 l.....	3,60 din
SAMON "Dan na dan" 5 l.....	85,20 din
PRALNI PRAŠEK Lind 1 kg.....	16,40 din
VILEDA KRPE 3/1.....	13,90 din
TOALETNI PAPIR role 2/1.....	9,00 din
TOALETNI PAPIR role 8/1.....	52,40 din
BRISAČE FROTIR 50 x 70 cm 1 kom.....	35,50 din
KUHINSKE KRPE 1 kom.....	14,20 din

VSO BLAGO PRODAJAMO
PO DISKONTNIH KOLIČINAH!

VELETRGOVINA

Potrošnik

ODSTOP THATCHERJEVE

To, kar so poznavalci že dlje časa napovedovali, se je uresničilo. Britanska premierka Margaret Thatcher je odstopila. To je prvič v britanski zgodovini, da je stranka na oblasti strmoglavila lastno premierko. S tem so najuglednejši predstavniki konzervativne stranke uspeli s predlogom, da naj Margaret Thatcher odstopi od napovedane kandidature za drugi krog glasovanja o novem voditelju stranke oziroma premieru in drugim kandidatom omogoči, da se zoperstavijo kandidatu za novega premiera Michaelu Heseltinu, bivšemu obrambnemu ministru. Ta je dobil sicer v prvem krogu glasovanja poslancev britanske konzervativne stranke manj glasov (Heseltine 152, Thatcherjeva 204), toda pritiski na železno lady so se znotraj stranke okrepili. Nezadovoljni z njeno politiko so ji namreč predlagali odstop, kar je nazadnje tudi sprejela.

BRITANSKA POMOČ SZ

Britanska vlada bo v prihodnjih dveh letih namenila 20 milijonov funtov za strokovno usposabljanje sovjetskih državljanov za potrebe tržnega gospodarstva. Ta britanska pomoč bo usmerjena v 4 poglavne dejavnosti: razvoj hrane in kmetijstvo, porabo energije, ustanavljanje malih podjetij in nudenje finančnih storitev.

NEZAPOSLENIH 12 MILIJONOV LJUDI

Po ocenah Evropskega urada za statistiko v Luksemburgu je septembra stopnja nezaposlenosti v državah Evropske skupnosti znašala 8,3 odstotka. Nezaposlenost se je nekoliko zmanjšala v Nemčiji, na Portugalskem in v Španiji, povečala pa se je v Belgiji, Veliki Britaniji in na Danskem. Strokovnjaki ocenjujejo, da se je stopnja nezaposlenosti stabilizirala. Ta čas je v Evropski skupnosti brez dela približno 12 milijonov aktivnega prebivalstva.

DUBAJIČ OBDOLŽEN POSKUSA UMORA

Nekdanjega partizanskega polkovnika Sima Dubajčica, ki ga širša javnost pozna, ker je sodeloval pri množični likvidaciji pripadnikov kvislinških enot v prvih dneh po drugi svetovni vojni blizu Pliberka, bodo obdolžili terorizma. Proti njemu in še 15 osebam so namreč vložili kazensko ovadbo zaradi ogrožanja varnosti in poskusa uboja.

Ugotovili so namreč, da je Milanka in Mirka Bubala iz Bihaca oziroma Donje Lapca (oba srbke narodnosti) na cesti pod Velebitom 17. novembra hudo ranil prav Dubajčič, ki je odgovoren za postavitve barikad v Prezidu.

Poleg tega je Dubajčič istega dne na nogometnem igrišču v vasi Zaton delil strelno orožje in organiziral večjo skupino upornikov, ki so dobili nalogo postaviti barikade. Kot so sporočili na tiskovni konferenci v občinskem sekretariatu za notranje zadeve v Zadru, so našli nekaj pišč, ki lahko potrdijo navedbe obtožnice.

IZ SOMBOTHELA PIŠE

Ime Pozsgay bi moral biti za Madžare to, kar je za Slovence Milan Kučan.

Tik pred nedavnim kongresom madžarske socialistične stranke (bivši komunisti reformisti) je počila politična bomba: Imre Pozsgay, podpredsednik stranke in vodja parlamentarne frakcije socialistov je izstopil iz partije. V pismu kongresu je med drugim zapisal, da »ne morejo me socialisti, niti druge stranke, marveč nastali partijski sistem, ki ni sposoben, da bi pridobil velik del ljudstva Madžarske, ki se duši v krizi...«

40 let je od tega, ko je takrat 17-letni mladenič postal član komunistične stranke. V 70-ih letih je bil imenovan za ministra za šolstvo. Takoj se je lotil bogoskrunskih nalog, da bo reformiral madžarsko šolstvo v evropskem duhu, češ da je osnova vsrškega napredka znanje. Ravno pametnih ljudi je manjkalo partijski državi!

Pozsgay je bil v kratkem odstavljen. Ker so v tistih časih imeli domovinsko ljudsko fronto za »kadrovske pokopališče«, so Pozsgaya odškosovali za izgubljeno ministristvo, ki mu je bilo zelo pri srcu, s položajem generalnega sekretarja ljudske fronte. Slednja je bila do prihoda njegovega novega generalnega sekretarja veliko bolj uspešna na področju sajenja dreves in zbiranja odpadkov kot pa recimo v zastopanju političnih interesov tistih več kot 90 odstotkov prebivalstva, ki ni razpolagalo z rdečo knjižico.

Pozsgay je naredil iz te čudne družine pravo frontno organizacijo. Tako rekoč je na vsakem svojem položaju prestopil meje, ki so bile tedaj dovoljene. Zavaljo tega je bil deležen veliko nevednosti. Vseskozi je bil v opoziciji znotraj svoje stranke. Leta 1987, ko je bila vsa oblast še v rokah Janosa Kadarja, je izredno veliko tvegalo, ko je

POZSGAY

sprejel mentorstvo nad prvim, tajnim srečanjem reformnih komunistov in tedaj še strogo prepovedane opozicije v naselju Lukitelek, kakih sto kilometrov od Budimpešte. Tu je prišlo do sinteze takratnih naprednih političnih sil. (Pozsgaya med drugim bega tudi to, da takratne sinteze danes ni več.) Pomembno vlogo pa je odigral tudi leta 1988, ko je oblast od Janosa Kadarja prevzela mlajša generacija. Ko je bil ministrski predsednik Karoly Grosz, eden najboljših Kadarjevih učencev, je Pozsgay na podlagi izsledkov raziskovalne komisije, ki jo je ustanovil in vodil sam, dal izjavo, da leta 1956 na Madžarskem ni bilo kontrarevolucije, temveč ljudska vstaja. S tem je bila pravzaprav prižgana žvižgalna vrstica vseh poznejših revolucionarnih sprememb na Madžarskem. In tudi v tem, da ni prišlo do kakih krvavih dogodkov, je ta vrh Madžar imel veliko zaslug. Tedaj je bil eden najpopularnjših politikov v svoji deželi. Kljub svoji visoki intelektualnosti.

V politični evforiji pred in po volitvah pa so novi zmagovalci pozabili svoje nekdajne mentorje. Tako tudi Pozsgaya. Točneje, še preveč so koncentrirali na to, kako bi lahko škodili njihovu ugledu. Kot kaže, z vsesplošno protikomunistično kampanjo so potolkli tudi Pozsgaya. Ljudje so si pustili sugerirati, da so baje vsi bivši komunisti zločinci. Tako se je tudi dozdajšnji podpredsednik socialistov naveličal vseh strank (takih ljudi je ogromno) in izstopil iz partije. Kot je dejal, tudi socialistične stranke se morajo znebiti komunistične tradicije, ki je zahtevala od svojih članov, da pustijo svojo osebnost v predsobi — z dežnikom in galošami vred.

Nekateri pravijo, če bi se bil odločil pravočasno za izstop, recimo že iz Kadarjeve stranke, potem bi danes mogoče on bil predsednik demokratskega foruma (vodilne stranke). Če pri narodni okrogli mizi ne bi bil tako zelo podpiral takratne opozicionalce, današnje oblasti, ampak intenzivneje uveljavljal svoje ideje, potem bi danes lahko ministrski predsednik bil on. Če bi prej zapustil socialiste, bi lahko bil danes predsednik republike. Če...

Danes je Madžarska brez Imreja Pozsgaya približno taka, kot bi bila Slovenija — brez Milana Kučana.

Francek Mukič

Stik Kitajske z zahodno Evropo

Kitajci pospešeno gradijo drugo železniško progo, ki bo povezovala Kitajsko s Sovjetsko zvezo in naprej z zahodno Evropo. O graditvi tega Evroazijskega kopenskega mostu, skoraj 11 tisoč kilometrov dolge transkontinentalne povezave med Daljnim vzhodom in Evropo, sta se Kitajsko in Sovjetska zveza sporazumeli že leta 1956, vendar so bila gradbena dela zaradi sovražnosti oz. prekinitve odnosov med državama prekinjena za več kot 25 let. Računajo, da bo ta Euroazijska železniška proga, ki bo povezovala kitajsko luko Lian Jun Gang z Rotterdamom, končana do konca leta 1992.

Spričo normalizacije odnosov med obema Korejama in močne združbe obeh držav, bo ta nova Evroazijska železniška povezava vsekakor zelo pomembna tudi v strateškem pomenu. Predvsem zato, ker obstaja stranska proga proti Teheranu, ki Kitajsko kot pomembni dobaviteljci orožja odpira dostop do Irana in s tem do Zlatihkih in drugih držav.

Vrh evropske »smetane«

S sprejetjem Pariške listine za novo Evropo so v kongresnem središču francoskega glavnega mesta končali sklepno sejo tri-dnevne izredne vrha o evropski varnosti in sodelovanju. Dokument pomeni konec spopadov in delitev v Evropi oz. konec hladne vojne. Razdeljen je v tri dele. V prvem govori o novem obdobju demokracije in miru v Evropi, v drugem o načelih sodelovanja v Evropi in v tretjem o institucijah konference.

Pariški vrh KEVS je seveda razpravljal tudi o Zlatihski krizi. Odločitev Sadama Huseina o izpustitvi talcev so v Parizu visoki funkcionarji držav ocenili kot novo taktično potezo, s katero hoče zasejati razdor v protirakijski fronti in omajati nekatere zavez-nike, ki se zavzemajo za mirno rešitev krize.

Predstavnik Bele hiše je opredelil Huseinov poskus izrabljanja talcev v politične namene, in kot cinično manipulacijo. Hkrati Američani zbirajo podporo za svojo resolucijo, menda že imajo privolitev Mitteranda, računajo na podporo Velike Britanije in

Kanade. Resolucija OZN naj bi dovolila uporabo orožja v Zalihvu. Na pariškem srečanju Gorbačov-Bush sta obe državi izrazili podobno mnenje o rešitvi Zalihvske krize, pri čemer ne izključujeta možnosti uporabe orožja.

Polom levih strank BiH

Po zadnjih podatkih se je volitev v Bosni in Hercegovini udeležilo okrog 83 odstotkov volilnih upravičencev. Ta podatek je verjetno edina svetla točka za sedanjo oblast v BiH, ki je pripravila prve volitve večstrankarske volitve. To in pa dejstvo, da je mednarodna ameriška republikanska komisija na tiskovni konferenci povedala, da so bile volitve v glavnem poštene, čeprav ni manjkalo drobnih nerodnosti.

Leve stranke so doživele polom! Zdaj so one tiste, ki govorijo o ponavljanju volitev. Komunisti so dobili le okrog 11 odstotkov glasov in tako ne bodo mogli biti niti solidna opozicija; tudi če bi šli v koalicio s katerokoli od manjših strank. Tri nacionalne stranke so osvojile skoraj tri četrtine glasov volilcev, pri čemer pa nobena ne bo mogla vladati brez soglasja preostalih dveh. Najmočnejša je muslimanska SDA z okoli 27 odstotkov glasov, Srbska demokratska stranka je dobila 26,5 odstotka, HDZ pa 21 odstotkov. Pri tem komunisti niso dobili niti svojega člana v predsedstvo republike, saj so muslimani raje dali svoje glasove Fikretu Abdiću in dr. Aliji Izetbegoviću. Med velikimi poraženci je tudi Markovičeva Zveza reformskih sil, ki je stavila veliko na BiH.

Novost v sovjetskem dogajanju

Ruska federacija in Ukrajina sta v Kijevu podpisali politični dogovor o sodelovanju. Podpis je izjemnega pomena, ne le za ti dve največji republiki, marveč za ves razvoj političnih odnosov v Sovjetski zvezi. Ta dogovor namreč prvič uvaja neposredno politično sodelovanje med republikama v Sovjetski zvezi in predvideva ohranitev sedanjih meja, čeprav je nekaj spornih točk. Iz Ukrajine bi se rad izločil Krim in se pripojil k Ruski federaciji, katere del je bil prej. V Ruski federaciji in Ukrajini živita dve tretjini od 300 milijonov prebivalcev Sovjetske zveze in republiki obsegata skoraj 70 odstotkov sovjetskega ozemlja.

SAMO MILIJON NAS BO...

Morda nas bo Slovencev, ko se bo drugo leto 15. aprila končal nov popis prebivalstva, le za en Hamburg ali eno Budimpešto, a zgolj število seveda ni odločilno. Republika Slovenija utegne imeti ob bližajočem se popisu čez dva milijona prebivalstva. Slovencev pa še vedno samo »okrogli« milijon, ne pa dva. Smo pač narod, ki skrbneje načrtuje svojo demografsko karto kot kak drug. A je vseeno škoda, da nas ne bo več, mar ne?

Koliko nas bo ob popisu, je res negotovo, kajti odgovori na vprašanja popisnikov o pripadnosti narodu ali narodnosti ali etnični skupini po zveznem zakonu ne bodo obvezni, kakor se tudi ne bo smelo, brez privolitve vprašanih, zbirati podatkov o jeziku, v katerem se oseba sporazumeva v okolju, in o jeziku, ki ga govori v svoji družini. To drugo namreč predvideva nov republiški zakon Slovenije, in sicer na zahtevo italijanske in madžarske narodnosti.

Brez dvoma je popis prebivalstva politično dejanje. Tokrat bo to še toliko bolj izrazito zaradi nacionalnih in političnih vrenj v bližini in širšem jugoslovanskem prostoru. Rezultatov popisa se zato eni veselijo, drugi pa se jih bojijo. Toda del prebivalstva se že tradicionalno boji slehernih popisov (nič čudnega, saj je bilo veliko slabih izkušenj), in se jih večših celo načrtno ogiba. Poleg tega se spreminjajo parametri in zapletajo strokovne evidence. Spomnimo se samo naše pogruntavščine: ob zadnjem popisu se je zgolj zaradi političnega prepričanja izreklo za Jugoslavo- kar precejšen odstotek ljudi. Tokrat pa jih bo zagotovo zelo mnogo »izumrlo« in bodo, kot so včasih že bili, spet rajši, recimo Hrvati ali Srbi itd.

Izrekanje o nacionalnosti ostaja pri nas vendarle neobvezno (kar pa seveda lahko da tudi čudne rezultate) in bo zato nacionalna struktura še vedno zamagljena. Tako namreč zahteva zakon — in pika! Ta hkrati zagotavlja, da podatki ne bodo zloraba.

V žarišču dogodkov

bljeni, da so podatki samo za popis in da vse izjave vprašanih (tako kot popis ugasnejo in se ne more zaradi njih nikogar preganjati. Zanimivo je, da bo ob bližajočem se popisu slovenski zakon zahteval še nekaj dodatnih podatkov, resda neobvezno. In to: način ogrevanja v zadnji kuhinjski sezoni — zaradi ekologije in energetske bilance. V kmečkih gospodarstvih pa: ali ima kmet predvidenege prevzemnika kmetije, dediča-kmeta. Zahtevali pa bodo tudi podatke za register zgradb in stanovanj.

Slovenija je zdaj suverena država, ki bo poskrbeala, da bodo

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Slovenci protestirajo, demokrati hitijo z odcepitvijo, Italijani niso pravi avtocesta, Avstrijci čistijo Ljubljano...

(Vjesnik — Zagreb)

Za zdaj lahko izbiramo med vrati in prepadom, tudi če se Ante ga nadomesti drugi Ante. Tudi če bi bilo njegovo naslednji general —

(Borba — Beograd)

Jugoslavija razpada »nazaj«. Smo v obdobju SHS, saj je Srbija Hrvat-ska in Slovenija obnašajo, kot da razen njih ne bi bilo nikogar več.

(Oslobođenje — Sarajevo)

globus

TUNIS V glavnem mestu Tunizije je bila konferenca ministrov za delo in socialno politiko neuvršenih držav. Na štiridnev-nem srečanju so proučili vpraša-nja zadolženosti, preustroja go-spodarstva in socialno politiko neuvršenih držav.

CAPETOWN — Spopadi med privrženci južnoafriškega gibanja Inkata, v katere, so v glavnem pripadniki plemena Zulu in privržen-ci afriškega narodnega kongresa, so vse hujši. Od začetka leta je bi-lo ubitih že več kot 3000 oseb.

BAGDAD — Irak je sporočil, da bo v Kuvajtu poslal še 200 ti-soč svojih vojakov. Sklep o tem so sprejeli na sestanku predse-dnika države Huseina in glavnih poveljnikov iraških oboroženih sil. Hkrati so sklenili, da bodo do 25. marca 1991 izpustili talce.

PRETORIA — Južnoafriški zunanji minister Botha, ki je neu-radno obiskal SFRJ oz. Slovenijo, je napovedal, da bodo z Mosko v 6 mesecih navezali diplomatske odnose. Hkrati je napovedal odpr-tje konzularnih predstavništev v Bolgariji in Jugoslaviji.

DŽEDA — Saudski kralj Fahd in ameriški predsednik Bush sta zavrnila sleherno delno rešitev Zalihvske krize. Zavze-la sta se za popolno uresničitev re-solucij Varnostnega sveta, ki zaht-tevajo iraški umik iz Kuvajta.

STOCKHOLM — Predsednik ZIS Ante Marković se je mudil na uradnem obisku na Švedskem. Svoja gostitelja, kralja Carla Gustafa in premiera Ingvarja Carlssona je seznanil s političnimi in gospodarskimi reformami v Ju-goslaviji.

ATENE — Grčija nadvse po-zorno, pa tudi z zaskrbljenostjo spremlja razvoj dogodkov v Bol-gariji, iz katere beži čedalje več ljudi, zato je na severnih mejah poostrila varnostne ukrepe.

globus

S trezno glavo v odločanje

Soboški socialisti o ustavi in plebiscitu — Na javni tribuni govoril Viktor Žakelj, ki verjame v koristnost osamosvajanja Slovenije — Proti centralizaciji oblasti

Na petkovem ustanovnem zboru občinske organizacije Socialistične stranke v Murski Soboti, ki se ga je udeležilo okrog 50 članov in simpatizerjev, so za predsednika izvolili Gezo Farkaša, podpredsednik je postal Rudi Cipot, sekretar pa Jože Stvarnik. Nato je sledila zelo zanimiva javna tribuna o osnutku ustave Republike Slovenije in aktualnem političnem trenutku, povezanim z razpisom plebiscita. Po iskričnem izjavljanju predsednika Socialistične stranke Slovenije Viktorja Žaklja se je razvnela živahna razprava. Kar zadeva ustavo, so bili najbolj resni pomisleki na račun njene centralistične naravnosti. Večina razpravalcev se je zavzela za večje upoštevanje lokalne samouprave in regionalizacijo, v čemer vidi tudi soboška občina možnosti za hitrejši razvoj.

»Če hočemo zgraditi socialno državo in tržno gospodarstvo, katerega cilj bo blaginja ljudi, potem se moramo seveda vprašati, ali ni osnutek naše ustave šibek, kar zadeva socialne pravice. Če namreč zanemarjamo regionalnost in prisotnost lokalnih interesov, je treba ustavo dopolniti tako, da bo tudi na republiški ravni upoštevan regionalni vidik. To seveda pomeni, da ne moremo podpreti enodomenne skupščine, ki bo imela zgolj predstavnike političnih strank. Parlament mora biti sestavljen tako, da bodo v njem zastopani tudi lokalni dejavniki,« je v pogovoru poudaril Viktor Žakelj. Po njegovem mnenju ustava ne bi smela ustvarjati razmerij, ki ustrezajo sedanjim političnim razmeram, morala bi biti brez ideoloških predznakov, omejevala pa tudi ne sme pravice in svobode državljanov.

Posebna pozornost pa je seveda veljala napovedanemu plebiscitu. Viktor Žakelj meni, da je to intelektualno in čustveno vprašanje, do katerega se mora vsak posameznik v celoti sam opredeliti, predvsem pa s trezno glavo premisliti, kakšne bodo gospodarske posledice te odločitve. »Na dolgi rok bi si upal odgovorno reči, da je osamosvajanje Slovenije koristno, ker to vodi v naše hitrejšje vključevanje v sodobno Evropo. Ostajanje znotraj Jugoslavije, kjer je razmerje v razvitosti 1:7, samo po sebi pomeni, da je treba tako gospodarski sistem kot razvojno politiko prilagajati nekemu povprečju, ki pa nikomur ne koristi. Če hočemo preživeti, moramo iti v osamosvojitve. Zato moramo prevzeti produkcijske, organizacijske in druge norme razvitega sveta. Mi moramo končno »skočiti v vodo«, ki se ji pravi evropski kriterij!« je poudaril Viktor Žakelj. Hkrati pa je opozoril, da ljudje morajo vedeti za vse posledice plebiscita, ker gre za trdo preizkušnjo. O vsem tem pa se morajo ljudje odločiti sami, ne pa, da to v njihovem imenu opravi strankarska politokracija ali slovenski parlament.

Milan Jerše

Bojijo se 1. januarja 1991

Delavci Avtoradgona ustanovili sindikat Neodvisnosti — Predlagajo podražavljenje lastnine v podjetju, da je ne bi razprodali — Želijo sodelovati z drugimi sindikati v Avtoradgoni

Pobudniki za ustanovitev novega sindikata v Avtoradgoni (novega svobodnih sindikatov in sindikata šoferjev bo to že tretji) so delavci, ki so jih konec oktobra s pisnim obvestilom o sklepu razvrsilnega odbora delavskega sveta (čez nekaj dni so prejeli še dodatne) poslali domov na tako imenovano čakanje na delo. Petičanski iniciativni odbor se je sestel že 6. novembra, 8. novembra pa so na ustanovnem zboru ustanovili sindikat Neodvisnosti. Do 16. novembra se je včlanilo okrog 40 delavcev, med njimi so

za ustanovitev sindikata Neodvisnosti. Eden od razlogov je tudi ta, da je vse več branžnih sindikatov, ki pa med sabo niso povezani. Naš interes je, da bi skupaj z vsemi varovali interese delavcev,« je dejala predsednica Tatjana Petek.

Neodvisni bodo skrbeli za vse delavce, tiste, ki so zaposleni, pa tudi tiste, ki so ostali brez službe.

S svojimi namerami in videnji so seznani že izvršni svet gornjeradgonske občine, 14 pisnih zahtev pa so poslali tudi vodstvu

Občinski svet Svobodnih sindikatov v Gornji Radgoni je pred dnevi prejel pisni nastop predsednika Marjana Banfija. Banfij so funkcijo predsednika zaupali šele pred meseci, očito pa je pred njim težave. Med prvimi izjavil »zaupanje« v svoj sindikat. Največ je k tej odločitvi prispevala nemoč, ki jo v teh razburkanih časih brezvolja in brezzakonja čuti tako predsednik kot celotna sindikalna organizacija. Delno pa verjetno tudi zapletli in nevarnost sindikata v primeru Avtoradgona, ko je ta na neprimeren način poslala »čakanje« 112 delavcev, ne da bi o tem prej obvestila sindikat. Bo v drugem sindikatu uspešnejši?

di taki, ki so še zaposleni oziroma niso »čakajoči.«

sprejeli so program, imenovali izvršni in nadzorni odbor, predsednica je Tatjana Petek, sekretarica Violeta Mesarič-Deutsch, predsednik Friderik Dokl in blaginjski Vera Dokl. Njihova osnovna naloga bo pravna pomoč vsem delavcem.

»Poleg tega smo ustanovili sindikat Neodvisnosti, ni le nevarnost svobodnih sindikatov. Če prej so obstajale določene težave, vendar je bilo premalo ljudi. Ko pa so dejansko nastali problemi in se zahteve neodvisnega sindikata, ki jih je povodstvo podjetja, niso preslišale, je ta interes postal toliko močnejši, da smo se odločili

Ljutomer

Svetost življenja ne sodi v novo ustavo

Prva razprava o osnutku nove ustave so v polnem teku. Tudi skupščina občine Ljutomer je pripravila in kot uvodni dokument povabila Jerneja Rovška, sekretarja republiške skupščine, da za ustavno vprašanje, ki je aktualni temi se je pogovorilo kakšnih 50 ljutomerskih občanov. Po uvodni predstavitvi poglavij iz ustave in razpravi dosedanjih razprav (z katerimi odprtimi vprašanji so se glavnimi obiskovalci. Razpravo bodo razdelili na dva dela. V

prvem so v glavnem vsi ugotavljali, da preambula, v kateri je na prvem mestu napisano, da je svetost življenja eden prvih postulatov, nepotrebna in da bi jo v skrajni sili v celoti črtali iz nove ustave.

Drugi del razprave, ki je bil občutljivejši, pa je bil namenjen državnemu organiziranosti Republike Slovenije, s poudarkom na lokalni samoupravi.

Večina razpravalcev je menila, da lokalne samouprave, torej krajevnih skupnosti in občin, nikakor ne bi smeli ukinitjati in jim krati

Čas za samostojno Slovenijo je dozorel

To so na konferenci poudarili slovenski socialdemokrati — Pristajanje na vseslovenski sporazum — Razčiščevanje znotraj lastnih vrst

Eno izmed sporočil 6. konference Socialdemokratske stranke Slovenije — zasedanje je potekalo v Celju, udeležila pa se je tudi delegacija iz Pomurja — je, da so slovenski socialdemokrati samostojna stranka, ki pa bo v Demosu ostala vsaj toliko časa, da bo uresničila svoje predvolilne obljube. To je v uvodnem nastopu poudaril predsednik stranke dr. Jože Pučnik in se v nadaljevanju zavzel za čim prejšnji razpis plebiscita, saj po njegovih besedah za Slovenijo ni sprejemljivejšje rešitve, kot je uveljavitev samostojne in suverene države. Takoj po uveljavitvi slovenske suverenosti morajo socialdemokrati jasno pokazati, kje so težišča njihovih političnih prizadevanj. To pa so nov gospodarski sistem na socialno-tržnih teme-

ljih, vprašanja sodelovanja in sindikalni pluralizem. Ta vprašanja bodo tudi merila za nadaljnje sodelovanje stranke v Demosu, je dejal dr. Pučnik. O odnosih z opozicijo, kadar gre za temeljna vprašanja obnove slovenskega gospodarstva in uveljavitev suverenosti, si bo stranka prizadevala za vseslovenski sporazum, pri tem pa ne bo dovolila, da bi jo opozicija izsiljevala. V bistvenih zahtevah namreč ne pristajajo na kakršenkoli kompromis.

Sicer pa so na konferenci opozorili tudi na druga posebna stališča stranke do aktualnih vprašanj. Za osnutek nove slovenske ustave so rekli, da je treba črtati določilo o svetosti življenja in bolj poudariti socialno funkcijo

lastnine, s tem pa večjo pravico delavcev do soupravljanja in so-lastništva. Omenili so, da suverena Republika Slovenija lahko ima svojo vojsko, republiška vlada pa ne bi smela podpisati nobene kolektivne pogodbe, v kateri ne bi sodelovali vsi sindikati.

Na tem svojevrstnem kongresu stranke pa so člani vladajoče koalicije Demos skušali rešiti tudi ozadje sporov, ki so v zadnjem času pretresali slovensko Socialdemokratsko stranko. Zato se je na konferenci vnela ostra razprava o notranjih nesoglasjih med slovenskimi socialdemokrati. Tako so iz stranke izključili člana predsedstva Andreja Magajno, nekdanjega tajnika Silvestra Plahutnika in še 5 članov.

Milan Jerše

Opozorilni žarki in sence

Ljutomerska Stranka demokratske prenovitve je minuli petek pripravila pogovor s predsednikom vlade v senci Emilom Milanom Pintarjem in podpredsednikom SDP Slovenije Sonjo Lokar. Osrednje teme pogovora so bile odnos vlade v senci do gospodarskih vprašanj v republiki in pospeševanje hitrejšega razvoja manj razvitih območij v Sloveniji, aktualni vidiki nove slovenske ustave in plebiscit.

Emil Milan Pintar je v polni dvorani Ljutomerskega hotela Jeruzalem zbrane najprej obvestil, da se bodo 4. decembra na Ptuj sešli predstavniki manj razvitih območij z razvitimi ter razpravljali o osnutku zakona o skladnejšem regionalnem razvoju in demografsko ogroženih območij. Potem je nazorno opisal gospodarski razvoj in položaj, v katerega nas je pripeljal. Ob tem je

dejal, da čas, ki smo si ga nekako kupili z Markovičovo reformo, ni bil dovolj izrabljen in vračamo se v krizno obdobje. Države, ki so šle v tehnološki razvoj, so prihranile tretjino energije, katere pridobivanje in poraba negativno vplivata na okolje. Gospodarstveniki se dušijo v izgubah in nelikvidnosti, izvozniki tepe zlasti precejšen tečaj dinarja. Izgube na zaposlenega so ravno v naši republiki najvišje v Jugoslaviji. Vlada v senci se zavzema za separatno obravnavanje dinarja. Pri nas gre že vseskozi na napako v sistemu. Slovenija se nima več s kom v Jugoslaviji pogovarjati o gospodarskih vprašanjih.

Vlada je tako kot vse stranke v Sloveniji za razpis plebiscita, ki sam po sebi ne bo rešil ničesar. Položaj bo še težji in reševati ga bomo morali sami. Slovenci moramo vedeti, za kaj se odločamo, zato bi bilo napak, če bi na vrat

na nos razpisali plebiscit za vsako ceno čez slab mesec. Vlada mora pripraviti podrobne analize, tako ekonomske kot politične in zunanje varnostne. Vlada v senci se tudi ne strinja s predlogom Demosa, da plebiscit uspe, če se »za« izreče večina udeležencev plebiscita. Vztraja pri predlogu SPD, da se mora »za«, izreči večina vseh upravičencev, ki jih je milijon 480 tisoč.

V razpravi o novi slovenski ustavi so ponovno poudarili, da je preveč centralistična. Če bo treba, jo bomo sprejemali na referendumu in izrekanje za samostojno Slovenijo še ne bo pomnilo tudi avtomatično sprejemanje nove ustave.

Razprava je potekala v znamenju možnosti, ki jih ima Slovenija kot samostojna država. Navzoči so se spraševali, ali nas bodo v svetu priznali, ali nam bodo pripravljene pomagati in podobno. Emil Milan Pintar je odgovoril, da se posledic ne da izračunati. Tako kot ne moremo natančno vedeti, koliko nas bo stala samostojnost, ne moremo vedeti tudi, koliko nas bo stalo, če ostanemo v sednjaji kombinaciji. Tuje države se ne smejo vmešavati v naše notranje zadeve.

Beseda je tekla tudi o zakonodaji, ki jo pripravljamo v Sloveniji. Največ zanimanja je bilo za zakon o privatizaciji. Upravljanje pri nas se bo spremenilo z zakonom o podjetjih, delavci pa bodo soupravljalci. Vsak bo moral sam skrbeti za svoje delovno mesto in ne bomo mogli več čakati, da nam ga bo kdo zagotavljal. Spremeniti moramo filozofijo življenja in se stvari lotiti drugače, kot smo se jih lotevali do zdaj.

Lidija Kosi

Milan Jerše

Soboški sindikat nakazal 10 tisočakov

Med tistimi, ki so se takoj vključili v široko solidarnostno akcijo zbiranja prostovoljnih prispevkov za najbolj ogrožena območja Slovenije ob nedavnih poplavih, je tudi občinski svet Zveze svobodnih sindikatov v Murski Soboti. Ta je nakazal 10 tisoč dinarjev, zbranih s članarino, Zvezi svobodnih sindikatov Mozirje. Denar je namenjen najbolj prizadetim prebivalcem Luč, od koder je veliko delavcev. S to akcijo so soboški svobodni sindikati spodbudili tudi svoje osnovne organizacije, ki naj bi prispevale denar in drugo kot izraz delavske solidarnosti.

— že

DRŽAVNO ODLIKOVANJE FERIJU FLEGARJU. Predsednik skupščine občine Murska Sobota Andrej Gerenčer je ob navzočnosti predsednika izvršnega sveta Ivana Obala ter športnih sodelavcev pripravil majhno slovesnost in izročil dolgoletnemu tekmovalcu in športnemu delavcu Feriju Flegarju iz Murske Sobotice visoko državno odlikovanje — red zaslug za narod s srebrnimi žarki. Legenda soboške telovadbe — tekmovalce, učitelje, pisce in organizatorje odlikovanje prejel v 81. letu, ob njegovih 70-letnici ustvarjalnega dela v soboškem Sokolu in Partizanu.

Foto: F. Maučec

NAGELJ PRENOVITELJEV

Občinski komite Stranke demokratske prenovitve Lendava je v petek pripravil pogovor o osnutku Ustave Republike Slovenije, na katerem je pogled prenoviteljev orisala podpredsednica stranke Sonja Lokar. Med drugim je dejala, da se zdaj pripra-

vljamo na spreje, ustave demokratske države, medtem ko so bile prejšnje ustave — ustave družbe, ki je del suverenosti prenesla na zvezne organe. Sedanji osnutek ustave RS daje poudarek pravnici državi, ob tem pa so zanemarljiva določila o socialni državi. Sicer pa je navedla še več delov osnutka ustave, kjer imajo prenovitelji pripombe.

V razpravi je sodelovalo več udeležencev, ki so se zlasti zanimali za takšne ali drugačne posledice, če bomo sprejeli tako ustavo, kot je predlagana. Beseda je tekla še o plebiscitu oziroma vseljudskem glasovanju o dejanski samostojnosti Slovenije.

Morda še tole: vsi, ki s(m)o prišli na pogovor, ne glede na strankarsko ali nestrankarsko pripadnost, s(m)o prejeli rdeč nagelj. Ni kaj — lepa gesta prenoviteljev, ki so po uradnem delu ostali še nekaj časa skupaj na družabnem srečanju. Novi časi, novi prijemi!?

Š. S.

ZAVOD ZA EKONOMIKO IN URBANIZEM MURSKA SOBOTA
STANETA ROZMANA 5
TEL.: 069/25-380

Zavod za ekonomiko in urbanizem Murska Sobota, Staneta Rozmana 5

RAZPISUJE

prosto delovno mesto

VODENJE ODELKA ZA UREJANJE PROSTORA

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še tele:
1. visoka šola — diplomirani inženir arhitekture,
2. 5 let delovnih izkušenj na področju urbanizma in urejanja prostora,
3. strokovni izpit.
Preverjanje znanja iz varstva pri delu s strokovnim izpitom. Prosta dela in naloge se razpisujejo za dobo 4 let. Prijave z vsemi dokazili o izpolnjevanju pogojev je treba poslati v 15 dneh po objavi s priložnim »razpisom«.
O sklepu v zvezi z razpisom bodo kandidati obveščeni v osmih dneh po izbiri.

Plebiscit, kaj

pa
dru-
gega

Včasih pa je kljub temu potrebno iti svojo pot, pa naj govori, kar hočejo.

Pa čeprav je bilo takrat, pred leti, ko se je zorila slovenska pomlad in se je iz drgetavih grl kdaj pa kdaj že začela iziskati tožba nad slovensko majhnostjo, lepo slišati tisto o Prekmurju republiki. Češ, če se že imate za majhne, pomislite, da ste lahko še manjši, kajti znalo bi se zgoditi, da se mi odcepimo. Lepo se je bilo tako zafrkavati, to je prišlo sveto-vljanskemu v naših ljudskih dušah. Če ste že jokavci, bodite še smešni, smo si mislili.

Zdaj, ob plebiscitu, se znova začnemo vleči nazaj in drobenčati o tem, da smo premajhni. Premajhni za kaj, za plebiscit ali za samostojnost? Oklicanje prekmurske republike je bila šala, oprostite, da to pripominjam, to ni nikakršna pot. To, da bodo regije samostojne, da bodo ljudstva znova avtonomna, to se bo zgodilo. Samo da to tja ni politične poti, tega noče nobena vladajoča garnitura. Nihče, ki vlada, noče vladati manj ljudem, kot jim lahko vlada. To, kar smo vzklicali kot politični štos, se ne more doseči po politični poti, to se lahko samo zgodi. Zgodilo se bo kot kulturni dogodek, vendar je to tja še daleč, čeprav je z vsakim dnem združevanja Evrope bližje. In čeprav se v Evropo združujejo nacije, kajti zgodilo se bo kljub temu, kljub nacijam, oziroma prav zaradi njih.

Pri tem lepem dogajanju bi bilo lepo sodelovati. Sodelovati pa je mogoče le, če smo nacija, če imamo plebiscitarno izrečeno in uveljavljeno svojo državnost. Zato je potrebno iti svojo pot, pa naj govori, kar hočejo. Nekaj časa bo ta pot namreč še politična pot, politiko pa delajo nacije. Ko se bodo po politizirane in napolitizirane, bodo spoznale, da je najiminentnejše politiziranje kulturno dejanje, ki bo omogočilo, da bodo ljudstva živela po meri svojega naravnega okolja.

Mi smo za majhnost, ker je majhno lepo, in zato hočemo iti svojo pot, naj govori, kar hoče. Pa naj je tudi to, o vztrajanju na svoji poti, navzlic govorjenju, napis nad vrati Dantejevega pekla, nad vstopnimi vrati. Kako naj bi pravzaprav bili premajhni za plebiscit? Ali naj se potemtakem neka zemljiska skupnost ljudstev, Prekmurci, Preki in vsa druga slovenska ljudstva, ki se čutijo kot narod, niti izreči ne bi smela? Ali naj ta narod ne bi smel vprašati samega sebe — plebiscit ni nič drugega kakor samospraševanje — če se hoče preizkusiti, kako bi se želelo, če bi se želelo kot nacija.

Sme se sprašati. O tem, da se sme, pripovedujejo ustrezni mednarodni dokumenti. Pa naj si potem odgovori kakor si hoče, stori karkoli, čeprav bo to, da stori karkoli, po plebiscitu mogoče samo v primeru, če se odločimo za samostojnost. V tem primeru bomo lahko naredili karkoli, se ponovno sprijateljili z drugimi nekdanjimi jugoslovanskimi republikami — tudi, če se »ponovno« ni mogoče spoprijateljiti, ker doslej prijatelji, takšni pravi, še nismo bili, bomo pa lahko potlej, četudi živeli v dveh ali več državah, lahko tudi obubožamo, če za kaj več nismo sposobni.

Če se ne odločimo za samostojnost, smo si to, kar bomo, vsaj sami izbrali. Potem bomo v resnici premajhni za samostojnost in nikoli ne bomo vedeli, če smo premajhni za samostojnost tudi v resnici bili. Vedeli pa bomo, da za kaj takega nismo imeli niti samozavesti.

Vendar pa to boleče in osramočeno stanje ne bo trajalo prav dolgo, ker v Evropi ljudstev potem tudi kot ljudstvo ne bomo. Nekaj nas bo madžarskih Vendov, nekaj vendskih oziroma vindišarskih Spodnje-nemcev, nekaj nas bo panonskih Hrvatov in nekaj bo med nami zdajšnjimi tudi spodnje-lužiskih Srbov.

POMURJE KAJ BO SCESTAMI?

Pomurje ima precejšnje možnosti za večji razvoj turizma, vendar ni realno pričakovati, da bodo turisti po slabih cestah množično prihajali k nam. Ceste so tudi zavora za hitrejši razvoj kmetijstva in gospodarstva v celoti. In kakšne so možnosti, da bodo boljše vsaj regionalne ceste in magistralna povezava Lendava—Murska Sobota—Gornja Radgona—Maribor?

Območna gospodarska zbornica za Pomurje poskuša odigravati na tem področju neke vrste koordinacijo med pomurskimi občinami, in to ji tudi uspeva. Tako je prejšnji četrtek sklicala vse predsednike izvršnih svetov in odgovorne občinske »cestne ministre«, da so uskladili medobčinski program obnove regionalnih cest, potem pa so nadaljevali pogovor z najodgovornejšimi osebami za cestno gospodarstvo v Sloveniji — republiškim sekretarjem za promet in zveze, Marjanom Kranjcem, direktorjem Republiške uprave za ceste, Andrejem Levičnikom, in njegovim pomočnikom, Ladom Prahom.

Najprej so se »prijeli« okrog vprašanja, kaj je (bo) z obljubljenimi — tudi v pisni obliki — obnovo magistralne ceste Počehova—Lendava v dolžini okrog 57 kilometrov. Dela bi se morala začeti že septembra in bi jih drugo leto končali. Potrebna sredstva naj bi zagotovili s posojilom Mednarodne banke za obnovo in razvoj, če pa bi se kaj zapletlo, pa bi za začetek del črpali denar, ki ga za cestno dejavnost zbiramo v Republiki Sloveniji. September je že zdavnaj mimo, izteka se tudi leto 1990, pa še ni videti, da bi

z rekonstrukcijo te ceste res začeli. Kakšen »zagovor« so dali republikanci? Mednarodna banka še ni odobrila posojila, lastnega denarja pa Republika enostavno nima dovolj. Zagotovila ga je le za nujno popravilo klanca pri Elblu in ureditev križišča pri Zamarkovi. Letos pa nameravajo začeti z deli na odsekih Porčič—Ženjak (4,2 km), Ženjak—Benedikt (1,7 km) in Benedikt—Ihova (3,7 km). Ponudbe za obnovo na teh odsekih so pripravljene in v prihodnjih dneh, če bo vreme dopuščalo, bodo tam zabrnili stroji. Konec del je predviden do junija prihodnje leto. Pripravljeni pa so tudi projekti za obnovo odsekov Rakičan—Beltinci in Odranci—Hotiza (skupaj okrog 16 km), dela pa nameravajo začeti enkrat spomladi, če bo denar. In to bi bilo za drugo leto vse na tej cesti, okrog 30 kilometrov pa bo moralo počakati na milost ali nemilost do leta 1992.

»Veste, to je tako: Ne more iti neki sektor normalno naprej, če so drugod v gospodarstvu silne težave, zraven pa so prišle še hude poškodbe cest zaradi katastrofalnih poplav,« je med drugim dejal sogovornikom minister Marjan Kranjc. Obljubil pa je, da bodo skrbeli za ceste, kolikor bodo pač mogli.

Tudi program posodabljanja regionalnih cest v Pomurju se zdalec ni uresničen. Namesto 34,5 kilometra so obnovili ali asfaltirali samo 12,9 kilometra cest z oznako R (pogosto jim pravimo tudi republiške ceste). V I. prioritetni razred spadajo odseki Mačkovec—Stanjevič (z obnovo so začeli in jo bodo končali spomladi), Ljutomer—Pavlovci (velja isto), Lendava—Mostje—Kamovci—Centerovci (obnova je skoraj končana) in Podgrad—Trate (projekti šele nastajajo, vendar bodo mogoče še letos kaj postorili). V II. prioriteten razred pa so odseki Bratonce—Dokležovo (1 km letos že obnovili), Cankova—Sotina (pripravljeni so projekti za 0,9 km) Martinje—državna meja z Madžarsko (letos morajo odsek posodobiti), Vaneča—Dankovci (na vrsti bo prihodnje leto), Ljutomer—Stročja vas (prihodnje leto), Ljutomer—Križevci (prihodnje leto), Kobilje—državna meja z Madžarsko (prihodnje leto) in Podgrad—Trate—Segovci (prihodnje leto). V III. kategorijo pa je uvrščen odsek Križevci—Radenci (obnova morda tudi prihodnje leto). Radgonska občina si je tudi prizadevala, da bi posodobili 0,5 kilometra dolg odsek proti mejnemu prehodu, vendar so medtem naročili študijo za ureditev cestnega prometa v vsem mestu, zato bodo počakali, kaj bo ta študija pokazala. Morda bo dobil mejni prehod drugo lokacijo.

V občini Murska Sobota so letos uspeli po posebnem programu asfaltirati 1,8 kilometra regionalne ceste št. 356 (Šalinci—Zenavlj—Martinje—Dolič), prihodnje leto pa nameravajo posodobiti še okrog 5 kilometrov te ceste.

Počasi, počasi se torej nekaj le premika.

Jože Graj

Pravljica za tisoč

Skorajda smo ga že obesili na veliki zvon — temeljni vladni projekti aktivne politike zaposlovanja, tisoč novih delovnih mest. Za ta čas je bila ponudba v obliki, da bo država pomagala pri ustanavljanju novih delovnih mest z denarno pomočjo 50 tisočakov, res preveč lepa (pravljična) da bi bila tudi resnična. Zaradi znanih okoliščin in pomanjkanja denarja je predlog še vedno samo predlog, za katerega v republiki blagajni ni denarja. Zato ga tudi ne moremo podrobneje predstavljati za javnost.

Morda je opravičilo možno vzeti, ker so se zgodile nepredvidene stvari, vendar pa je bila vladna poteza — takšna in drugačna pričakovana, seveda s ciljem: zmanjšati ali zaustaviti število brezposelnih. Sedaj je pa (še vedno) ni. In zato postajajo zelo stvarna vprašanja, ali bomo sploh kdaj tako močni da bi dali in imeli denar za programe aktivne politike zaposlovanja: ali bo vlada sploh mogla spremeniti strmi padec na področju zaposlovanja in brezposelnosti, ker zamuja ali prelaga odločilne poteze?

Vladni predstavniki nas sicer ves čas opominjajo, da ne kaže pričakovati preveč, da se bo število nezaposlenih v Sloveniji še močno povečalo. Nihče do sedaj pa še ni znal povedati, do kod. Kje je tista točka in ali bo na istem mestu, kot je meja vzdržljivosti naroda. Če bi to vedeli, potem bi imeli upanje, da več sploh ni daleč, da je treba potrpeti samo še malo. Potem pa nam bo spet sijalo sonce.

ROMI V USTAVO

Okolja, ki so več naredila za manjšine, imajo tudi vso moralno prednost ter pravico, da pritiskajo na republiko, je rekel Geza Baroš na dogovoru o osnutku Ustave Slovenije ter mestu, ki ga naj Romi dobijo v njej, ki ga je sklical predsednik soboške občine Andrej Geršič. Kajti Romi, ob preoblikovanju občin, lahko povsem izvisijo, če skrb zanje ne bo republiška. Na pogovoru so povedali, da se k 63. členu osnutka Ustave, ki govori o italijanski in madžarski narodnosti, doda odstavek, ki bo določal položaj Romov. Z ustavnim zakonom pa bi potem določili reševanje konkretnih problemov s področja kulture, vzgoje in izobraževanja, urejanja romskih bivališč, zdravstva in politične participacije in sodelovanja. Nekatere stranke so že predlagale dopolnilo k 63. členu, ki naj bi zajemal tudi etnične skupnosti, vendar pa je predlog soboških udeležencev posveta ter strokovnih delavcev s področja socialnega varstva iz občin, kjer Romi živijo, da Romi dobijo mesto v Ustavi kot narodnostna skupnost. V tem naj bi bila tudi razlika od prejšnjega ustavnega dopolnila, kjer so Romi že zabeleženi kot etnična skupnost.

Romi na posvetu pa so menili, da se morajo v sedanjih političnih razmerah ter pripravah preoblikovanja občin organizirati. Predlagali so Zvezo Romov v Pomurju ter v nadaljevanju sprejeli predlog dr. Vaneke Šiftarja, da se ustanovi Zveza romskih naselij, ki bi v Murski Soboti imela tudi svoje prostore. Pomembno vlogo pa bi lahko odigrala tudi pri zaposlovanju mladih, predvsem pri oživiljanju ljudskih in umetnih obrti.

mh

FILMSKI SEJEM V GORNJI RADGONI

Ponudba po okusu gledalcev

Z reklamne deske sejma je lepo razvidno, kaj se nam obeta v kinih v prihodnjem letu: akcija, nasilje, erotika. Je to res edini način, da se gledalci spet vrnejo v kinodvorane?

V Gornji Radgoni je od 20. do 23. novembra potekal slovenski filmski sejem, na katerem so svetovne filmske uspešnice, pa tudi manj znane filme, ponujali številni filmski distributerji. Obenem so zvečer v kinu Gornja Radgona predvajali nekaj filmov, ki bodo šele prišli v slovenska kina.

Ob bogati ponudbi filmov in precejšnjem številu pogodb in dogovorov s slovenskimi kinematografi na sejmu se obeta, da bomo imeli leta 1991 v kinih boljše ponudbo »imitacije življenja«, kot nekateri definirajo filme. Prejšnja leta smo namreč gledali precejšnje število filmov, ki so bili stari že nekaj let, kar v svetu gotovo pomeni padec popularnosti filma. Bogatejša ponudba pa nikakor ne pomeni dviga umetniške kakovosti, saj bo teh še vedno zelo malo. Pri ponudbi so namreč tudi letos prevladovali komercialni filmi, ki so jih pred meseci začeli vrteti v Ameriki in Zahodni Evropi in so zato še gotovo zelo aktualni. To pa dokazuje, da je nekajletna kriza pri uvozu filmov končana. Nova podjeterja, ki se ukvarjajo z razpečevanjem filmov po Sloveniji, se očitno dobro znajdejo in so uspeli vzpostaviti dobro sodelovanje z ameriški proizvajalci filmov, od koder prihaja večji del ponudbe. Za evropske filme pa tudi letos ni posebnega zanimanja, čeprav tudi na stari celine letno napravimo obilo dobrih filmov.

Kljub temu, da se je ponudba filmov izboljšala pa so slovenski kinematografi v hudi krizi, saj se v kinematografih iz leta v leto zmanjšuje število obiskovalcev. Še posebno kritično je v manjših mestih, kot so pomurska, in na vaseh. Edina izjema letos je bil film Čedno dekle, ki je povsod pritegnil dovolj gledalcev.

Glavni vzrok za krizo kinematografov pa vidijo v videopiratu, torej izposoji filmov, za katere nimajo pravic. Mnogi ljubitelji filmov se namreč zadovoljujejo z ogledom slabih kopij filmov, ki jih po skrivnih poteh prinašajo iz vzhodnoevropskih držav. Vendar pa gledalci, kot kaže, niso izbirčni in so zadovoljni s še tako slabimi kopijami. Ta problem v Sloveniji še ni pravno urejen, na Hrvaškem pa že obstaja zakonodaja, po kateri zaplenjeni videoposnetke, ki nimajo dovoljenja za predvajanje, kršilce pa kaznujejo. Tudi v Sloveniji pripravljajo podoben zakon.

V upanju, da se slovenskim kinematografom obetajo boljši časi, so tudi organizirali letošnji filmski sejem v Gornji Radgoni. Organizatorji prireditve, Kino Gornja Radgona, Zveza kulturnih organizacij Gornja Radgona in Kino Lendava, so gostili 15 distributerjev iz vse Jugoslavije, med njimi tri slovenske in večje število predstavnikov kinematografov. Organizirali pa so tudi več izletov, tako da so si gostje v prostem času lahko ogledali Pomurje, obiskali pa so tudi Madžarsko.

J. Gabor

DRUŽBENA STANOVANJA

Stanarine in prazni žepi

V družbenih stanovanjih živijo v glavnem ljudje, ki imajo nizke dohodke in vsako povziranje stanarine je zanje dodatno zniževanje življenjskega standarda. Po drugi strani pa je vzdrževanje stanovanj nujno in drago, zato si strokovne službe prizadevajo za prehod na ekonomsko stanarino. In še na liste ne gre pozabiti, ki stanovanjskega vprašanja sploh nimajo rešenega in so tako rekoč na cesti, to so zlasti mlajši ljudje, pa tudi vsi, ki so poskrbeli za svoj ožji življenjski prostor, imajo z nenehnim vzdrževanjem precejšnje stroške.

Ob zadnjih povišanjih stanarin je zavrela kri mnogim, ki z mizernimi zaslužki še za kruh posamele ne bodo imeli, zato se zlasti v soboški občini pripravljajo na boj kot plačevanja stanarin. Novembra je soboška vlada povišala stanarine za 65, decembra pa naj bi jih še za 40 odstotkov. S tem želijo doseči 3,15 odstotka revalorizirane vrednosti stanovanj v občini, v Sloveniji pa naj bi s plačevanjem stanarin dosegli 3,40 odstotka revalorizirane vrednosti stanovanjskega fonda. Zdaj dosega 2,22 odstotka, inflacija pa jim bo tudi tokrat onemogočila doseči željeni cilj. Če bi bila stanarina še nižja, stanovanj ne bi mogli normalno vzdrževati in začela bi propadati.

V lendavski občini so letos prvič zvišali stanarino z julijem, ko je nehal veljati zvezni odlok o zamrznitvi stanarin. Izvršni svet je takrat sprejel 151-odstotno povišanje stanarin, zavrnil pa predlog strokovne službe, po katerem naj bi s septembrom dvignili stanarine za 20 odstotkov, ravno za toliko z novembrom, januarja prihodnje leto pa še za 13 odstotkov. S tem bi dosegli 3,14 odstotka revalorizirane vrednosti stanovanjskega sklada. V tem času dosega 1,43-odstotni delež stanarine v revaloriziranem stanovanjskem skladu, povprečna stanarina za m² pa znaša okoli 10 dinarjev. Če bi želeli doseči povprečno stopnjo revalorizirane vrednosti stanovanjskega fonda v višini 3,14 odstotka, bi morali zvišati stanarino za okoli 120 odstotkov. Taka stanarina sicer ne bi bila profitna, ki določajo teze novega zakona o stanovanjskem gospo-

darstvu, bi pa omogočala vsaj nujno vzdrževanje oziroma upravljanje stanovanj.

V Gornji Radgoni so avgusta dvignili stanarine za 110 odstotkov, s septembrom in oktobrom za 10 in novembra za 20 odstotkov. Dosegajo komaj 1,33 odstotka revalorizirane vrednosti stanovanjskega fonda v občini in so po republiških podatkih razen Maribora na predzadnjem mestu v Sloveniji. Torej so stanarine povsod višje kot v Gornji Radgoni, kjer imajo zaradi slabega gospodarskega položaja, podobno kot v drugih pomurskih občinah, delavci nizke osebne dohodke. Radgončani si bodo prizadevali, da bi dosegli vsaj republiško povprečje revalorizirane vrednosti stanovanjskega fonda, ki je nekaj manj kot 2 odstotka.

V ljutomerski občini so v zadnjih štirih letih precej izboljšali bivalne razmere na 86 odstotkih celotne stanovanjske površine,

ostali objekti pa so bodisi novi ali obnovljeni. Tudi zaradi visokega standarda stanovanj veliko stanovalcev ne zmore plačevanja stanarine, socialno nadomestilo prejema 19 odstotkov stanovalcev. Poleti so stanarine povišali za 125 odstotkov in dosegli 1,69 odstotka revalorizirane vrednosti stanovanjskega fonda, kar je 98 odstotkov od republiškega povprečja. Ker v obdobju od leta do konca leta niso načrtovali povišanja stanarin, bo ta odstotek na koncu leta manjši. S postopnim zviševanjem stanarin bi eno vrednost stanovanjskega fonda v višini 3,40 odstotka dosegli prihodnje leto, češar pa strokovna služba ne verjame, saj bo inflacija naredila svoje.

Ekonomskih stanarin torej ni, kjer se niso dosegli in kaže, da jih tudi ne bodo. Čas očitno za to primeren in ni naklonjen stanovanjskemu gospodarstvu, ni stanovalcem

Lidija Kosi

KOMPAS

PROGRAM NOVO LETO 91 — posebni program morje, celina, zdravilišča

ITALIJA — ugodno božično in novoletno nakupovanje v decembru
— RIM — NEAPELJ, 4 dni, 1.930 din, RIM, 4 dni, 1.790 din
— FIRENCE—SIENA, 3 dni, 1.700 din, RIMINI—SAN MARINO, 2 dni, 880 din

PAZNIČNI DNEVI NA DUNAJU v decembru
bogat program 3-dnevne izleta z letalom iz Ljubljane, 1.990 din

POČITNICE — domovina
— Rovinj, Novigrad, Poreč, Crikvenica ...

POČITNICE — tujina, 7 dni
— Kanarski otoki vsak ponedeljek
— Ciper vsako sredo

POTOVANJA V TUJINO s posebnimi letali
— Pariz, 5 dni, Palma de Mallorca, 5 dni
ZIMA 90/91 — bogat katalog s cenami
OBROČNO ODPLAČEVANJE
PREVOZI OB ODHODU IZ GORNJE RADGONE
NOVO: RENT-A-CAR HERTZ TUDI V GORNJI RADGONI
Informacije: Kompas Gornja Radgona 74-741, 74-265

POTUJTE Z NAMI

ČE PLEBISCIT PADE, SMO DOKONČNO POGORELI

Mož ki ni kdorsibodi — ta čas predvsem prvi slovenski parlamentarec, predsednik Skupščine države Republike Slovenije — še prirodi: »Plebiscit se nikoli več ne more ponoviti; če pade, pogorimo ne le kot politiki, ampak tudi kot Slovenci. To je naša zadnja prilika za nacionalno osvoboditev.« Univerzitetni profesor dr. France Bučar, partizan in po silni razmer partije, vselej v disidentski drži, z lastno hrbtenico, se tudi na tem položaju ne odreka sadežem z drevesa spoznanja. Njegov curriculum vitae je v tem pogledu dovolj prepoznaven: knjižna dela Podjetje, družba, knjiga, Resničnost in utvara, Usodne odločitve ter študijske analize, zlasti v 57. in 95. (Samostojna Slovenija) številki Nove revije, kakot tudi reference v Gradivu za slovensko ustavo (izšlo pri Časopisu za kritiko znanosti, april 1988), potrjujejo zvestobo samemu sebi. Vsekakor je v njem veliko gorenske trme, ki je na tleh blagega panonskega sveta še izrazitejša, posebno, ker ga sprašujemo o medijih, plebiscitu za samostojno Slovenijo, obisku v ZDA, grožnjah z juga Jugovije, slovenskem ustavnem mnogoboju, modelu policentrizma oz. regionalizma v zvezi z ustrojem prihodnje Slovenije. Srečanje z njim se zgodi dan po nastopu zveznega premiera Anteja Markovića pred skupščino Jugoslavije v Beogradu in po sprejemu odloka o podaljšanju mandata poslancem zvezne skupščine; hkrati dan po tiskovni konferenci o plebiscitu za samostojno Slovenijo v Ljubljani, še pod vtisom njegovega zadržanja objave zakona o RTV Slovenija. Povod: ugovori prenoviteljev, da zakon ni bil sprejet po regularni poti.

«Če je tak pomislek, ga moramo obravnavati in ta čas objavo zakona zadržati,« pojasnjuje dr. Bučar in komentira lastno izjavo, da pravzaprav ne bi potrebovali zakona o javnem obveščanju. »Sedanjí zakon je v bistvu realističen. Predvsem ima namen nadzorovati objavljanje informacij, kar sodi samo v totalitarno državo.»

Si mar nova oblast ne poskuša podrežati medijev?

«To nam zlasti opozicija večkrat očita, čeprav je ta strah odveč. Demos kot nosilec nove vladne koalicije nima in ne more imeti tega interesa. Javni mediji, ki bi bili spet pod nadzorom neke stranke ali oblasti, bi se obrnili proti njej. Ne potrebujemo namreč ne servilne televizije ne servilnih časopisov, ampak medije, ki bodo kolikor toliko, poučljivi, kolikor toliko, objektivno poročali. Seveda pa je vsako poročanje v določeni meri subjektivno, odvisno od tistega, ki o stvari poroča. Večkrat nam dajejo za zgled Hrvati, ki so tako rekoč z eno potezo obglavili dotedanjo televizijo, in pravijo: Zdaj imamo mir. To je sicer res, vendar servilne televizije ne bi želel. Hvala lepa za tako televizijo! Se pa strinjam, da nam RTV in javni mediji niso naklonjeni: iz preprostega razloga: formirani so bili v drugačnih okoliščinah, drugače vzgojeni, z drugačnim vrednostnim sistemom in kadrovanjem, kar je popolnoma razumljivo. Vsega tega ne moremo preurediti z eno samo potezo. Moram pa priznati: če že kritiziramo RTV, smo v določeni meri tudi sami krivi. Vendar nam ne zapira dostopa do medija, prek katerega lahko povemo svoje mnenje. Jasno, da so komentari neke drugega.»

Da ne pridemo v samostojnost goli in bosi

Skratni čas/rok za izvedbo plebiscita je — po Bučarjevih besedah — 20. januar. Če bi bil plebiscit, bi bilo še najboljši, prenaša mnenje Demosovih prvakov. Vendar, tu je opozicija, ki želi čas plebiscita preložiti na čim poznejši čas.

Za vas je samostojnost stanje, odcepitev pa proces?

«Drži in pomeni, da se da priti do samostojnosti ali s odcepitvijo ali razorožitvijo ali s sporazumom ali proti lastni volji ali da država Jugoslavija sama razpade: kakorkoli. Ne bi se želel enostransko odcepiti.»

... smo pa od pravnega sistema Jugoslavije že odklopljeni.

«Od tega sistema pa smo že odklopljeni.

Kaj pravijo o tem sosede čez Kolpo Hrvti? Ste se z njimi že kaj posvetovali?

«Še ne, čeprav smo se sicer s Hrvti zmenili, da bomo operativno sodelovali v zadevah, ki tičejo naše skupne usode v Jugoslaviji. Smo pa o vsem takoj obvestili hrvaškega predsednika in se dogovorili za skupni sestanek, kjer bomo vse stvari — kolikor je le mogoče — usklajali. Menim pa, da se naš in njihov vojni red malo razlikujeta, kajti Hrvti imajo probleme, ki so nekoliko drugačni kot naši.»

Kako torej do dejanske odcepitve po uspelem plebiscitu?

«Problem je najprej vezan na sam plebiscit. Če uspe, je jasno, da gre za odločitev prebivalstva Slovenije, ki obvezuje

legalne organe te republike. Torej mora republiška skupščina sprejeti potrebne ukrepe z rokovnikom in zakonodajo, ki naj realizira voljo tega prebivalstva. Kakšne so možnosti, pa seveda ni več pravno, ampak tudi stvarno vprašanje. Predvsem so tu finančni in gospodarski problemi, ker smo vezani na Jugoslavijo. Morda naša javnost niti ne ve toliko, da so vsi naši jugoslovanski zunanji dolgovi in vsa naša posojila vezana na t.i. solidarno odgovornost. To pomeni, da se lahko zunanji upniki vedno usmerijo na listega dolžnika, ki ga sami izberejo in za katerega sodijo, da bodo pri njem dobili denar. Govorim teoretično, kar praktične možnosti ne izključuje: vsi jugoslovanski, dolgovi se prav lahko zgrnejo na Slovenijo. Potrebno bo torej opraviti celo vrsto priprav, saj gre dejansko za to, da četudi dosežemo svobodo oz. samostojnost, da ne pridemo do nje goli in bosi.»

In če plebiscit ne uspe? Kakšne so možne opcije?

Predsednik slovenskega državnega parlamenta ponovi uvodno presojo in naslovno napoved ter pribeje: »Zato je tako pomembno, da se zelo realno lotimo priprav na plebiscit, kar je povezano s temeljitim pojasnjevanjem ljudem, za kaj v resnici gre. V razpravah o plebiscitu se je takoj pojavila dilema, če gre za eno samo ali dve vprašanji. Namreč, če zadošča vprašanje: samostojna Slovenija DA ali NE? Teoretično zadošča, kajti če dobimo samostojnost, se lahko kot samostojna država oz. republika odločamo ali gremo s kom (na primer s Hrvti v konfederativni odnos. Če pa vendar postavimo dodatno vprašanje: ali ste v primeru, da glasujete za samostojno Slovenijo, za to, da se pogajamo z drugimi o kakšnem skupnem konfederativnem življenju, je to bolj v preventivnem smislu. Če bi bili namreč odgovori: sem proti temu, potem bi to pomenilo prepoved za republiške organe, da bi šli v kakršnekoli pogovore o konfederaciji.»

Bodo na (pred)plebiscitni čas pri nas kakorkoli vplivali izidi volitev po drugih jugoslovanskih republikah?

O nacionalizaciji: »Načelno smo, zlasti še podpredsednik vlade za gospodarstvo dr. Mencinger, odločno proti nacionalizaciji. Pogoj za nacionalizacijo ne moremo doseči bistvene preureditve. Veliko je mnenj, naj presekamo z razmerami, v katerih ne več, kdo pije in kdo plača, da namreč zavarujemo to promocijo. Nacionalizacija sama po sebi kot prehodni ukrep je namreč lahko zelo trajna. Mimogrede: ko sem bil v Washingtonu, sem v neposredni bližini Lincolnovega spomenika opazil vojaške barake. Postavili so jih v prvi svetovni vojni in še danes stojijo. In to v Ameriki, kjer imajo za naše pojme veliko denarja. Je pač tako!«

«Na sam plebiscit v Sloveniji ne, vsekakor pa na vprašanje konfederativnosti. Pogoj za konfederacijo je opravilna sposobnost partnerjev, ki se pogovarjajo. Če niso samostojni, se ne moreš merodajno pogovarjati. Naši partnerji za kakršnokoli konfederacijo ureditve so lahko samo tisti, ki imajo legitimno oblast, ti pa so mogoči samo na osnovi svobodnih volitev.»

ZDA nam ne bodo zagotovile mehkega pristanka

Kaj pa odnos tujine do slovenskih osamosvojitvenih/odločitvenih težej? Merimo na

nedavni obisk dr. Bučarja s spremstvom v ZDA. »V ameriškem Svetu za nacionalno varnost mi je bilo rečeno, da nam ZDA ne bodo zagotovile mehkega pristanka. Pravzaprav so

V pričakovanju dneva X — z dr. Francetom Bučarjem

nam povsod dejali: podpiramo vaše demokratične težnje, smo za demokratično Jugoslavijo, upamo, da se bo proces, začel v Sloveniji in na Hrvaškem, nadaljeval po vsej državi, vendar smo za enotno Jugoslavijo. To je refren, ki se kar naprej ponavlja, tudi po Zahodni Evropi. Sprašujem se, zakaj tako decidirano stališče proti kakršnikoli razcepitvi Jugoslavije. Mislim, da je to problem, ki ni vezan le na Slovenijo niti ne na Jugoslavijo, ampak gre za to, da se Zahod boji procesa, ki bi ga slovenski oz. jugoslovanski primer sprožil na širšem prostoru, zlasti v Sovjetski zvezi. Lahko pride do razpada imperija, ki ga ne moremo nadzorovati in ima lahko izredno daljnosežne posledice. Kar se zgodi v Sloveniji, ni tako pomembno, kar pa se zgodi v Rusiji oz. Sovjetski zvezi, ima nujno svetovne posledice. Menim, da se bojijo predvsem tega. Poglejte! Še vedno niso priznali baltskih držav, ki so bile vendar suverene in imajo še

nost, ki jo imamo Slovenci. Če jo zamudimo, bo zamujena za vselej.»

Vaš pogled na zadnji javni nastop zveznega premiera Anteja Markovića in njegove siceršnje poteze?

«Marković je eden tistih, ki še vedno živi v utvari, da se da s to državo vendarle stvari speljati do konca. Treba jo je le nekoliko modernizirati, narediti učinkovitejšo, po zgledih katere od zahodnih držav. V njegovem konceptu je zanemarljiva bistvena — politična — sestavina. Jugoslavija je gospodarsko propadla zato, ker je politika diktirala gospodarskemu sistemu. Če ga hočemo ozdraviti, moramo odstraniti vzroke, ki so pripeljali do neuspeha. Torej najprej politična rešitev, ki pa ni samo v — kot si predstavljajo zvezni premier — pluralnem sestavljenem zveznem parlamentu, ki zanemarljivo nacionalno sestavo Jugoslavije. Predvsem je potrebno urediti nacionalno vprašanje. To pa je možno le s konfederativno ureditvijo in ne s t.i. moderno federacijo, o kateri sicer na veliko govorijo v Srbiji.»

Kdo/kaj nam daje jamstvo, da bomo zmogli Slovenci kot samostojni preživeti — v lastni suvereni državi?

«Če govorimo o samostojnosti Slovenije, potem tega ne razumemo, kot da smo izoliran otok sredi tujega morja. Samostojnost pomeni samo samostojno odločanje; ne da nam recimo drugi pripovedujejo, kaj so naši interesi. Zlasti tujci me vedno znova sprašujejo, če je tako majhna država, kot je Slovenija, sposobna gospodarskega preživetja, torej za konkurenco z Nemčijo, Italijo, Francijo. Vprašanje je popolnoma nesmiselno, kajti ni mogoče, da bi vzdržali konkurenco s tako velikimi tekmočji; bistvo današnjega sveta je vendar v tem, da si na tržišču ne konkurirajo države, ampak posamezni izdelki. In če smo za kaj takega sposobni, nam to lahko popolnoma zadošča za preživetje. Če pa nismo, nam ne pomaga ne samostojnost ne povezanost z drugimi. In v tem je bistvo. Zlasti prenovitelji, bivša partija, pravijo:

Evropa zdaj. Ja, Evropa nas lahko sprejme že zdaj, toda dokler se nismo sposobni dvigniti na evropsko raven, ne bo nič; nismo sposobni preživeti. Za ponazoritev: slovenska proizvodnost je sedemkrat večja kot na Kosovu, pa vendar za tretjo zahodnonemško. Primerjava pove vse.»

Nam nova oblast obljublja zgolj kri, znoj in solze?

Prvak parlamenta države Republike Slovenije kdo ve katerikrat že ponovi, da »tudi komunistična oblast ni propadla zato, ker bi jo kar naenkrat prevzelo navdušenje za demokracijo. Odstopiti je morala, ker enostavno ni več šlo naprej. Zato. Če pa ni več šlo tako naprej, pomeni, da mora priti do temeljnih sprememb.« Potem odgovarja: »Ravno krvi, znoja in solz ne obljublja, vendar pa je dejstvo, da je bilo nekoč — ko smo še živeli na račun tujih kreditov in tistega, česar nismo sami ustvarili — boljše. Zdaj je tega konec in to je problem. Kako z dediščino, ki smo jo nasledili od komunistov, živeti naprej? Naša vlada ta čas ne dela drugega, kot da se bori, da ostanemo na površju. Ne ukvarja se z nujno potrebnimi spremembami, kajti na nas se grmadijo vsakodnevni problemi in enostavno se moramo boriti in mahati, da sploh ostanemo z nosom nad vodo. Tistega, kar bi bilo bistveno za postoriti, zaenkrat še ne utesimo.»

Če se še enkrat vrnemo k plebiscitu — katera so tista dejstva, ki terjajo, da se zdaj z njim podizamo? Sami ste pred časom izjavili, da se pravzaprav ne mudi, da lahko počakamo.

«Res je in tako menim še danes. Če namreč sprejemam zahtevo po plebiscitu, jo zaradi zadev, ki terjajo spremembe. Vedeti je treba, da je formalno jugoslovanska politika oz. diplomacija tista, ki je Slovence vedno onemogočala pred svetom; češ, da minirajo Jugoslavijo, so žarišče neredov, nevarnosti, ki se jih Zahod zelo boji. Naš velik diplomatski uspeh je bil, da smo Zahod prepričali oz. mu pojasnili, da nismo proti Jugoslaviji, da pa taka kot je danes ni sposobna preživeti. Edina mogoča je konfederativna Jugoslavija. Ponujamo konfederativni model Naj Srbi povedo, če ga sprejemajo ali ne. Danes ga zavračajo, torej se je v mednarodnem merilu breme povsem obrnilo; zdaj so oni tisti, ki tak razvoj preprečujejo. Pomočnik državnega sekretarja Lawrence Eagleburger mi je to izrecno potrdil v Washingtonu. To se pravi, da bi zdaj mi morali čim dalj časa odlašati s tem formalnim korakom, medtem pa storiti vse, kar je v naši moči, da se finančno, gospodarsko, normativno

ravno ta regionalni sestav Slovenije, po drugi strani pa tudi zaposlitveno, stanovsko in druge sestave, skratka, da bo v večji meri kot zgolj z regionalizacijo izrazil sestavljenost te družbe. Ob tem je treba upoštevati, da v novi ustavi predvidevamo popolnoma drugačen koncept lokalne samouprave in bo velik del problemov, ki jih danes vidimo skozi regionalizacijo, urejen prav z omenjenim konceptom.»

Model, ki je bližji anglosaškemu in nordijskemu

Pomislek je, če ne bomo imeli bistveno več občin, oz. ali se morda ne vracamo v obdobje okrajev. Dr. Bučar: »Naš komunalni sistem je ohranil zelo malo lokalne samouprave. V bistvu gre za državne organe, ki v največji meri izvršujejo državne posle. Mi pa smo za to, da država opravlja svoje posle neposredno — tako v središču kot prek svojih izpostav. Kar pa se tiče lokalne samouprave, je ta v celoti pristojna za vse svoje zadeve in ji država ne more nič predpisovati niti se kakorkoli vmešavati v njene zadeve. To je povsem drugi koncept. Ljudje se bodo sami odločili, kakšna naj bo njihova občina, po velikosti in podobno.»

Nekateri predlagajo, da bi se lahko pri teh zadevah zgledovali po sistemu kot ga imajo Avstrija (dežele), Švica (kantoni), Francija (departmaji) in druge države.

«Mi gremo korak naprej. Uvajamo model, ki je bližji anglosaškemu in nordijskemu, torej model s čisto lokalno samoupravo, medtem ko je avstrijski in zlasti nemški, ki je pod vplivom francoskega, neke vrste mešanica med enim in drugim — kjer lokalna samouprava opravlja tudi določene državne posle. Te možnosti v našem ustavnem projektu sicer ne izključujemo, vendar jo smatramo kot izjemo, na katero lahko pristane občina, ne more pa je država v to prisiliti.»

Že lep čas je v zraku vprašanje, če niso pri nas pred vrati nove volitve. Če bi bile zdaj, kaj menite, bi spet dobili?

«Zaenkrat še niso pred vrati. Možne bodo šele, ko bo sprejeta nova slovenska ustava. Na njeni osnovi so predvideni novi organi, kajti sedaj izvoljeni ne ustrezajo novim ustavnim rešitvam. Vzemimo le sestav skupščine oz. parlamenta, kot je zdajšen, ki ne ustreza prejšnji ureditvi. Z volitvami v te organe smo pravzaprav spremenili značaj oblasti, oblast pa je strukturirana tako, kot je bila včasih. Kar pa zadeva drugo vprašanje — neka anketa je pokazala popolnoma enako stanje, kot je bilo ob volitvah; niti najmanjše spremembe. To seveda samo po sebi pomeni, da v bistvu v zavesti ljudi še ni prišlo do izraza spoznanje, da se je nekaj spremenilo. To je zelo stvaren odraz. Niso pa stvaren odraz javnega mnenja ankete, ki jih, recimo, objavlja Delo. Do teh imam velike zadržke oz. pripombe, po moji se prej sredstvo za ustvarjanje javnega mnenja.»

Očitajo vam, da preveč potujete?

Samostojna Slovenija je šele uvod, prvi pogoj, da lahko začnemo delati tisto, kar smatramo, da je za nas koristno in pametno. S tem pa nikakor ni rečeno, da so s samostojnostjo rešeni vsi problemi. Ne moremo se kar enostavno navezati na leto 1941 in reči: spremenili smo oblast, zdaj bo spet drugače. Nikakor ne. Teh 45 let je treba vračunati in šele od danes začeti spremenjati stvari. To ne bo šlo čez noč. Ljudem moramo jasno povedati, da tudi komunistična oblast ni propadla zato, ker bi jo kar naenkrat prevzelo navdušenje za demokracijo. Odstopiti je morala zato, ker preprosto ni več šlo naprej. Zato. In če ni več šlo naprej, so potrebne temeljite spremembe.

in drugače čim bolj pripravimo na t.i. DAN X. Omenjene karte (diplomskega uspeha) ne smemo zavreči. Medtem pa se je položaj v tolikšni meri spremenil, da mi v tej drži ne moremo več vztrajati. Zvezni organi z Jovič in Markovičem nadaljujejo z vizio t.i. moderne federacije. Želijo pridobiti čas za to, da nekako onemogočijo vrenje na Hrvaškem in zlasti v Sloveniji, skratka, gre jim za to, da s podaljšanjem mandata zveznemu parlamentu, z novo zvezo ustave in podobnimi potezami nadaljujejo s to državo. Moramo jih onemogočiti oz. jim to preprečiti. Če smo svojčas mislili proglasiti suverenost države s sprejemom nove slovenske ustave, se je ta proces zdaj zaustavil — prav zaradi nasprotovanja opozicije, ki hoče bistvene spremembe v projektu, ki smo ga predložili. Zdaj ustava ni več listi trajektor, prek katerega naj bi prišli do suverenosti. Ubrati moramo drugo pot — plebiscit.»

Kaj pa sama zgradba oz. ustroj slovenske države, saj ima več pokrajin ali regij? Mislimo na model policentrizma ali regionalizma, kar je povezano s pobudo za zbor regij v republiškem parlamentu.

«Osebnost sem proti zboru regij. Sem za to, da se v okviru enomodnega parlamenta oblikuje državni svet ali senat, ki bo po eni strani odrazil

«Ne vem, če res preveč potujem. Potovanja na tuje bodo seveda nujno potrebna, če naj Slovenija nastopi s tezo o svoji samostojnosti. Ta bo v vsakem primeru vezana na priznanje sveta. Če ga ne bomo imeli, se nam — zlasti v finančnem pogledu, glede možnosti finančnih aranžmajev — obetajo zelo slabi časi. Če tuje vlade ne bodo priznale Slovenije, je tudi tuje banke ne bodo priznale. Skratka, moramo iskati zunanje stike in povezave, kajti gre za zadeve, ki so nujno povezane s procesom naše osamosvojitve.»

Torej naj ne bi šlo za prosjačenja ali moledovanja za pomoč?

«Ne, ne, ne. Tudi mene so mnogi večkrat vprašali, kako naj vam pomagamo. Sem rekel, ni nam treba pomagati s ti Unrimini paketi, ampak z razumevanjem in podpiranjem naših procesov, da se lahko osamosvojimo oz. vzpostavimo kot samostojen subjekt v mednarodnih odnosih.»

Vam očitajo kaj časa za zasebno življenje? Pišete še kaj?

«Za zasebno življenje in kaj prida možnosti ali priložnosti. Pišati ne utesim, se brati ne dovolj. To je grozota. Upam, da vse skupaj ne bo dolgo trajalo, kajti prevzel sem to funkcijo kot nujno breme in moram vztrajati ločilo časa, da bom lahko to šlaftno palico predal komu drugemu.»

BRANKO ŽUNEC

PREJELI SMO IN KAJ POTEM?

Racionalizacija delovnih mest v letošnjem letu pomeni velik preskok med zaposlenimi. Tako je letošnje leto rekordno tudi po množičnem upokojevanju delavcev. V glavnem so to predčasne upokojitve ali pa z dokupom delovnih let. Kot v Sloveniji je tudi v Pomurju vsak četrtili odrasli človek upokojenec. Večina novopečenih upokojevcov se po upokojitvi hitro znajde in jim prva leta potekajo kot čas fepih počitnic, veliko berejo, lotijo se hišnih in domačih opravil, ki so jih prej puščali v nemar, uživajo v delu na vrtovih, ob počitniških hišicah (nekateri se kar preselijo tja), se posvetijo kmetovanju, čebelarstvu in podobno.

Zenske več kuhajo, vlagajo, plečejo in se posvečajo ročnim delom. Za mnoge pa je že pripravljena nova zaposlitev: varovanje vnučkov (t. i. baba-deda servis), pri nekaterih nastanejo kar mali vrtci. Nekateri imajo srečo in možnost, da s kakim honorarnim delom premostijo dobo iz velikega delovnega elana v mirnejše življenje. Spet drugi intenzivirajo svoje hobije, družabnost, tovariška srečanja in klepet. Za vse te velja upokojski pozdrav: nimam časa. Toda za mnoge je lahko upokojevec, zlasti tista prisilna, tudi velik šok ali celo katastrofa. Taka nova »kvalifikacija« upokojenec (ki so si jo menda izmislili samo pri nas), ko prestopijo iz velikega delovnega tempa in divjega življenjskega ritma v nenadno praznino, v socialno in psihično osamljenost, se počutijo zgubljene, nekonstne in odveč. Postanejo apatični, zagrenjeni, veliko razmišljajo in se zrejo, postanejo celo sovražno razpoloženi do okolice in do svoje nekdanje delovne organizacije. So primeri, ko zbolijo in umrejo. Množica upokojevcov je posebno družbeno vprašanje. Nastopil je t. i. problem starostnikov, ki se ga še očitno nismo dovolj zavedli, saj se skupina prebivalstva, starega nad 60 let, naglo povečuje.

Nastopa problem kakovosti človekovega življenja po upokojitvi. To predstavljata tako materialni standard pokojnina kot življenjska varnost ter psihično in duhovno počutje človeka. Splošno mnenje je, da je ljudem, ki so »dozoreli« ali se predčasno upokojili, omogočena zelo šibka družbena kakovost življenja. Čeprav še polni življenjskih moči in izkušenj, se s to starostno generacijo načrtno pravzaprav nihče ne ukvarja. Tako smo priča paradoksu, ko se zelo številna generacija upokojenih ni pripravljena sprijazniti z neproduktivnim načinom življenja in postati »stara« ter odpisana, na drugi strani pa nezainteresiranost družbe, ki ne zmore ali ne zna poiskati poti in načina za ohranitev teh ljudi družbeno aktivnih in življenjsko optimističnih. Tudi nobena od novonastalih strank se ni približala problematiki upokojenih delavcev, čeprav bi ji množičnost te populacije zelo koristila. Tako postaja aktualno vprašanje, ali naj se upokojeni angažirajo v lastni strankarski aktivnosti. Velika večina upokojenih je srečna in zadovoljna, dokler lahko ohranja telesno in duševno svežino, dokler lahko dela in ima občutek, da je komu koristna in potrebna. Morda ne povsem edina, je pa žal zaenkrat glavna možnost aktivizacije upokojenih njihova stanovska organizacija — društvo upokojevcov. V to je zaenkrat vključena okrog polovica upokojenih v Pomurju. Zakaj ne več, ponekod celo občutno manj, ne bo težko ugotoviti. Interes za članstvo je pač odvisen od tega, kaj, v kolikšni meri in kvaliteti jim je ta žmožna zagotoviti njihova pričakovanja. Žal tudi slovenska Zveza društev upokojevcov kaj malo misli na to in dokaj slabo usposablja društvena vodstva za to poslanstvo. Aktivnost teh društev je v prvi vrsti odvisna od ustreznosti sestave njihovih vodstev, od poznavanja teženj in pričakovanj svojih članov, predvsem pa od organizacijskih sposobnosti in pripravljenosti množično in trajno aktivirati svoje upokojene člane. Tam, kjer je glavna (morda celo edina) aktivnost pobiranje članarine, prav gotovo ni velikega interesa biti član društva upokojevcov. Možnosti interesne aktivizacije upokojevcov so od društva do društva različne, nekaj pa jih ima vsako društvo. Naj jih nekaj navedem: V mestnih središčih, pa tudi v večjih krajih našega Pomurja, je največ upokojevcov in tudi največ možnosti za njihovo množično aktivizacijo. Osnovna baza za to so lahko klubi upokojevcov, ki obstajajo pri večini delovnih organizacij. Tam so tudi objektivne možnosti — prostori, kadri in dejanska pomoč delovnih organizacij, tudi materialna. To je lahko zelo hvaležno in uspešno torišče dela tako za društva upokojevcov (nekatera društva niti ne vedo, da so tudi klubi upokojevcov njihovo področje dela), kakor tudi za sindikate, ki bi to bili dolžni, saj so bili ti upokojevcji desetletja njihovi člani. Uspešna dejavnost v nekaterih društvih je organizacija »dopustov« v počitniških domovih in v obmorskih letoviščih. V Soboti je ta dejavnost kar množična in privlačna tudi za podeželje. Velik interes kažejo upokojevcji za izlete, zlasti enodnevnne, dobro organizirane ter primerno strokovno vodene. No, nekateri taki izleti se žal izrodijo v potovanja brez voznega reda in zgolj v nakupovalne pohode ter veseljačenje. Daleč premalo so v društvih upokojevcov razvite razvedrilne kulturne aktivnosti, kot so pevski, zborovski ali skupinski dejavnosti, glasbeni ansambli, dramska, recitatorska, likovna dejavnost, ročna dela in tovrstne razstave, filatelija in numizmatika, dopisništvo in društveno glasilo, humoristične skupine, popevke, zanimiva predavanja z nasveti za življenje starostnikov, šah. Večina teh aktivnosti je možna v interesnih skupinah. Zelo dobro so obiskana, vsebinsko dobro pripravljena družabna srečanja upokojenih, prav gotovo bi bili dobrodošli tudi literarni večeri, koncerti in druge prireditve. Zlasti v mestih je do neke mere razvita športno-rekreativna aktivnost, ki pa ima še veliko neizkoriščenih možnosti. Nekaj aktivnosti, ki jih ob različnih možnostih in interesu lahko organizirajo v društvih: pohodi, trim, spomladanski in jesenski kros, rekreativna dejavnost v telovadnicah, kolesarjenje, balinanje, kegljanje, streljanje, izleti v naravo, gobarjenje, plavanje, planinarjenje, plesna dejavnost, zimski športi, ribolov; pa tudi vrtnarjenje in še mnogo je drugih možnih aktivnosti. Seveda: kjer razmišljajo samo o tem, kako nimajo denarja, je treba reči, da za večino teh aktivnosti ni potreben denar, nekatere so lahko tudi dobičkanosne. Predvsem pa so potrebni dobra volja, pripravljenost in organiziranost.

Ivo Orešnik

Tretjič v tem stoletju imamo možnost (si jo jemljemo), da Slovenci republika, da bi bilo njemu in njegovim potomcem lepše. Te dni se

Nevzdržnost bivanja v Jugoslaviji

Bilo je 17. januarja letos v Cankarjevem domu v Ljubljani, ko je Demos razmnožil — v angleščini in slovenščini — deklaracijo o samostojnosti Slovenije in jo tam tudi sprejel. V njej je kot prva zahteva omenjen plebiscit o neodvisnosti in samostojnosti slovenske države. Tako smo razmišljali in hkrati o tem, da bo postopek za ustavo daljši. Kasneje, po volitvah, smo bili prepričani, da je mogoče samostojnost slovenske republike najbolje uveljaviti s sprejemom nove ustave. Tako smo mislili do pred kratkim, ko je nastopilo dvoje: vedno bolj agresivna srbska blokada in prihajanje informacij o tem, da se na jugu v vojaških krogih pogovarjajo in razmišljajo, da je potrebno v Sloveniji in na Hrvaškem ustaviti razvoj. Pokazalo se je, da je treba pohiteti. Sprejemanje ustave se je namreč zapletlo, ker je imela zlasti opozicija več ugovorov in pripomb — priznam, da tudi nekaterih upravičenih. Tako smo prišli na idejo o plebiscitu. Takšen je torej historiat. Ideja je bila nekoč naša, res pa je, da so jo pred dobrim mesecem postavili socialisti, vendar bi pripomnil, da smo tako krščanski demokrati kot socialdemokrati sklenili, da zadevo podpremo. Ikrati smo se morali odpovedati hitremu sprejemu ustave in šele takrat je bilo to mogoče. Vsekakor gre socialistom priznanje za to, da so sprožili našo idejo.

Vzroke za plebiscit sem že omenil: gospodarska blokada postaja čedalje hujša, razmere na jugu države se vedno bolj slabšajo, avtoriteta zveznih organov naglo propada. Mnenja smo, da je Jugoslavija že razpadla. Ob vsem tem se na jugu ustanavljajo razne skupine — sem štejemo ustanavljanje nekakšne komunistične partije v JLA ali nekaj podobnega —, ki razmišljajo tudi o uporabi sile pri zagotavljanju starega stanja. Za nas je torej postalo nadaljnje bivanje v Jugoslaviji kot zvezni državi nevzdržno. Gre pa obenem za povsem gospodarske stvari. Slovenija ne more sprejeti nobenih posojil, nobenih aranžmajev o mednarodni pomoči, dokler si ne zagotovi neodvisnosti in mednarodnega pravnega priznanja. Vse to so razlogi, ki nam narekujejo naglico.

Če se zadržim pri jugoslovanskih dolgovih — ta trenutek čisto natančno nihče ne ve, koliko jih odpade na Slovenijo. Dogovorov o tem sploh ni, vsekakor pa bodo potrebna dolgotrajna in zelo žilava pogajanja. To velja za dolgove, devizne in blagovne rezerve federacije, za premoženje federacije v tujini. Ponavljam: čakajo nas zelo žilava pogajanja in lahko pričakujemo, da nam bodo v vsakem primeru detali velike težave pri urejanju teh stvari. Govorimo o uveljavitvi samostojnosti in suverenosti, ne o odcepitvi, čeprav faktično gre za to. Odmevi iz vrst JLA? Neuradno

so taki, da to ni nič novega in da je Slovenija to že davno naredila, gre samo za vzpostavljane formalnih sklepov o dogajanju. Za ljudsko armado pomeni razvoj dogodkov v Sloveniji še vedno razpadanje nekakšnega socializma, v katerega nekateri še vedno verujejo. Zato so do dogajanja na Slovenskem neprijazno, odklonilno razpoloženi. Odzivi iz tujine? So različni. Nekateri države — tudi te neuradno — so izrazile polno razumevanje in hkrati bolj ali manj neposredno namignile, da lahko računamo z njimi. Pri drugih je opaziti rezerv, ker še vedno računajo, da bi le bilo nekako mogoče ohraniti jugoslovansko federacijo. Torej zelo mešani in zelo različni signali, pri čemer dobimo po strankarskih kanalih bolj ali manj veliko razumevanja za naše nagibe. Izpeljava plebiscita? Politične stranke se o tem še

dogovarjajo. V glavnem gre za to, da bo šlo samo za eno vprašanje, iz katerega bo jasno razvidno: ali ste — DA ali NE — za neodvisno in samostojno državo ali republiko Slovenijo? Kdaj bo veljal plebiscit kot uspel oz. kakšni bodo kriteriji za ugotavljanje rezultatov — to je še odprto. Nekateri so za zelo stroge kriterije. Osebo nisem zanje, ker moramo računati s pojavi zastraševanja, dezinformacij, z nepredvidljivimi vremenskimi razmerami. Sem za normalno večino. Delno je še odprto vprašanje volilnih upravičencev. Kljub pomislekom se je uveljavilo stališče, naj bi izhajali iz volilnega imenika od zadnjih volitev, dopolnjenega z vsemi slovenskimi državljani, ki so v tem času postali polnoletni. Odprto je vprašanje, koliko bo mogoče k temu pritegniti Slovence po svetu, kot docela operativno-tehnično. Da bi seznam volilcev od zadnjih volitev zmanjševali za tiste, ki v bistvu niso slovenski državljani, je vrsta pomislekov. Najprej, da je to tehnično težko urediti, potem, da je za to potrebna zakonska osnova, in končno bi to lahko zbudilo pomisleke, da si pred volitvami tako rekoč samovoljno oblikujemo obseg volilnega telesa, torej očitki pravno-moralne narave.

Sodim, da je pametneje, če se raje lotimo temeljitejših političnih priprav na referendum oz. plebiscit in da pustimo pri miru obstoječi volilni imenik. Pri tem seveda moramo računati, da bo morda 10 ali 12 odstotkov ljudi, ki niso slovenski državljani in so

vpisani v imeniku, glasovalo proti. Naj še pojasnim dogovor, kateremu se seznami za volitve zbor združenega dela seveda upoštevajo, kajti tam so drugi kriteriji: tamkaj se ni sprlo za državljanstvo, starost je drugačna in podobno — za razliko od volilnih imenikov za ostale dva domova oz. zbora (družbenopolitični zbor in zbor občin). Čeravno še ni dokončno odločeno, računam s tem, da bomo izhajali iz osnove volilnega imenika, torej tistih ljudi, ki so bili prej omenjena zbora slovenskega parlamenta, dopolnjenega s tistimi osebam, ki so postale državljani, ki so med tem postale polnoletne. Sem za to, da je potrebno tistim osebam, in več let živijo pri nas, z eno ti možnost, da prevzamejo slovensko državljanstvo ali dobijo trajno pravico za Dostop do slovenskega voljanstva bo potrebno omogočiti vsem tistim, ki so poročeni s slovenskim partnerjem, katerim otroci od vsega začetka govorijo slovenske šole in podobno. Kar pa zadeva druge, ki so tukaj že šele krajši čas, naj pride predpis po zgledu zahodnoevropskih držav: take osebe bodo časovno omejeno pravice do bivanja, dokler imajo delovno dovoljenje. Nato se morajo vrniti na domov, koder so prišli. To je za nas vsem socialni in ne toliko nacionalni problem. Demos se s tem pospešeno pripravlja na plebiscit.

Po odgovorih dr. Jožeta Pušnik pripravil Bran...

Federativna Jugoslavija nima prihodnosti

Pred letošnjim dnevom republike lahko ugotovimo, da traja nova, druga, avnojska Jugoslavija že dlje kot prva, nekdanja kraljevina. Res pa je, da zadnja leta le bolj životari. V njenem okviru nastaja zasnova novih, samostojnih in suverenih držav, čeprav se temu z vsemi sredstvi upirajo zvezni organi, JLA in nove politične sile, ki nastajajo pod njihovim sponzorstvom. Federativna Jugoslavija nima prihodnosti.

Prezgodaj pa je še za oceno, ali je to obenem konec sleherne jugoslovanske skupnosti: tudi konfederativne. O tem bo mogoče sklepati čez nekaj mesecev, po volitvah in konstituiranju nove oblasti v preostalih jugoslovanskih republikah. V vmesnem času pa je treba doseči stanje, ki bo onemogočalo vrnitev na staro, in preprečiti konflikte, ki bi pogajanja o konfederalni pogodbi preprečili še pred njihovim začetkom.

V tem trenutku je torej pomembno povsem jasno povedati, da se je za slovenski narod in njegovo republiko približal konec federativne Jugoslavije. Obenem pa je nujno začeti s pripravami za pogajanja, na katerih bo o morebitnih povezavah z drugimi republikami odločal obseg skupnih interesov, ne pa stopnja trenutnih nesoglasij. Zato je vzporedno z razpisom plebiscita o samostojni Sloveniji, ki naj simbolično označi začetek konca jugoslovanske federacije, smiselno začeti s prvimi pogovori z drugimi republikami ali vsaj z njihovimi političnimi strankami o možnostih za sklenitev konfederalne pogodbe.

Pri odločanju o vprašanjih: v kakšnem obsegu, s kom in kdaj naj Slovenija sklene konfederalno pogodbo, se bomo njeni državljani gotovo v mnogem različno odločali. Eni bodo bolj poudarjali slabosti preteklosti, drugi možne prednosti novega sožitja, eni prelivanje sredstev iz Slovenije, drugi prednosti jugoslovanskega trga za razvito gospodarstvo, eni

suverenost, samostojnost, neodvisnost, vrhovnost Slovenije, drugi racionalne razloge za gospodarske in obrambno-varnostne vidike povezovanja, eni prijateljstvo Zahoda in ogrožanje z

Vzhoda, drugi prav obratno itd. Ta nasprotja, ki nas čakajo v prihodnjih mesecih, ne morejo in ne smejo biti vzrok za to, da ne bi povezali ljudi, ki deloma različno vidimo prihodnost Slovenije v prizadevanjih za uveljavitev samostojnosti Slovenije, brez katere niti ena niti druga rešitev ni možna. Predlog za razpis plebiscita o samostojnosti Slovenije ima lahko ravno ta cilj. Poveže naj vse prebivalce Slovenije, za katere je obstoječa federativna ureditev anahronistična in jo je treba razgraditi.

Plebiscit naj bi povezal politične sile in veliko večino državljanov Slovenije, poznejši referendum pa bodo ugotavljali, katera možna rešitev (popolna samostojnost ali konfederalna povezava z drugimi republikami) naj dobi prednost. Zato je smiselno, da se vsa pomembnejša vprašanja v zvezi z razpisom, vsebino, cilji, posledicami, načinom odločanja in uresničevanjem odločitve rešujejo kot pomembna nacionalna in nadstrankarska vprašanja. Plebiscit se torej ne sme zlorabljati v ozke strankarsko-politične namene. Ni ga mogoče uveljavljati v imenu ene zoper

drugo stranko oz. strankarsko koalicijo. Ne sme se v skupščini vsiljevati z navadnim preglasovanjem, saj je po pomenu najmanj na ravni ustavnih sprejemov, se sprejemajo z dvotretinsko večino. Ne bi bilo prav, če bi doseči boljši rezultat z omejevanjem pravice glasovanja, določanjem relativne večine in analitičnimi odločitvami, ponarejanjem ali drugimi prikaznimi gospodarskimi posledicami samostojnosti ali s skrajševanjem rokov za prave na glasovanje.

V skladu s soodgovornostjo, jo nujno prevzema opozicija pri pripravah in izvedbi plebiscita. Bi morala za obdobje po njem dobiti zagotovila, da v plebiscitarna odločitev ne bo zlorabljen to bi morale biti odločitve o realizaciji plebiscitarnih odločitev sprejemane z dvotretinsko večino in na temelju usklajenega stališča vseh strank. Prav tako bi bilo smiselno, da opozicija, ki stranke prevzamejo del odgovornosti za funkcioniranje skupnosti, ki jo sedaj obvladujejo, ne, ki jo sedaj obvladujejo, eno funkcionarji Demosa in političnih strank. Vse stranke morale biti tudi vključene v ordinacijska telesa in krizni pbe, ki se bodo oblikovali pri predsedstvu republike in v parlamentu. Ne zato, da bi se omejevala oblast vladne večine, ki mora samostojno nositi odgovornost za stanje in ekonomsko politiko, pač pa zato, da bi ob jugoslovanskih in širših mednarodnih zastritvah zaradi razpisa plebiscita s pretiranimi notranjimi napetostmi ne ogrozili uveljavljanja plebiscitne izražene volje državljalcev Slovenije. Ob tem velja, da bi bil lahko plebiscit pomembna zgodovinska dejavnost, ki bi samostojnosti Slovenije, kot velja, na primer, za Konstituentni zbor ali ustavna dopolnila 1989.

dr. Ciril K...
(priredba M. Jesen...

NARAVNO ŽIRAVILIŠČE
LENJAVNA

Vabimo vas na dneve
**MADŽARSKE
KUHNJE**

od 28. novembra
do 1. decembra v hotel Lipa.

Pridite, pričakujemo vas!

MARICA MAUČEC — Gnančani: Zaradi razmer in nezadovoljstva prebivalstva ter propadanja gospodarstva sem proti plebiscitu. Boljšo rešitev vidim v konfederaciji in nevtikavanju politikov v gospodarstvo. Dejstvo je, da nas v tujini ne jemljejo resno, kar je zadosten dokaz, da še nismo zreli za tako pomembne odločitve, kot je plebiscit. Vse bi radi naredili prehitro, kar pa nikoli ni bilo dobro. Škoda bi bilo, če bi se zopet vrnili v preteklost, ki ni bila rožnata.

mi odločimo o svoji prihodnosti. Skoraj vsakdo ima svoje mnenje, kam naj bi se usmerila njegova
mo odločili o plebiscitarni poti, zato dajemo besedo kritični javnosti in razboritim strankarskim
veljakom.

Koroški plebiscit kot zgled

edno usodno vprašanje, ki
Slovenci — enako — ali
bolj — tudi Nesloven-
plebiscit, res ni od muh.
kateri narod je to zadevo
skozir, tisti pa, ki so jo, so s
usodno zaznamovali prihod-
ne generacij. Končno
prav Slovenci eno takšno
načeno izkušnjo že za sabo,
mila pa je več ali manj ne-
mno izgubo desetine narod-
nosti in njemu pripada-
slovenstva. Koroški plebi-
s polet tega dober zgled, ki
da so narodna čustva le
od elementov v plebiscitar-
skulaciji. Odločilno je brž-
pisanje, katera odločitev
plača — v najbolj banal-
pomenu te besede.

pešen vdor v ozadje odloči-
mosovih veljakov — ka-
li čudne in izpostavljene
gu —, da je treba takoj, naj-
je do začetka januarja raz-
plebiscit, je danes že mo-
Cel stvar je izhajala iz ne-
ma dozorele ocene, da stro-
nevarnosti odcepitve le ni-
ko veliki, kot je prej kazalo.
nem pa iz ideje, da je čas
v drugih republikah.
ta čas politične zmede v dr-
ko se nova razmerja politi-
še vzpostavljajo, ideja
tutinek za suvereno odloči-
Slovenije, trenutok, ki se
ne bo ponovil. To bi bil
ga Sloveniji nihče več ne
vzeti iz rok, prej ali slej
ve morala z njim sprijazniti

tem je treba reči, da zami-
veda ni brez logike. Toda
ima občutek, da je ven-
predvsem stvar trenutnega
in literarno-filozofske
da je treba vzeti de-
»prestopiti Rubikon«,
tradicionalno sloven-
neodločnost, ki venomer
rečne odločitve in s tem
zamaj pravi trenutek.
analiza takoj opazi velike
v tej zamisli. Predvsem
ne bo mogel dati jasne-
dolžnoga odgovora, ki
vreden takšnega načina
je, ki se ga ne sme in tudi
ne prijetno razpisovati in
ljati. Odločitev, »da smo
samostojno, suvereno in ne-
slovensko državo«, bo
rekomaj izključila jugo-
slavsko federacijo iz optike
političnega interesa,
pa prejucirala morebitne
ve za jugoslovansko kon-
fucijo. Ne več, to bo pravza-
hoditve slovenske politike
pajanjih z drugimi republi-
ki, ki trepetajo pred
zlasti ekonomskimi
slovenske izločitve
Sloveniji, bodo rekli, da je
nepotrebno izzivanje hudi-
zi, ki jim je dosti vse-

ga in so jim kakršne koli odcepit-
vene posledice manj nevarne od
posledic nadaljnega sodelova-
nja v jugoslovanski agoniji, bodo
rekli, da je tako zastavljeno vpra-
šanje le odlaganje edino mogoče

odločitve, torej odcepitve. Zahod
bo godrnjal, da je to neodgovor-
no prehitvanje demokratičnega
dogovora, ki bo postal mogoč po
izvedbi volitev v vseh jugoslo-
vanskih republikah. Poleg tega
nihče ne more zagotoviti, da iz-
vedba plebiscita ne bo nasilno
preprečena, ali bolje rečeno, da
je kaj takega manj verjetno v za-
četku januarja kot kdaj kasneje.
In tako se lahko zgodi, da bo ne-
kaj mesecev kasneje, ko se bodo
pogajanja v Jugoslaviji nevarno
skopila, nekdo spet moral pred-
lagati plebiscit.

Torej, kaj storiti? Liberalni de-
mokrati menimo, da se je treba
enkrat že otresti fikcije, da je raz-
pad jugoslovanske federacije
pravi problem. Zavržiti je treba
tisto legalistično bedarijo, da
morajo biti jugoslovanske repu-
blike »vsaj pet minut« suverene,

da bi lahko sklenile konfederal-
no pogodbo. S stališča domi-
nantne politične volje v Sloveniji
sta možna le dva izhoda: politi-
čni dogovor znotraj Jugoslavije,
katere rezultat bo konfederalna
pogodba, ali pa popolni ali delni
razpad Jugoslavije na več neod-
visnih držav. Prav odločitev med
tema dvema opcijama je stvar
plebiscita! Rok za izvedbo plebi-
scita je treba postaviti na konec
februarja! S tem bo pokazana
dobra volja za začetek dialoga z
legitimno izvoljenimi oblastmi
drugih republik, obenem pa bo
dogajanje vsiljena dinamika, ki
je potrebna, da se dialog sploh
začne. Do takrat pa bo jasno, ali
je sploh mogoče skleniti dogo-
vor, ki bi ustrezal Sloveniji, vsaj
približno bodo znane posledice
odcepitve Slovenije in ljudje bo-
do vedeli, o čem se odločajo in v
kaj se (najverjetneje) podajajo.

Uvod v štorijo našega časa je
bil, ko so Slovenci brez posebne-
ga razmisleka skočili na jugoslo-
vanski vlak, misleč, da jih bo s
polno paro odpeljal v obljublje-
no deželo. Sedaj, v epilogu, ko
so ugotovili, da je to vlak brez
voznega reda, da je strojevodja
umrl, potniki na njem pa se neu-
smiljeno obdelujejo s pestmi, po-
vrhu vsega pa se še širijo govori-
ce, da vlak divja proti porušene-
mu mostu, bi radi na vrat na nos
skočili z njega. Toda pred tem bi
bilo vendarle modro še enkrat
poskusiti ustaviti lokomotivo ali
vsaj odklopiti vagon.

Mile Šetinc
(priredba M. Jerše)

METKA FUJS, Murska Sobo-
ta: Imam občutek, da se ne ve,
zakaj plebiscit. Če je ta samo za-
radi slovenske suverenosti, za
kar smo se že opredelili z dekla-
racijo, potem ni potreben. Če pa
gre prav za odločitev, da gre Slo-
venija iz Jugoslavije, potem mo-
ramo o tem zelo dobro premisli-
ti, zlasti predlagatelji. Dejstvo je,
da v primeru, če pade plebiscit,
pade tudi vlada. Glede na to, da
Slovenija ni vnovčila svoje pre-
dnosti — to je, da smo prvi po
padcu berlinskega zidu opravili
volitve — so bile tudi sicer vse
stvari bolj ali manj deklarativne-
ga značaja. Mar bi se od vsega
začetka lotili ustave, ki bi bila le-
galen dokument in obenem ple-
biscit. Tako pa nam federacija
vsak dan blokira vse naše odloči-
tve in to dela celo legalno. Torej,
če se odcepimo, imamo eno
prednost — morda malo cinično
—, da bomo namreč okupirani
in torej politično preganjani in
morda takrat deležni določene
mednarodne podpore. Bomo azi-
lanti doma in tam ne bo treba
prostiti za azil v tujini, kakor to
počnejo mnogi Jugoslavlani.

IGOR ŽABOT, M. Sobota:
Mislim, da je plebiscit zares
nujen, da se lahko slovenski
narod odloči o svoji usodi. Me-
ni to, žal, ne bo omogočeno,
ker še nimam volilne pravice, a
če bi lahko glasoval, bi podprl
suverenost Slovenije. Nisem pa
za odcepitev, ker bi se potem
najbrž morali povezati s kom
močnejšim in bi bili spet v po-
drejenem položaju. Zdi se mi
torej, da ne bi bilo dobro, če bi
se Slovenija ločila od Jugosla-
vije, ampak da bi ostali skupaj
konfederalno povezani. S tem
bi nam bila omogočena suvere-
nost. Za samostojno državo pa
se mi zdi, da smo premajhni,
da bi težko obstajali.

DARINKA ČERNELA, Bel-
tinci: Sama se nisem nikoli
navduševala nad naglim, brez-
glavim sprejemanjem pomemb-
nih odločitev, ki so se pozneje
največkrat izkazale kot nedore-
čene, pomanjkljive ali celo na-
pačne. Kot me je presenetila
naglica pri sprejemanju nove
slovenske ustave, s katero naj
bi prav tako dosegli samostoj-
nost države, ob tem pa v njej
pozabili na osnovno socialno
in še kakšno zaščito »navadne-
ga« državljana v njegovem vsa-
kdanjem življenju, me je prese-
netila naglica pri izvedbi plebi-
scita. Biti samostojen in neod-
visen je samoumevna želja ver-
jetno slehernega posameznika
v ožjem in širšem smislu življe-
nja, ob vseh teh predvsem ču-
stvenih strankarskih razpravah
v zvezi s plebiscitom pa človek
nehote postane zmeden in se
vpraša: ali zgodovinski trenu-
tek odločitve ali pa spektakel
moči na čigav račun in za kak-
šno ceno...

ETELKA KORPIČ HOR-
VAT, Murska Sobota: Če smo
se odločili za plebiscit, potem
ta zdaj mora uspeti, saj druge
izbire za Slovenijo ni več. Seve-
da je potrebno ljudem odkrito
in jasno povedati, kakšne bodo
njegove posledice in tudi to, da
nam bo nekaj časa slabše. Tudi
delavcem iz drugih republik je
treba zagotoviti, da bodo lahko
še naprej ostali in delali v Slo-
veniji, pokojnine, ki jih preje-
majo upokojenci iz drugih de-
lov države, bodo dobivali še
naprej, prav tako pa bo Repu-
blika Slovenija zagotovila tudi
jamstvo za vse devize, ki jih
imajo v bankah. Sama sem za
plebiscit, je pa morda to de-
ja-

Viktor Žakelj
(priredba M. Jerše)

nje nekoliko preuranjeno in je
bila z njim storjena tudi precej-
šnja gospodarska škoda, ki je
le še poglabila težave.

JOŽE BENČE, Turnišče: O
plebiscitu menim takole. Če je
to tisto, kar naj bi pomagalo,
da se postavimo na noge na
vseh področjih, potem sem
zanj. Slovenci smo se namreč
kot narod pogosto izgovarjali
za svoje neuspehe na druge.

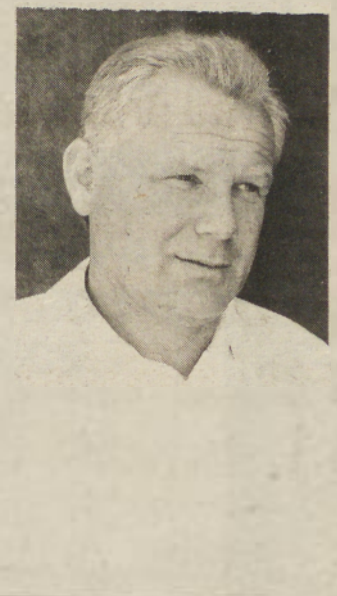
Vprašanje, na katero bomo od-
govarjali, naj ne bi izključevalo
možnosti kasnejšega dogovar-
janja z narodi Jugoslavije, kajti
vezi, ki smo jih stkali, ne kaže
kar tako pretrgati.

JOSIP KELEMEN, Murska
Sobota: Jugoslavija je umetna
tvorba, ki je bila ustanovljena
po prvi svetovni vojni, mimo
volje posameznih narodov, in
je bila kot taka obsojena na
propad. Takšna je lahko obsta-
jala s silo, kar so vseskozi do-
kazovali večji ali manjši kon-
flikti. Mislim, da je prišel čas,
ko se Slovenci lahko sami de-
mokratično odločijo, kako in v
kakšni tvorbi bi radi živeli, za
kar je plebiscit prava oblika.

Za napovedani plebiscit pa bi
slovensko vodstvo moralo
odločno povedati, kaj hoče do-
seči s tem, da bodo volilci to-
čno vedeli, za kaj se odločajo;
to pa se ne da narediti čez noč.

Menim, da plebiscit ne sme biti
v interesu posameznikov, am-
pak v interesu ljudstva.

Ravnati skrajno premišljeno

Moral bi biti vesel, da je pred-
log Socialistične stranke postal
izenada osrednja politična te-
ma. A dejstvo, da je naša pobuda
za razpis plebiscita za samostoj-
no državo Slovenijo, ki sem jo
podal na seji republiškega druž-
benopolitičnega zbora 4. oktobra
letos, postala medijsko privla-
čna, gre pripisati dejstvu, da ga
je na svoji seji v Poljčah 9. in 10.
novembra »posvojil« Demos.
Tako se ponuja že desetletje ne-
govana politična praksa v
(ne)demokratični Sloveniji, da ni
važno, kaj kdo reče, ampak, kdo
kaj reče. To je le še en dokaz več,
da bo pol iz enoumja, surove ve-
činskosti in novinarske nesvobo-
de dolga in naporna. Če ne bi bi-
lo tako, Demos ne bi iznenada
spremenil strategije osamosvaja-
nja Slovenije, socialisti pa ne bi
bili deležni najrazličnejšega pod-
tikanja, ideja plebiscita pa bi bi-
la že nekaj časa skupna politi-
čnim silam Slovenije; in kar je
najpomembnejše — ne bi izgubi-
li vsaj nekaj tednov dragocene-
nega časa.

Sedaj, ko je ta pobuda postala
javna in morebitno plebiscitarno
odločanje realnost, je prav da
predstavim vsaj nekatere ključne
misli. Začel bi lahko z znanimi
pomisleki, ki so botrovali nastaj-
anju prve in tudi druge Jugosla-
vije. Nastanek obeh so spremlja-
le velike želje, nekatere desetle-
tja negovane, in upanje, da bo-
mo v Jugoslaviji končno gospo-
darji na svojem. Dejstvo je, da se
je le malo od zelenega uresničilo,
da smo danes domala vsi razoča-
rani nad skupno državo. Ima dr-
žava, v kateri se vsi čutimo ome-
javani v svoboščinah in pravicah,
drug od drugega izkoriščani, ko
oživljajo atavizmi in drug druge-
mu grozimo z orožjem, še kakšen
smisel? Ob takem-premišljevanju
bi človek rekel — ne! A stvari le
niso tako preproste, enodimen-
zionalne. Države se niso rojevale
za zelenimi mizami, ampak v
strelskih jarkih, zanje se je krva-
velo in umiralo. Čeprav govori-
mo o drugačnem času, novi po-
mladi narodov, o pravici do sa-
moodločbe, ki vsebuje tudi pra-
vico do odcepitve in združitve, o
suverenosti, novi Evropi regij, pa
vendarle te besede zvenijo dru-

gače na Kosovu, v Kninski kraji-
ni in Sovjetski zvezi. Razvita Ev-
ropa pa si želi status quo, ne želi
spremembe meja. Zato je treba v
procesu osamosvajanja ravnati
skrajno premišljeno, skladno z
mednarodnim pravom, ne prehi-
tevat in seveda ne kasniti.

To smo premišljevali sociali-
sti, ki smo se odločili, da predla-
gamo plebiscit. Zato je naša prva
misel: Republika Slovenija ne
more več dolgo vzdržati, ko je
hkrati »zunaj in znotraj Jugosla-
vije«. O tem se morajo odločiti
prebivalci neposredno, izbor trenu-
tka pa je stvar temeljitega pre-
misleka. Izpeljava plebiscita, kot
mednarodno priznanega instru-
menta za neposredno izražanje
narodove volje, pa terja rešitev
nekaterih formalnih in vsebin-
skih vprašanj. Tako plebiscit ni
mogoč, če nimamo (in nimamo
ga) zakona o plebiscitu. To terja
vsaj čas. A nimamo tudi ustre-
nega zakona o državljanstvu, ki
je globoko vsebinskega pomena.
Na vprašanjih državljanstva se
bo slovenska politika zagotovo
delila, soglasje bo težko doseči.
In spet bo čas pomemben dejav-
nik.

Na plebiscitu se bo dejansko
odločalo o naši usodi. Imeti la-
stno državo, biti mednarodni
pravni subjekt, si sam voliti vero
in postaviti, kot bi rekel pesnik, je
tisto, kar si želi sleherni narod.
Naš slovenski narod že vsaj od
srede prejšnjega stoletja dalje.
Zato so nujne temeljite priprave
nanj, že prej pa vsestranska ana-
liza možnih scenarijev, ki jih bo
sprožila plebiscitarna odločitev,

ZEMLIČ, Gornja
Redno poslušam po-
radio, tako da sem tudi
plebiscitu prvič izvedela iz
javnega obveščanja o
kaj določene o
ne morem predsta-
bo to zgledalo, kak-
ne posledice. Se nobeden
kakšno bo stanje po
bo konfederacija, fe-
odcepitve. Vsega te-
stavno nismo vajeni. Tudi
republice je včeraj
da je on osebn
nem začne razmišlja-
pa je to res. Samo-
kako bo potem. Mogo-
kega ni najprimernej-
za to, da se ti poli-
enkrat že rešijo!

Krompir po okusu potrošnikov

Na območju TZO Beltinci Kmetijske zadruge Panonka je krompir že nekaj časa vodilna dohodkovno najbolj zanimiva poljščina, zato so se nekateri pridelovalci tudi specializirali za njeno pridelavo. Res je sicer, da prihaja na tržišču do občasnih nihanj, saj se na tri ali štiri leta pojavi hiperprodukcija in so cene takrat nižje, vendar so v povprečju pridelovalci še kar zadovoljni. Zadovoljni so tudi z letošnjo letino, saj so zaradi primerne pomladi, ki ni bila niti mrzla, niti

mokra, zemljo lahko dobro pripravili, vzniki je bil dober in temu primeren je bil tudi pridelek. Klub občasni sušni obdobju je krompir dobro rasel in obrodil debele in zdrave gomolje, proti pričakovanju dobra pa je bila tudi odkupna cena. Organizatorji pridelave pravijo, da bi jih zadovoljila že cena 3 dinarje za kilogram, dobili pa so celo 3 in pol dinarja in se tako nad dohodkom ne morejo pritoževati. To pa je tudi spodbuda za sajenje v prihodnjem letu, saj mnogi

pridelovalci že povprašujejo po semenskem krompirju. Da je krompir dohodkovno zanimiva poljščina pa potrjuje tudi podatek, da se pridelovalci odločajo za nakup ustrezne mehanizacije, saj so letos kupili kar deset novih kombajnov za krompir.

Na območju temeljne zadrzne organizacije v Beltincih že nekaj časa razmišljajo, da bi pridelek kar najbolj ovrednotili in kot pravi direktor Jože Bojnec, teh razmišljanj še niso opustili. Zaenkrat krompir le prodajajo, s

tem pa ne dosegajo takšnega dohodka, kot bi ga lahko s predelavo. Gradnja ustreznega predelovalnega obrata bi zato bila nujnost, vendar je v sedanjih razmerah največja ovira za to pomanjkanje potrebnih sredstev in bi morali najti nekoga, ki bi bil zainteresiran za takšno gradnjo.

Pridelovalci na tem območju pridelujejo zdaj okrog deset sort krompirja, uvažajo pa tudi nove sorte, predvsem takšne, po katerih je med potrošniki največje povpraševanje. Glavna slovenska sorta igor jim v zadnjem času zaradi viroz povzroča precej preglavic, zato uvažajo nekatere holandske sorte, ki jih tukaj preizkušajo in tudi razmnožujejo.

Raziskavi tržišča oziroma okusa potrošnikov je bila namenjena tudi degustacija krompirja, ki so jo v sodelovanju s Poslovno skupnostjo za sadje, krompir in vrtnine Slovenije pripravili prejšnji teden. Na njej so poskusili 24 jedilnih sort krompirja, na njej pa se je tudi tokrat potrdilo, da na našem tržišču primanjkujejo predvsem tiste sorte krompirja, ki imajo belo meso in ustrezen okus. Organizatorjem pridelave in pridelovalcem bo ta degustacija gotovo pomagala tudi pri odločitvi, kakšne sorte krompirja bodo sadili v prihodnjem letu.

L. Kovac

IZKUŠNJE KMETOVALCEV

Več odojkov in manj bekonov

Franc Markovič z Zgornjega Kamenščaka opustil šofiranje in poprijel za delo na kmetiji

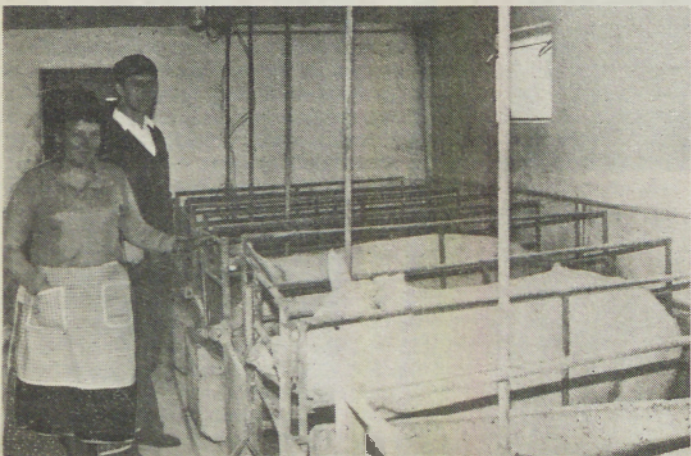
Če kdo opusti delo v tovarni zdaj, ko so hude motnje pri delu in prodaji, in začne delati na kmetiji, ga novinarji ne bomo povečevali, saj je takih zgledov vse več. Drugače je bilo pred leti, ko je nekaj veljalo le tako imenovano združeno delo oziroma zaposlitev v družbenem sektorju. Tedaj, to je bilo 1981. leta, je Franc Markovič dal odpoved v Avtoradgoni, kjer je bil poklicni

za odplačilo posojil šel skoraj ves dobiček. Še sčasoma, ker glavne niso povečali, cene pa so šle kvišku, je bilo treba odplačevati le še simbolične zneske. V hlevu imamo povprečno 18 plemenskih svinj, ki dajo letno od 220 do 250 odojkov, oziroma v povprečju na plemensko svinjo okrog 15 pujskov. Število je med drugim odvisno od starosti »mater«: če je starejša, da več odoj-

ma včasih slabe izkušnje bo že v kratkem povečal število plemenskih svinj na 25. V ta namen hleva ne bo širil, ampak bo le preuredil del hleva, v katerem redi bekonke. Teh je v dobrih starih časih letno vzredil v treh turnusih okrog 300, zdaj pa le še polovico — 150. Ko pa bo v hlevu še 7 plemenskih svinj, bo bekonov manj. Ugotovil je, da s prirejo pujskov zasluži več kot z bekonji. Pujske prodaja temeljni zadrzni organizaciji Kmetovalec Ljutomer. Ta čas dobi za kilogram 36 dinarjev in je še kar donosno. Za kilogram bekonov v uslužnostnem pitanju pa dobi 8 odstotkov od tržne cene, ki velja v času odaje bekonov.

Markovičev Franc in žena Slavica živita od svoje farne. Upamo si trditi, da dokaj dobro, saj imata lepo stanovanjsko hišo, nakupila sta ustrezne kmetijske stroje, zgradila hlev. Pri kruhu pa sta tudi njuna otroka: hčerka in sin, ki sta že polnoletna in zaposlena zunaj kmetijstva. Na vprašanje, ali ne bi kazalo zgraditi še enega hleva, je Franc odgovoril, da mu je dovolj ta, saj dela ne manjka, zlasti pa ne v času, ko pričakuje v hlevu naraščaj. Tedaj pa je treba dežurati tudi ponoči. Pa še to je dodal, da je že prekoračil polovico povprečne življenjske dobe, zato se ne namerava več toliko gnati, kot se je, ko je še bil zaposlen. Tedaj je s tovarnjaki prekrizal celo Evropo in doberšen del Azije. Zdaj pa bi rad kaj koristnega storil še za svojo vas, ki sicer spada v krajevno skupnost Cezanjci. Trenutno si močno prizadeva, da bi čim prej dobili telefone.

Š. Sobočan

Delo v hlevu je pretežno na ramenih Franca. Včasih pa pomaga tudi žena Slavica, čeprav je rajši ob štedilniku. Foto: Š. S.

voznik motornih vozil, in zavihal rokave na posestvu. Starši so mu namreč dali v obdelavo 2 hektarja zemlje, vzel pa je tudi posojilo in zgradil hlev, velik 20 krat 10 metrov, da bi v njem redil plemenske svinje in tako »pridobival« odojke. V hlevu pa je bilo dovolj prostora še za vzrejo bekonov.

»Anuitete za posojilo so bile sprva huda obremenitev, saj je

kov, a le do starosti treh let, ko osnovno čredo (posamične »presečnice«) zamenjam. Le-te dobivam na farmi KG Rakičan v Nemščaku, vendar z njihovimi svinjami ni vselej tako, kot si želim. Nekoč bi skoraj prevzel svinjo brez saskov. Pred leti, ko sem plemenske svinje kupoval na farmi v Lhanu, je bilo boljše.«

Tako Franc Markovič. Ne glede na nekatere pomisleke oziro-

VINSKO ŽGANJE

Vinsko žganje je po kakovosti med najboljšimi žganji, še posebej žganje, pridobljeno z destilacijo vina iz ustreznih sort v severnejših vinorodnih območjih. Mošt s teh območij vsebuje zmerno količino sladkorja, dovolj kislin in zmerno količino ekstrakta. Grozdje mora biti zdravo, količina sladkorja naj zadošča za okoli 9 do 10 % alkohola. Več kislin pa naj s primernimi sortno značilnimi snovmi prispeva k ugodni aromi destilatov, še posebej po zorenju v kakovostnih hrastovih sodih.

Destilacijo vina lahko začnemo takoj po končanem vrenju oziroma po prvem pretoku na napravah, ki so preproste in brez sistemov za ojačanje ali le z manjšimi napravami za ojačanje destilata. Na prvih poteh kuhamo žganje dvakrat, na drugih pa le enkrat in dobimo dovolj močan destilat. Za najbolj kakovostno vinsko žganje je najbolje vzeti srednji tok druge destilacije oziroma srednji tok prve destilacije, če imamo napravo za ojačanje.

V Sloveniji ni tradicije pridobivanja vinskega žganja, ker menimo, da je naše vino za te namene predrago in predobro. V slabših letinah pa bi s kakovostno pridelavo dobili bolj stabilen in kakovosten proizvod, ki bi ga lahko dobro prodali. Ponudba naših žganj pijalci po kakovosti in izbiri namreč ne ustreza slovesu vinogradniške proizvodnje, saj je kakovost naših vinjakov zelo različna in glede na količino alkohola v njih dostikrat vprašljiva, ostalih vinskih žganj pa skoraj ne dobimo.

Žganje iz vinske drozge v Sloveniji skorajda ne pridobivamo, saj je to bolj znano v drugih republikah, predvsem v Črni Gori, Srbiji in Makedoniji. Poznamo pa žganje iz vinskih tropin. Tropinovo žganje ali tropinovo dobimo z destilacijo prevrelih tropin grozdja, dobljenega po stiskanju drozge belega grozdja ali po stiskanju delno prevrele drozge rdečega grozdja. V svežih tropinah belega grozdja torej ostane nekaj sladkega mošta, v tropinah iz rdečega grozdja pa še nekaj delno prevrele rdečega vina. V svetu je znanih več načinov pridelovanja kakovostnega žganja iz tropin, pri nas pa se v glavnem odločamo za star, slabši način pridobivanja, in si

cer iz stisnjenih prevrelih tropin. Pri nas se tropine marsikdaj pokvarijo (splesnijo ali skisajo), zato ne moremo dobiti dobrega žganja. Sveže tropine moramo zato čim prej spraviti v ustrezno posodo in dobro stlačiti, da iztisnemo zrak. Tropinam iz samega belega grozdja je primerno dodati malo kvasa in dodatek sladkorja, raztopljenega v vodi, če so tropine iz grozdja z malo sladkorja in če je hladno vreme. Ko tropine prevrejo, jih čim prej destiliramo, da so izgube čim manjše. Pri žganjekuhi v kotlih brez mešanja in z neposrednim gretjem je nevarno, da se spodnji sloj primodi, da je potrebna previdnost. Iz 100 kilogramov grozdja dobimo približno 15 kilogramov tropin in 4 do 7 litrov tropinovega žganja, odvisno pač od količine sladkorja v grozdju in načina pridelave.

Pri nas poznamo še žganje iz vinskih droži ali droženko, ki pa ima še manjšo vrednost kot tropinova. To pa navadno zato, ker destiliramo droži, ki so po kakovosti zelo vprašljive. Če bi destilirali sveže redke droži, ko imajo še prijeten vinski vonj in vonj po svežem kvasu, bi bilo tudi žganje povsem drugače. Droži moramo hraniti čim manj časa in v polnih posodah ter jih dožveplati.

Pridobivanje kakovostnih žganj pa ne pogojujejo le kakovostne osnovne surovine, ampak še posebno dobre destilacijske naprave in način destilacije. Žal pa pri nas tem napravam namenimo premalo pozornosti, saj so izdelane kot najenostavnejše naprave brez dodatkov za ojačanje in prečiščenje pri destilaciji. Povsem drugače pa je v državah, kjer cenijo vinske destilate.

Dovolj sladkorja

V letošnji kampanji predelave sladkorne pese bodo jugoslovanske tovarne pridobile okrog 850 tisoč ton sladkorja, kar je za 50 do 60 tisoč ton več kot v lanskem letu. V ormoški tovarni sladkorja so predelovalne zmogljivosti v celoti izkoriščene, medtem ko bo povprečna izkoriščenost podobnih jugoslovanskih tovarn okrog 85-odstotna.

Sladkorja nam tako letos ne bo potrebno uvažati, saj ga bo ostalo še nekaj za izvoz, pričakovati pa je višje cene. V tovarnah pravijo, da znašajo proizvodne cene kilograma sladkorja od 11 do 14 litrov.

V RADGONSKI OBČINI JE 5400 HEKTARJEV GOZDOV, OD TEGA 3600 HEKTARJEV V ZASEBNI LASTI, ZATO JE GOSPODARJENJE Z ZASEBNIMI GOZDOVI POMEMBNEJŠE OD POSEGOV V DRUŽBENE GOZDOVE.

Poudarek gospodarjenju z zasebnimi gozdovi

Republiške ustavne spremembe terjajo spremembe tudi v gozdarstvu. Zakon o gozdovih je v pripravi.

Največje spremembe v Zakonu o gozdovih je pričakovati pri financiranju gozdarske panoge in splošnosti prometa z lesom. Ne glede na obliko organiziranosti gozdarstva se predvideva načelo financiranja javne gozdarske službe, to je načrtovanje, odkazovanje in nadzor s strani družbenopolitične skupnosti — občine. Le-ta pa bi zbrala denar z davkom, verjetno tudi od lastnikov gozdov. Sredstva za gozdno-biološko reprodukcijo, to je obnovo, nego in varstvo gozdov, naj bi oblikovali lastniki gozdov in upravljalci gozdov sami.

Po že sprejetem Zakonu o podjetjih se za gozdarstvo nakazuje dve obliki organiziranosti: javne uprave za gozdarstvo in javna podjetja za gozdarstvo.

Javne uprave za gozdarstvo bi opravljale dejavnosti posebnega družbenega pomena, ki se štejejo za javno službo (izdelava gozdnogospodarskih načrtov, odkazilo drevja za posek, nadzor), za vse gozdove, ne glede na lastništvo. V družbenih gozdovih bi opravljala delo družbena gozdarska podjetja, v zasebnih gozdovih pa lastniki sami ali organizirano po Zakonu o zadrugah.

Javna gozdarska podjetja bi opravljala dejavnosti posebnega družbenega pomena za vse gozdove (družbene in zasebne) in gozdarsko dejavnost v družbenih gozdovih, gospodarsko dejavnost v zasebnih gozdovih pa lastniki sami. Direktor TOK pri KK Radgoni Miha Strah je navedeni različici komentiral. Po prvi bo-

mo imeli JAVNO SLUŽBO, organizirano posebej s svojimi kadri in viri financiranja, ta bo pokrivala javno upravljanje gozdarske dejavnosti.

Miha Strah je posebej poudaril, da druga različica predvideva JAVNA GOZDARSKA PODJETJA, ki bi opravljala dejavnost posebnega družbenega pomena (odkazilo, načrtovanje in kontrola) za vse gozdove, to je za družbene in zasebne in gospodarsko dejavnost v družbenih gozdovih, gospodarsko dejavnost v zasebnih gozdovih pa svobodno (neorganizirano) lastniki sami.

Obe različici se za lastnika gozda bistveno ne razlikujeta, saj ga pri gospodarjenju v gozdu prepuščata njegovim lastnim virom sredstev in interesu vlaganj v gozd.

Sprostitve prometa z lesom je novost, ki bo dobrodošla za določene vrste lesa v dobrih tržnih razmerah. Za del lesa in industrijski les (ali pa v težavnih tržnih razmerah) bo tudi v prihodnje potreben organiziran promet z lesom, oproščen vseh družbenih obveznosti.

Predlagatelj zakona o gozdo- vih jasne določa skupne naloge, ki niso odvisne od lastništva gozda, prav tako lastništvo ni razlog za različne pri financiranju teh nalog.

Pri upravljanju pa izraža težnjo na poenostavljanju in zaupanju lastniku gozda in njegovega pravilnega odnosa do gozda, pri čemer ga pušča brez sredstev in pomoči stroke. Direktor TOK

Gozdarstvo pri KK Radgoni pravi: »Z gotovostjo lahko trdim, da neorganiziran zasebni sektor gozdarstva v bližnji preteklosti ne bi povprečno letno s 50.000 sadikami obnovil 1,5 hektarjev klasičnih gozdov, 1,5 hektarja zunajgozdnih površin, opravič negovalnih del na 52 hektarjih in varstva gozdov na 30 hektarjih gozda, skratka, zagotavljal trajnost gozdov, kot smo to delali na območju Gornje Radgane doslej. Prvi pogoj za to potrebo so bili namreč načrti in v njih opredeljeni cilji, viri financiranja, strokovni kadri in izvajalci.

Novi predlog zakona je obdržal le načrt in pogojnega izvajalca — lastnika, kljub temu, da izkušnje učijo, da imamo tudi do lastne lastnine razločen odnos.

Sredstva za biološko vlaganje v letu 1990 so bila v 32 odstotkih oblikovana iz sredstev kmetov, 43 odstotkov iz sredstev države in meta z lesom in 25 odstotkov iz drugih virov. Iz navedenih podatkov je kaj lahko sklepali, da bo intenzivnost vlaganj nujno zmanjšala, odstopnost stroke in stalnih izvalcev pa takšna predvidevanja samo potrjuje.

V radgonski občini je 5400 hektarjev gozdnih površin, od tega v družbenem sektorju 1800 hektarjev (34 odstotkov) in v zasebnem sektorju 3600 hektarjev (66 odstotkov). Zakonodajalec mi vsi skupaj z njim, pravi Miha Strah, se bomo morali zavedati, da je gospodarjenje z zasebnimi gozdovi glede na površino, saj je manjše od družbenih, in da iz njih pokriva velik del potreb po lesu naših občanov. Ostaja več surovine za industrijo, pa tudi ekološki vidik s čistočnimi deležem v lastni lastni stroju gozdov je pomemben.

Boris Hapovič

IZREDNO UGODNI NAKUPI!

Kmetijsko trgovsko podjetje MARKO SLAVIČ, Ključarovci 19

Ugoden nakup gradbenega materiala do konca novembra!

— opeka (veliki modul) po 5 din — polnila 7.20 din — vreča cementa 60 din — vreča apna 33 din — nosilci (kratki) 38 din tekoči meter — nosilci (dolgi) 46 din tekoči meter in drugi gradbeni material

● Navedene cene so brez davka!

● V zalogi kmetijska mehanizacija:

● koruzne sejalnice BEKER — PANONIJA po 32.000 din, možnost obročnega odplačevanja

● vse vrste traktorskih škroplilnic in balirk

Odprito od 7. do 17., ob sobotah od 7. do 15. ure. Pokličite nas po telefonu št. (069) 87-731

IZREDNO UGODNI NAKUPI!

FRANCEKOV
PREMIŠLAVANJE

— Zdaj bi rabili še moratorij nad kmetovanjem in se tudi mi ne bi ukvarjali z izgubami.

— Siliš, da so gozdarji devetmesečje kljub moratoriju nad sečnjo končali brez izgube?

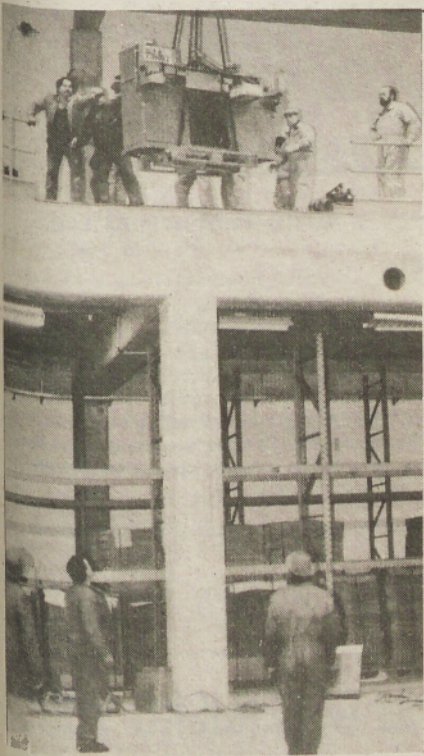
Prve sveče pred božičem

Če bi šlo vse po načrtih, potem bi tovarno odprli že v lanskem letu, a se je zapletlo pri zbiranju denarja. Uradni naziv je Podjetje za proizvodnjo kemičnih izdelkov Ilves Petišovci, družba z omejeno odgovornostjo.

Zgodovine gradnje tu ne kaže obnavljati, kajti to bodo najbrž storili v januarju, ko bodo tovarno uradno odprli. Zdaj bomo zapisali le to, kar nam je povedal dipl. vet. Ladislav Ivanec, direktor Ilvesa:

»Ta čas, kot vidite, montiramo stroje in naprave. Nekaj je novih, drugi pa so obnovljeni, preselili pa smo jih iz Ilirije-Vedrog. S poskusno izdelavo sveč bomo začeli v drugi polovici decembra, druge izdelavne programe pa bo-

denar za pokritje celotne finančne konstrukcije. Ne da bi ga povečevali, si upamo, zapisati, da brez njegovega osebnega zavzemanja, brez njegove osebnosti doslej v tovarni ne bi prišli tako daleč. Ob tem pa ne bomo prezili tudi Jožeta Kuronje, ki je bil do nedavna predsednik občinskega izvršnega sveta in tako rekoč stalno na poti zaradi iskanja izdelavnih programov za nerazvito lendavsko občino. Eden izmed njih je dejavnost Ilvesa.

Začetek izdelave se bliža, zato je treba pohiteti z montažo strojev. To ni bilo lahko, saj je bilo treba nekatere potegniti v nadstropje.

Foto: Š. S.

mo uvajali postopoma v prihodnjem letu. Poleg sveč bomo izdelovali še čistilna sredstva za nego obutve oziroma usnja, potem čistila za gospodinjstva in industrijske izdelovalce pa bomo tudi biološki zoper mrčes in insekte, ki ne škodljivi za ljudi, saj bo naredili iz aktivne substance na organski bazi. V izdelavnem programu sveč bo zaposlenih 33 delavcev; ko pa bodo zaživele še drugi programi, nas bo vseh zaposlenih 75. Po potrebi bomo privelo delavcev povečevali, in sicer v konicah, recimo v sezoni izdelave sveč.

Tako direktor Ilvesa iz Petišovcev blizu Lendave. Povedati kaže, da tokrat načeljuje gradnjo že druge tovarne, saj je tako rekoč tudi oče petišovskega Leka. Poznaneje je postal vodja Ilvesa v ustanavljanju in se je zelo boril za

Tovarna v Petišovcih meri 60 krat 63 metrov, skupaj ima (v pritličju in nadstropjih) 7000 kvadratnih metrov površine, nekateri objekti, recimo energetske, pa so posebej. Naložba z opremo znaša 70 milijonov dinarjev. Stala pa bi veliko več, ko bi ne pomagala Nafta, ki je brezplačno odstopila 1,5 hektarja zemljišča (občina je dala 0,5 hektarja), omogočila priklučitev na svoj industrijski železniški tir, vodovodno omrežje, paro... Z vsem tem je naložba cenejša za 30 odstotkov.

V Ilvesu v Petišovcih (čeprav bodo povsem samostojni) ne bodo imeli vseh služb, saj bi jih stale preveč, ampak bodo zanj določena dela opravljali v skupnih službah Ilirije Vedrog. Imeli pa bodo nekaj delavcev, ki bodo

skrbeli za pripravo dela, razvoj, skladiščenje, distribucijo in delno tudi trženje. Uprava bo modernizirana s sodobno računalni-

ško opremo za obdelavo podatkov in povezana s centrom v Ljubljani.

Š. Sobočan

Pogled na mogočno poslopje Ilvesa Petišovci.

V LENDAVI JE NARED NOVA TOVARNA KERAL

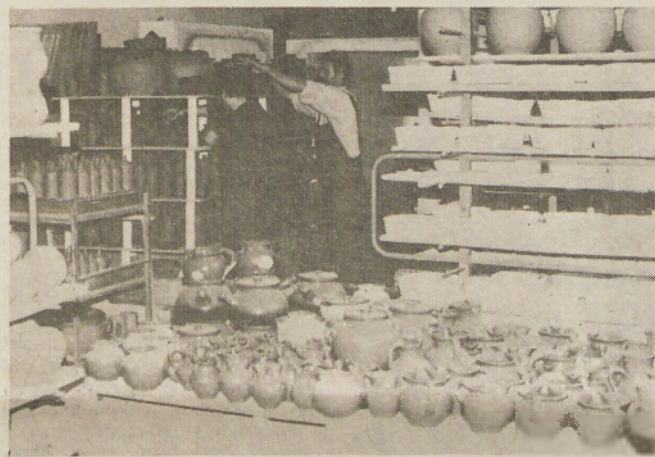
DETE JE ROJENO

Če bi tudi tu držal pregovor: Veliko babic, kilavo dete, potem Lendavčani ne bi s takim ponosom zrl na novo gospodarsko pridobitev. Dejstvo je namreč, da se je tovarnica rojevala dobrih deset let.

Predstavnika Kerala Jože Kuronja in Zmago Urisk sta na seji občinskega izvršnega sveta predstavila rojevanje, porodno težavo in (to je zdaj pomembno!) načrte ter možnosti tega industrijskega obrata, ki zaposluje 19 delavcev, kmalu pa naj bi jih 28. Če pa bi uvedli še drugo izmeno, potem pa toliko več. To slednje pa je zelo pomembno, saj je v lendavski občini huda nezaposlenost. Če bodo ostali zgolj pri eni izmeni, potem naj bi letno naredili 150 ton različnih izdelkov iz gline. Te pa je na območju sednje dolge vasi, kjer je glinokop, več kot dovolj, zato jo bodo (pripravljeno maso) prodajali zasebnim lončarjem, drugim umetnikom, šolam za likovni pouk, morda jo bodo tudi izvažali. No, glavni namen pa je le predelovati to naravno bogastvo. Nekdanje poslopje Dežnikarne so (podjetje Grad-

vztrajajo pri tem, saj stari in novopečeni lončarji, ki so se pravkar usposobili, naredijo določen izdelek tudi po novi predlogi. Tu mislim predvsem na uporabne lončarske pred-

osebe. Radi bi tudi, da bi občina premostitvena sredstva iz občinskega proračuna spremenila v svoj kapitalski delež. Na seji izvršnega sveta so rekli, da to zdaj ni mogoče, pač pa bodo

Nekateri izdelki lendavskih lončarjev so narejeni po lončarskih muzejskih eksponatih, drugi po zamislih lončarjev, tretji po idejah neposrednih naročnikov. Foto: Š. S.

V prostorih tovarne Kerala v Lendavi naj bi v kratkem začel pomurski center za domačo obrt. V njem naj ne bi le izdelovali različne izdelke iz naravnih materialov, ampak bi tudi usposabljali delavce za tako dejavnost. Občinski izvršni svet se je obvezal, da bo ustrezno pomagal. Namem te ustanove je ohranjanje domače obrti in zaposlovanje delavcev.

benik) ne le rešiti pred propadom, ampak urediti po zahtevah spomeniškega varstva, zato je stavba v središču Lendave (ob bencinski črpalki) prava lepota. Vseh prostorov je za 1600 kvadratnih metrov. Izdelujejo različne predmete, in sicer na klasičen (ročni) način na lončarskem vretenu, kar pomeni, da jih ne »štancajo«. Izdelki so torej unikati. Narejeni so po predlogah lončarskih izdelkov naših prednikov, kar pa spet ne pomeni, da trmasto

mete (ni nujno, da so lonci!), ki jih naročajo posamezniki ali podjetja, da bi v njih prodajali svoje izdelke, recimo meso iz tünke z zaseko, zdravilna zelišča in tako naprej. Značilnost dolgovaske gline, ki jo do tovarne vozijo s tovarnjaki (v enem dnevu so je prepeljali za celoletno izdelavo, zato je skrb, da bi »popacali« Lendavo, odveč!), je v tem, da izdelek iz nje ne prepušča. To pa je ugodno zaradi šrambe živili (in drugega) v tekočem stanju.

Čeprav je izdelava v Keralu polno zaživele, si še niso odahnil, saj denar, ki so ga dobili iz sklada za nerazvite in iz sklada za razvojne programe ter od občine, ne bo zadostal za sklenitev finančne konstrukcije. Iščijo dodatna sredstva. Najbrž bodo uspeli, kajti zanimanje za sovlaganje kažejo tako tujci kot domače pravne in fizične

zborom občinske skupščine predlagali oblikovanje posebne proračunske postavke, pa ne samo zaradi Kerala, ampak za voljo možnosti finančne sodelležbe v drugih projektih. Zbiranje denarja v posebnem občinskem skladu za razvoj namreč ni uspelo, saj podjetja (revna kot cerkevna miš) niso odvajala določenega odstotka.

Dete je rojeno! Spodbudno je, da ni stekla le izdelava, ampak tudi prodaja. Že na začetku želijo narediti najmanj polovico izdelkov za znanega kupca, drugo pa bodo prodali na običajen način. Tudi v lastni prodajalni, ki je že odprta in v kateri kupuje čedalje več turistov. Ena od turističnih točk je zdaj tudi ogled in nakup v tovarni Kerala.

Š. Sobočan

INDUSTRIJA KONFEKCIJE VELIKA POLANA

Predvsem dodelavni posli

Industrija konfekcije Velika Polana je 138-članski kolektiv, ki mu dela ne manjka. To pa je ugodno le na prvi pogled, saj ni dovolj, da delaš, ampak je treba tudi zaslužiti. Z »lohn« (oziroma po slovensko dodelavnimi) posli, ko naročnik da surovino, plača pa fizično delo, ni pravega zaslužka, še posebno zato ne, ker veliko več, kot znašajo osebni dohodki, poberejo davki in prispevki. To je tudi vzrok, da osebni dohodki po nedavnem povečanju zdaj v povprečju znašajo 4000 dinarjev. Direktor Anton Cigut si s sodelavci prizadeva, da bi ob dodelavnih poslih (delajo za tuje firme in nekdanje matično podjetje Delozo Zagorje ob Savi) imeli še izdelavo iz surovin, ki bi jih sami nabavljali. Z lastnimi izdelki naj bi popravili finančno stanje in tudi v večji meri zaposlili svoje umske sposobnosti. Še vedno iščejo ustrezen visokošolski kader za organiziranje in vodenje izdelave, žal pa kaj prida upanja ni: ne morejo ponuditi osebnega dohodka, ki bi pritegnil. Za spodbudno nagrajevanje strokovnjakov namreč ni razumevanja v kolektivu, ker večina delavcev še vedno zagovarja uravnilovko — bolj ali manj enake plače. Bo pa treba s tako miselnostjo prekiniti, saj pri osebnih dohodkih ni mogoče gledati zgolj na enako velike želoce, ampak na to, kolikor kdo prispeva h končnemu finančnemu in siceršnjemu rezultatu. Tisti, ki hodijo na bolniški dopust, ko je sezona poljskih del, že ne čutijo posebne pripadnosti kolektivu. Skratka: tudi v velikopolanski industriji konfekcije, kjer dela ne manjka, ne gre vse gladko. Lažje naj bi bilo po reprivatizaciji, ko bo znan »lastnik«. Imel bo tudi dejanske pravice.

Š. S.

Občinska organizacija Rdečega križa Lendava obvešča, da bo

zbiranje ozimnice za poplavlence

(krompir, jabolka, pšenico, koruzo in fižol)

4. decembra 1990 od 12. do 16. ure

v vseh krajevnih skupnostih občine Lendava, razen v Turnišču in Črenšovcih, kjer so zbiralne akcije že bile. Kje so zbirna mesta v posamezni krajevni skupnosti, boste podrobno zvedeli po telefonu št. 75 127.

MORAVSKE TOPLICE

Poslovanje s tujino

Kako poslovati s tujino, torej za to organizirati, sklepati posle s tujimi partnerji, izvažati, uvažati in še nekatera druga vprašanja je preteklo sredo skupni in najbolj praktično pojasnil magister Janko Arah iz Ljubljane, okrog 40 udeležencem seminarja v Moravskih Toplicah z delavnim naslovom Zasebno podjetništvo in poslovanje s tujino. Organizirala ga je Delavska univerza Murska Sobota v sodelovanju z Obrtnim združenjem.

Na ugledni strokovnjak za to področje, ki je bil prej podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, zdaj pa tudi sam direktor v lastnem podjetju, je prav najprej spregovoril o poslovanju s tujino. To družbena, zadruga, mešana ali zasebna. Za slednja je menil, da ni prav, ker jih označujemo kot družbe z omejenim odgovorom, namesto z omejenim jamstvom, kot je to tudi v drugih evropskih državah (Die Gesell-

haft mit beschränkter Haftung v Avstriji).

In kdo je sploh podjetnik? To je po mnenju magistra Arah se lahko zasebni podjetnik danes registrira za vse posle s tujino. Za to sploh ni nujno, da bi opravljal izpit za zunanjetrgovinsko povil izpit za dejavnost s poslovanjem. Pogoje za to dejavnost s poslovanjem, kot si lahko vsakdo prilagodi, kot si ustrezajo. Zadostovala naj bi mu ustrezajo. Zadostovala naj bi mu ustrezajo. Zadostovala naj bi mu ustrezajo. Zadostovala naj bi mu ustrezajo.

Po trditvah magistra Arah se lahko zasebni podjetnik danes registrira za vse posle s tujino. Za to sploh ni nujno, da bi opravljal izpit za zunanjetrgovinsko povil izpit za dejavnost s poslovanjem. Pogoje za to dejavnost s poslovanjem, kot si lahko vsakdo prilagodi, kot si ustrezajo. Zadostovala naj bi mu ustrezajo. Zadostovala naj bi mu ustrezajo. Zadostovala naj bi mu ustrezajo.

lahko precej zavleče na sodišču, vendar to po njegovem mnenju predvsem zaradi zastarele miselnosti, ne pa zakonskih predpisov. V Ljubljani je možno opraviti registracijo zasebnega podjetja v zadnjem času povprečno v 14 dneh. Temu udeleženci seminarja skoraj niso mogli verjeti in so opozarjali, da se to vleče v Murski Soboti po mesec dni in več, sodniki pa da zahtevajo, da je vse natančno in podrobno zapisano, sicer vlogo zavrnejo. Zato so nekateri predlagali, da bi morali poseben seminar o tem organizirati tudi za sodnike in inšpektorje, ki da si prav tako jemljejo preveč pristojnosti.

Kako je s carinskimi predpisi za zasebne podjetnike, pa je spregovorila predstavnica Carinarnice Gornja Radgona, Marija Korošec.

Po mnenju večine je bila ta oblika izobraževanja zelo koristna.

Jože Graj

76

Prvi nastop za devizne zadeve

Ljubljanska banka

Pomurska banka d.d.
Murska Sobota

Posebna ponudba za devizne varčevalce

UGODNA VEZAVA DEVIZNIH SREDSTEV NAD 3 MESECE

po 8 % letni obrestni meri za avstrijske šilinge in 7 % letni obrestni meri za nemške marke.

Vezavo lahko opravite s svoje devizne knjižice ali pa devize kupite za dinarska sredstva. Pri nakupu deviz za ta namen zaračunavamo le 1 % provizijo!

UGODNOST VELJA DO 20. decembra 1990

ZA ZDRAVE ZOBE

Učinek skupne zobne paste.

Murska Sobota, Ciril-Metodova ulica 50,
tel.: (069) 22 219, 22 809, 21 136
Telefaks: (069) 21 136
Za prvo osemetko — proti kanalu

Kidričeva 33 a, MURSKA SOBOTA

Bim na Kidričevi 33 a vas pričakuje!

- Bim kot zmeraj: za vsakogar
- še vedno vas presenečamo z modo iz Pariza
- velika izbira usnjene konfekcije znanih izdelovalcev
- tudi Bim v Ciril-Metodovi ulici vas vedno znova preseneča

NADLEŽNA FOTOGRAFIJA

Tudi to je obveščanje — tradicionalno in močno razširjeno, žal pa skrajno nekulturno. Fotografija je iz Martjanec: brezčutni oglaševalci svojih veselje so stoletno lipo, ki raste ob srednjeveški cerkvi (kulturnozgodovinski biser!) spremenili v oglasno desko, s katere visijo lepaki kot cigansko perilo z grmovja. Kaže, da nikogar od domačinov, niti vodstva KS ne moti iznakažen pogled na kraj, kjer se množično ustavljajo turisti, da bi občudovali staro cerkev s freskami Janeza Aquile. Morda pa bi plakaterje pritegnila oglaševalna deska na ustreznem kraju? Foto: L. Klar.

Pogin delfinov

Prvi namigi, da je nekaj narobe, so prišli že avgusta, ko so na španskih sredozemskih obalah blizu Valencije našli nekaj crknjenih delfinov. Morski biologi so kot vzrok pogina navedli pljučnico in poškodbe jeter. V nekaj mesecih se je s primerjavo podatkov še iz drugih sredozemskih držav pokazalo, da je na delu katastrofalna epidemija, ki je zajela sredozemske delfine. V Franciji so zgolj v dveh tednih našli toliko naplavljenih poginulih delfinov, kot jih sicer v vsem letu. V Španiji pa so na obalah v treh mesecih našli že prek 250 poginulih živali. Ker morje naplavi le majhen del crknjenih delfinov, mora biti pogin zares množičen.

Kaj kmalu so raziskovalci odkrili tudi povzročitelja epidemije. Laboratorijski testi tkiva crkvov so pokazali, da je na delu virus morbilli. Gre za kužno klico, ki v eni od svojih inačic povzroča pasjo kugo, pri ljudeh pa ošpice. Pred dvema letoma je podoben virus povzročil množičen pogin kakih 20.000 tujencev v Severnem morju.

Virusna epidemija je po mnenju nekaterih strokovnjakov izbruhnila zaradi onesnaženosti Sredozemskega morja. Najrazličnejše kemikalije, ki se zlivajo z industrijskimi in drugimi odpadki v morje, slabijo imunski sistem morskih živali in so zato živali prej in bolj pogosto žrtve bolezenskih klic. Poglaviti krivec sedanje epidemije je potemtakem človek.

MISS SLADOLEDA

Lepa Sanja Doležal, popularna vokalna solistka Fosilov, zna dobro obračati svoje zaslužke. Denar, prisluzhen s koncerti, ploščami in kasetami, že nekaj časa nalaga v lastno podjetje. Pravijo ji kraljica sladoleda. Njena firma Suncomer, specializirana na uvoz vsakovrstnih strojev in naprav, povezanih s pripravo sladoleda, uspeva, da bolje ne more.

Kdor zna, pač zna. Tudi če je v krilu.

Repa težja od Sanje. Na njivi Trstenjakovih na Turjanskem Vrhu je zrasla repa, težka 18,30 kilograma. Mala Sanja pa tehta 11,5 kilograma.

F. Režonja

PULJENJE ZA DEDIŠČINO GRETE GARBO

Skoraj tisoč oboževalcev pokojne hollywoodske igralkice Greta Garbo je tekmovalo, kdo bo postal lastnik predmetov iz njene zapuščine. Dražbena hiša Sotheby's je dobila v prodajo od njene nečakinje 192 predmetov slavne igralkice. Prvi dan so prodali umetniške slike za vsoto, ki je občutno preseгла izključno ceno. Renirjevo sliko Otok v modri obleki so prodali za sedem milijonov dolarjev, ocenili pa so jo na tri do štiri milijone dolarjev.

Naslednji dan so prodajali pohištvo in druge okrasne predmete in tudi njihova cena je občutno preseгла strokovne ceno. Nekaj porcelanastih svečnikov, okrašenih s cveticami, so ocenili na 800 dolarjev, prodali pa za 30.000 dolarjev, prav tako so prodali bokal iz porcelana, ocenjen za 700 dolarjev, kar za 18.700 dolarjev.

Udeleženci na dražbi so s smehom in ploskanjem spremljali tako hitra višanja cen, da so jim celo izkušeni voditelji družbe le s težavo sledili.

Dvestoletnica pekinške opere

V Pekingu bodo od 20. decembra do 12. januarja organizirali festival v počastitev dvestoletnice pekinške opere. Izvedli bodo 42 oper, od teh 37 v slogu pekinške opere, s preostalimi petimi pa bodo skušali predstaviti še druge sloge kitajskega tradicionalnega gledališča. Hkrati bo potekal tudi simpozij, posvečen zgodovini in razvoju te gledališke oblike, ki se je razvila iz predstav potujočih gledaliških skupin iz province Anhui. Pekinška opera je nastala po gostovanju štirih potujočih gledaliških družin iz Anhuija na dvoru kitajskega cesarja leta 1790. Slog opere, ki so ga takrat sprejeli na cesarskem dvoru, je ohranjen: vse do danes pod imenom pekinška opera, izvajajo pa jo ansambli po vsej Kitajski, v Hongkongu in na Tajvanu. Festival bo spremljala tudi razstava v kostumov, mask in drugih predmetov povezanih z opero.

Bogata beračica

Mimoidoči so na neki rimski ulici našli beračico s pomodrelini rokami in na videz brez življenja. Kljub temu so jo odpeljali v bolnišnico. Zdravnik pa je ugotovil, da je ženska že umrla. Preiskali so njene stvari, da bi ugotovili, kako se piše, pri tem pa so našli v žepih za 17,5 milijona dinarjev denarja, zlatino in dragulje, ki so jih strokovnjaki ocenili na vrednost 350.000 dinarjev in tri hranilne knjižice, na katerih je imela še deset milijonov dinarjev. Ves denar je beračica — priberačila.

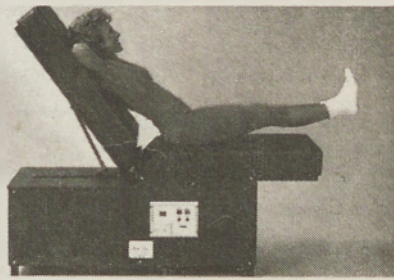
50.000 mark za Hitlerjevo uro

V Münchnu so pripravili dražbo zgodovinskih predmetov, na kateri so ponudili vrsto zanimivih reči, ki so bile za sebnost lastnikov ljudi. Izkazalo se je, da so ti predmeti za zbiralce zelo zanimivi. Najvišjo ceno na dražbi je dosegla zlata žepna ura, na kateri sta vgravirani začetnici AH. Zgodovinarji so ugotovili, da gre za uro Adolfa Hitlerja, kupil pa jo je neki anonimni kupec za 50.000 DEM. Dobro so šli v prodajo tudi predmeti, ki so bili last avstroogrske cesarice Sissy, soproge cesarja Franca Jožefa. Njeno komodo so prodali za 40.000, obleko iz sifona pa za 19.000 mark.

Slender You®

FIGURE SALONS

Kranjčeva 30
69221 MORAVCI
Tel.: 48-238

VITKOST BREZ NAPOROV Z NOVIH PROGRAMOM SLENDER YOU, TO NISO VEČ LE SANJE!

Program SLENDER YOU za korekcijo postave je omajal del zastarelih idej o hujšanju in gimnastiki. S tradicionalnimi vajami (aerobika, fitness, jogging idr.) res izgubimo odvečno težo, toda na koncu vaj smo izčrpani, utrujeni. Pri vajah po metodi SLENDER YOU pa ni potrebno nobenih posebnih naporov. V nasprotju s tradicionalno gimnastiko vam vaje SLENDER YOU sicer ne ustvarjajo mišic, zato pa krepijo celotno miškulaturo, obstoječe tkivo se napne, poveča se gibljivost vseh sklepov in celotna prekrvavitve telesa. Vaje SLENDER YOU vam dajo občutek prerjenosti.

V našem salonu vam pomagamo tudi pri razgibavanju hrbtenice in otdelkih sklepov.

Če se odločite za obisk, prinesite s seboj trenirko, nogavice in brišačo. Odprto imamo od 9. do 21., ob sobotah od 8. do 13. ure.

ŠEJKI BODO PILI GORENJSKO VODO

Nesreča je lahko tudi — sreča. Vdor vode v predorsko cev Karavanskega predora v začetku leta dobiva zdaj epilog, vreden okoli 5 milijonov nemških mark! Toliko bo znašala naložba v izkoriščanje izvirov pitne vode v Karavankah.

Zdaj je že jasno, da bo naložba tudi uresničena, tuji partner iz Združenih arabskih emiratov, podjetje Perne iz Kranja in jesiški občinski svet so posel pripravili tako daleč, da so tudi na seji jesiške občinske vlade podprli projekt. Kako tudi ne: izkoriščanje pitne vode, postavitve ustrezne polnilnice (najprej 50, nato okoli 150 zaposlenih) pomeni v prvem obdobju kar štiri vlakovne kompozicije na dan! Polnilnica bo delala neprekinjeno 24 ur, tako da bodo na dan napolnili okoli 440 tisoč plastenk (letno čez 154 milijonov plastenk). Tehnologija je ekološko čista, posebno poglavje pa so zaloge vode, ki zdaj priteka na dan ob ozroma pod predorsko cevjo. Iz izvira trenutno priteče 30 litrov vode na sekundo, možen pa je celo dotok sto litrov na sekundo. Na vodo ne vplivajo razmere, analize še enega izvira pa kažejo kar presenetljive ocene (vir: inštitut v Mariboru) — voda je mineralno bolj bogata od rogaške! Za zdaj naj bi sicer polnili le pitno vodo (brez CO₂), možnost mineralne pa so velike v medicini itd.

Projekt je tik pred uresničitvijo, ker je tudi partner pripravljen vložiti zadosten začetni delež (okoli 80 odstotkov naložbe bodo kreditni). Ves projekt je vreden 54 milijonov DEM. Možen problem je le lokacija na območju podjetja Elim, ki pa je pred stečajem. Podjetje Perne bo skušalo z upniki doseči sporazum in pridobiti to lokacijo, kjer naj bi kasneje delovala mešana družba. Vodo so dali analizirati tudi v ZDA in emirate, kupcev pa že zdaj ne manjka.

VESTNIKOVA družina je vedno večja!

- Če še niste, postanite njen član tudi vi.
- Čimprej si naročite VESTNIK!

VESTNIK, NAJVEČJI TEDNIK SEVEROVZHODA, PRIPRAVLJA ZA SVOJE NAROČNIKE PRESENEČENJA!

Vestnik naročite na naslov: Uprava Vestnika, Titova 29, Murska Sobota, ali nas pokličite po telefonu št. 21 064 ali 21 383

NAROČILNICA

PODPISANI _____

KRAJ IN ULICA _____

POŠTA _____

NAROČAM VESTNIK. POŠILJATI MI GA ZAČNITE OD _____

NAROČNINO BOM PORAVNAL PO PREJEMU POLOŽNICE.

IZPOLNITE NAROČILNICO IN JO POŠLJITE NA NASLOV:

VESTNIK, Titova 29, 69000 MURSKA SOBOTA

PODPIS _____

KO RES VELJA »NA ZDRAVJE!«

Že nekaj let zapored izvaste študij izhajajo ugotovitve, da zelo zmerno uživanje alkoholnih pijač dobro de srču. Ljudje, ki zares zmerno pijejo alkoholne pijače, se pravi steklenico piva ali kozarec vina na dan, imajo manj zdravstvenih težav s srcem kot ljudje, ki so popolni abstinenti ali ki pri uživanju alkohola nimajo prave mere.

Zakaj prihaja do takega vpliva alkohola na dogajanje v ožilju človeka, znanstveno ni pojasnjeno, vendar se večina strokovnjakov na osnovi dosedanjih spoznanj ogreva za teorijo, po kateri naj bi alkohol dvigal stopnjo tako imenovanega »dobrega« holesterola v krvi, ta visoko nasičeni lipoprotein pa naj bi preprečeval »slabemu« holesterolu, da bi mašil arterije.

Leslie Klevay, strokovnjak za prehrano v ameriškem ministrstvu za kmetijstvo je prepričan, da je vmes nekaj drugega, ne alkohol. Meni, da je pomembnejša neka druga snov, ki omogoča, da organizem iz zaužite hrane učinkoviteje absorbira baker. Baker naj bi bil nujno potreben, da se holesterol ne nabira na stenah arterij. Klevay ugotavlja, da je med Američani zelo veliko srčnih obolenj, ker je njihova vsakdanja hrana rečna prav na bakru.

Pri preverjanju svojih domnev je Klevay uporabil poskusne podgane. Krmil jih je s hrano, rečno na bakru, hkrati pa je eni skupini podgan dajal piti vodo, drugi pivo. Rezultati poskusa so bili presenetljivi. Podgane, ki so pile pivo, so

živele šestkrat dlje kot njihove abstinencijske vrstnice. V krvi so imele manj holesterola in manj razširjena srca. V njihovih jetrih pa je odkril trikrat več bakra.

Poskus ni odkril skrivnosti, kako pivo vpliva na očitno dobro počutje in dolgo življenje poskusnih živali. Klevay je z dodatnimi poskusi dokazal le to, da za dobre učinke ni pomemben sam alkohol. Skupina podgan, ki ji je dajal piti vodo, pomešano z ustrezno količino čistega alkohola, primerljivega s količino v pivu, se ni izkazala: živali so živele normalno dolgo. Klevay domneva, da je najbrž neka druga snov v pivu, ne alkohol, pomembna za boljšo absorpcijo bakra iz hrane. Raziskovalec nadaljuje zanimive poskuse.

ZNATE ZLIKATI HLAČE?

Najprej z narobne strani. Hlače z razprto zadrgo prelikamo od leve proti desni tako, da jih pomikamo po likalni deski. Pas zlikamo najprej z narobne, nato še s prave strani. Potem zlikamo prednji del (slika 1), nato sedežni del od pasu navzdol proti koraku. Hlače položimo tako, da pride šiv na šiv in zlikamo najprej notranji, nato zunanji šiv.

in zadaj. Če na hlačah ni treba zalikati robov, je likanje končano.

Lepi robovi

Če moramo zalikati robove, spet položimo notranji in zunanji rob hlače drugega na drugega. Ko likamo sprednji rob, se ravnamo po vštikih — če je teh več, velja za merilo srednji — in ga zalikamo tako, da je raven, kot bi ga potegnili z nožem. Če

Hlače obesimo, da se ohladijo. Najpripravnější so obealniki za hlače. Pripramo samo notranja dela hlače.

Kadar likamo volneno blago, moramo likati z likalnikom, ki ima teflonsko spodnjo ploščo ali pa uporabljamo za likanje vlažno krpo.

Nikdar ne smemo likati prašnih hlač, kaj šele umazanih. Nesnago bi zlikali globlje v blago. Hlače lahko skratčimo ali pa jih zdrgnemo s krpo, ki jo navlažimo s salmijakovcem. Na liter vode vzamemo žličko salmijaka.

RES ČISTI ZOBJE

Da ohranimo zdrave zobe, z njimi pa seveda še marsikaj drugega, kar je posredno povezano z zdravim zobovjem, je potrebna stalna nega, predvsem pa redno čiščenje nesnage, ki se nabira vsakodnevno na zobeh in na dlesnih med zobmi. Bolezni zobovja in ustne votline, ki izvirajo iz nesnage na zobeh tako ali drugače prizadenejo že okrog 85 odstotkov svetovnega prebivalstva. Pa vendar bi se dalo že z malo truda ogromno narediti.

Za zares učinkovito čiščenje nesnage na zobeh in med njimi navadna zobna krtačka ni dovolj, čeprav dela prave male čudeže, ako jo uporabljamo redno najmanj enkrat na dan. Gotovo pa je nova rotacijska krtačka, ki so jo izdelali v arkanski tovarni dentističnih izdelkov PDI v ZDA še boljša. Ščetka ima 5.600 vlaken, vsako tanjše od človeškega lasu, oblikovana pa so na tri različne načine. Ko se ščetka vrti, njene številne dilačice odstranijo prav vsako nesnago, naj bo še tako skrita med zobmi ali v prostoru med zobmi in dlesnijo. Prav zadrževanje nesnage na takih skritih in za navadno zobno krtačko težko ali sploh nedostopnih mestih je krivo za številne tegobe zobovja.

Kuhajte z nami

Ljubljanski zrezek (za 4 osebe)

Potrebujemo: 4 telečje zrezke (po približno 14 dag), 6 dag šunka, 6 dag moke, 4 jajca, žlico olja za rahlo cvrtje treh jajc, sol in maslačico za cvrenje.

Priprava: Zrezke potolčemo, posolimo in zarežemo obrobno koščico. Na žlici olja rahlo popražimo na drobne koščke narezano šunko. Prilijemo 3 razvrkljana jajčka, jih malo solimo in razdelimo na štiri zrezke tako, da je nadev na polovici zrezka, z drugo polovico pokrijemo nadev. Po roboh prepognjen zrezek potolčemo in spnemo z dvema lesenima zobobitoma. Da zrezek lahko lepo oblikujemo, ga primerno tanko odrežemo in previdno potolčemo, da ga ne preluknjamo. Končno ga pariško paniramo (moka—jajce) in ocvremo. Zraven ponudimo sezonsko solato. Če imamo na voljo samo listnato solato (zelje, endivija, radič), potem solato zmešamo s kuhanim krompirjem.

Tako pripravljen zrezek lahko uporabimo tudi v dietni prehrani. V tem primeru zrezka ne ocvremo (da ga ne preprijemo z maslačico), temveč zgotovljen zrezek zavijemo v alu folijo, robove folije zavijemo navzgor, da med peko ne bo uhajal sok, ga položimo v manjšo ponev in v pečici spečemo. Čas peke 30 minut pri 220°C.

Na pomoč — uši!

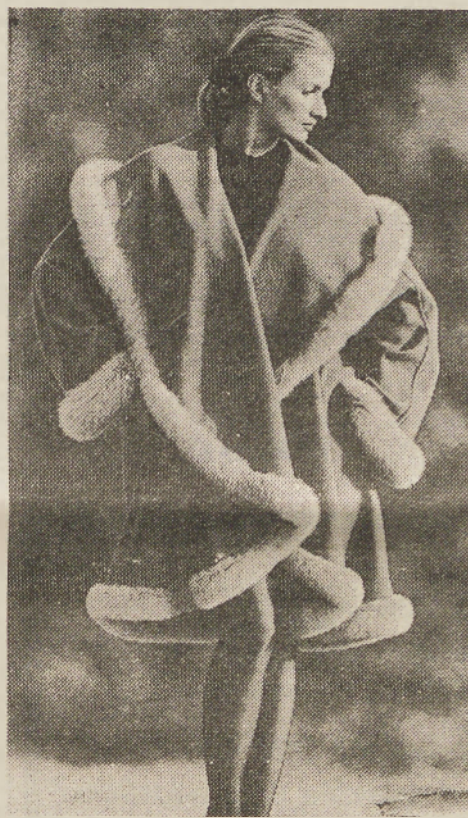

Ni rastline, da se nanjo ne bi hotele spraviti listne uši. Tudi sobnim lončnicam ne prizanešajo. Spomladi in poleti priletijo skozi odprta okna in sedajo na rastline. Kadar jih je zelo veliko, jih ne moremo prezreti, ker se cele kolonije naselijo na najsočnejših vršičkih in listih. Žal se uši neznanosko hitro razmnožujejo in lahko že v kratkem času rastlino uničijo. Modro bomo ravnali, če bomo enkrat na teden pregledali lončnice, ali se morda na njih niso naselile sumljive temne žuželke.

Kadar odkrijemo samo posamezne živalice, si lahko pomagamo še z domačimi sredstvi. V naravi naberejo pikapolonice in jih položimo na napadene rastline. Če ne najdemo pikapolonic, uporabimo cigaretno ogorko. Kakih pet ogorkov čez noč namočimo v pol litra vode. Zjutraj precedimo in tekočino prilijemo kanček gorilnega špirta. S to raztopino popršimo rastlino ali pa jo zmijemo z njo. Metoda se pri zelo širanih ali sicer občutljivih rastlinah ne bo obnesla.

V trgovino s kemičnimi škropivi moram po pomoč tedaj, kadar je uši že zelo veliko. Uničili jih bomo s pršili ali posipi ali tekočino — vsa sredstva učinkujejo enako. Pogoji za to, da bomo uši odpravili, je redno škropljenje v presledkih, ki so predpisani. Izjema so palčice, ki jih vtaknemo v zemljo. Navadno zavarujemo rastlino pred napadom uši za 6 do 8 tednov.

MODA — ŽIVLJENJSKI ELIKSIR SODOBNE ŽENSKÉ

Moda polepša. In katera ženska ne bi bila rada lepa? Lepoto dajati, lepoto sprejemati, znati se veseliti lepih stvari — to je značajska kakovost človeka, tako kot je tudi veselje do življenja.

V hladnih dneh se veselite lepoti iz telečjega usnja, krzna, blaga s kožuvinom... (Nasvetov, kje dobiti denar ne iščite pri nas!)

SESTAVIL MARKO NARPAŠT	KDOR KNJIZI V SALDA-KONTI	IDEJNI VODITELJ	ČEBELJI SAMEC	DRŽAVA NA JUŽNEM POBOČJU HIMALAJE	ZUŽELKA, KI BOLECE PIKA	FR. FILM. IGRALKA (BRIGITTE)	HRIBOVJE V ZAHODNI EVROPI
SITEN ČLOVEK	S	I	T	N	O	B	A
KNJIGA Z NASLOVI	A	D	R	E	S	A	R
ZVER IZ RODU MAČK, PANTER	L	E	O	P	A	R	D
DENAR, KI GA PRINESE ŽENA V ZAKON	D	O	T	A	GLASBENA NOTA ANGL. IME ZA VZHOD	R	E
AVTOMOBILSKA OZNAKA ALBANJE	A	L	MOŠKO IME	L	E	O	N
KOPANJE	K	O	B	GLASBENIK SOSS VETERNI JOPIČ	A	T	I
INSERT, ANONSA	O	G	L	A	S	MESTO V JUŽNI TURČIJI	OTOK V BANSKEM MORJU
AVTOMOBILSKA OZNAKA NORVEŠKE	U	MADŽ. MERA ZA VINO GORA NA KOROSKEM	A	V	T	A	R
ŽE UMRLI FILM. KOMIK	T	O	T	O	DARUVAR NASAD S POVRTNINO	D	A
IBIDEM	I	B	PRETEPAČ RADJI	R	V	A	C
OBRAZ MLEKAR-SKE (INDUSTRIJE)	S	I	R	A	R	K	A
MEDNARODNA POGOĐBA	T	R	A	V	T	A	T

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE — Vodoravno: arzenat, Liepaja, Bolivar, Eder, NT, Ren, eta, toast, R, Or, Pepi, soul, LN, O, kaki, Rjavina, Danakil, Ikarija.

RADIO MURSKA SOBOTA

5 NAJ

Glasbena lestvica Radia Murska Sobota.

1. Tonight — The New Kids on the Block
2. Ne odhajaj še — Magnet in Simona Weiss
3. Dolce far niente — Zoran Predin & Los Malacanas
4. Šum na srcu — Andrej Šifrer
5. The Jocker — Steve Miller Band

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripisanim: za 5 naj.

Oddaja 21 232 je na sporedu RMS (UKV 87,6 MHz ali 648 kHz) ob petkih, od 18. do 19.

Stanovanjska politika je na psu

Živimo v modernem času, vendar v stanovanjih, ki glede na svojo podobo sodijo v daljno preteklost. Začel sem udarno, kajti razmere, v katerih živimo, so iz dneva v dan težje. Za primer bom navedel samo nekaj problemov enega izmed nešteti stanovanjskih blokov v občini Gornja Radgona.

Učiteljski blok v Stogovcih oz. Drobincih je bil zgrajen v začetku 70. let. Na zunaj je še kar dobro ohranjen, drugače pa je, ko gre človek od stanovanja do stanovanja, da o kletnih prostorih sploh ne govorim; podstrešje pa je pravi prostor groze. Imamo skupni hišni svet KS Stogovci za vse prostore, ki jih ima Stanovanjska skupnost Gornja Radgona na našem območju. Predsednika imamo samo na papirju in tako moramo vse stvari urejati sami. Težav nikoli ne zmanjka, začel bi z vodo, s katero smo imeli v poletnih mesecih veliko težav.

Sami smo morali poglabljati studene, kupovati nove dele in jih zamenjati s starimi. Nekateri stanovanjci našega bloka so ure in ure preživeli ob studencu in v njem ter ob vodovodnih črpalkah, da imamo danes, vsaj začasno, vodo. In samo njim se lahko zahvalimo za vse, kajti Stanovanjska skupnost bi raje našla kakšen izgovor kot pa rešila težave. Verjetno bi prišli do spoznanja, da smo preveč potrpatni z vodo in zato dotrajajo že tako dotrajani deli.

Sledijo odpadki oz. greznica. No, odpadke sedaj odvažajo Komunalno podjetje. Greznica pa je problem zase. Voda skoraj ne odteka, sami smo si morali čistiti odtočni jarek, plačevati za izpraznjevanje greznice in podobno. Verjetno nam bodo svetovali, naj manj uporabljamo stranišče in bolj redko peremo. No, pa človek se vse spremeni, ko pride zima. Popravljali so električno napeljava, zatrjevali, da je vse v redu, a je zopet kmalu zagorelo v električni omarici. O strahu, kaj vse bi se lahko zgodilo, ne bom govoril. Na Stanovanjski skupnosti povedo samo to, da je napeljava resnično slaba in da pred dvajsetimi leti in več pač niso gradili in napeljevali električnega omrežja z namenom, da bodo družine v tem in drugih blokih čez nekaj let uporabljale termoak-

kumulacijske peči. Ja, v dveh stanovanjih imamo res še stare lončene peči. Kaj pa v drugih? Naj si mar zakurimo kar sredi stanovanja? Nekako se moramo ogrevati, kako, pa naj se vsakdo sam odloči. Torej, zima je pred vrati, mi pa zopet čakamo, kdaj bo kdo prižgal termoakumulacijsko peč ali kaj podobnega in s tem zatemnili naše prostore.

Seveda pa tukaj še ni konec naših težav. Pred meseci nas je obiskala predstavnica Stanovanjske skupnosti ter si ogledala stanovanja. Tarnala je, da denarja tako in tako ni, in da je vprašanje, kaj in koliko se bo sploh dalo popraviti. Škoda, da ni prišla takrat, ko dežuje. Lahko bi nam pomagala brisati vodo s tal. Ali pa v vetru, da bi držala okna. Takšno je namreč stanje v tistih trenutkih. V hladnem vremenu ne moreš stati pri oknu, ker lahko stakneš pljučnico. In ob njem obisku samo še to. Tovarišica ali gospa si je ogledovala okna in s strokovnjakom ugotovila, da jih bo treba prebarvati (to počnejo stanovanjci tudi sami, sicer okenskih okvirjev verjetno sploh ne bi bilo več) in morda malo popraviti, kar se bo dalo. Iz tega pa ni bilo nič! Okna, kot sem rekel, si pobarvamo sami, odprtine zakrpamo, potem pa zopet začnemo razmišljati ter nam postane hudo pri srcu.

Ugotavljam, da stanarine resnično niso previsoke in mislim, da bi lahko na račun popravil, ki jih »morajo« opraviti, le-te lahko še zvišali, samo da bi živeli v boljših razmerah. Morda se bo našel kdo v občini, ki bo trdil, da so razmere pri njih še slabše kot pri nas, čeprav slabše skoraj ne morejo biti. Kleti, zgodovinskega prostora nekdanje pralnice s kotlom in pečjo, danes niso omenjal, lahko pa katera šola pripravlja svoje učence na poučno ekskurzijo o temi: Kako so naše mame nekoč prale perilo! Zal je to kruta resnica, ki pa nas boli in nas bo še tako dolgo, dokler se stvari ne bodo uredile. Sedaj pa se pojavljajo že novi dvomi. Ali bomo v teh stanovanjih sploh še lahko živeli, če jih ne bomo odkupili, ipd. Prosim vas, kdo pa bo odkupil takšne prostore, v katerih se težko normalno živi? Stvari se pri nas zelo počasi rešujejo in tudi pri tem bo moralo miniti še kar precej časa, da se bo kaj premaknilo na bolje.

Bojan Macuh

Slovenski sindrom — drugič

Ker Danilo Reščič v svojem članku Slovenski sindrom, objavljenem v Vestniku 15. listopada letos, omenja tudi Karantanijo in njen grb, črnega panterja, sam pa sem o tem izdal tudi knjigo (založba Lipa, Koper 1990), so mi prijatelji kaj kmalu poslali odtis omenjenega članka.

Prebral sem ga z zanimanjem in povsem soglašam, da moramo Slovenci pri odkrivanju korenin svoje državnosti upoštevati tudi naše zgodovinske simbole, ki so nedvomno starejši od sedanje tribarvne, istovetne z rusko in slovaško, v spremenjenem zaporedju pa tudi z drugimi praportji, ki jih je razširilo panslovansko gibanje.

To gibanje je videlo pred seboj en sam narod Slovanov (od Trsta do Vladivostoka) in si privzelo barve največjega ljudstva med njimi, to je Rusov. V prepričanju, da gre za prave slovenske barve, jih je naša javnost tudi osvojila, dasi niso bile kaj drugega kot slovanski odgovor na širjenje nemških barv (prav tako izmišlje-

nih) po območju nekdanje inonarije.

Razmišljanje D. Reščiča, ki je podpisan tudi kot ustanovni član gibanja Samo, pa se mi zdi nekoliko pomanjkljivo, ker se ne ozira tudi na sedanji položaj Slovenije, zlasti še na zemljepisno-političnega. Tudi stranke in druga gibanja ga ne upoštevajo, četudi je prihodnost Slovenije v Evropi na prvem mestu v vsakdanjem poročanju po naših občilih.

Zavedati se moramo namreč, da smo Slovenci na enem od najbolj pomembnih evropskih križišč: na poti iz Srednje Evrope na Balkan in na Bližnji vzhod; na poti iz Italije oz. Sredozemlja v Panonijo in na evropski Vzhod. Obenem mejimo na štiri jezikovne prostore. V takšnem položaju je najbolj zanemarjena prav tista mednarodna povezava, ki povezuje obenem tudi celo Slovenijo, tista, ki poteka iz Italije prek Slovenije v Panonijo in na evropski Vzhod, pomembna že pod Rimljani. Zanemarjena ne le med Ljubljano in Celjem,

temveč tudi na odseku od Maribora do Murske Sobotice in ograde meje. Te povezave, ki terja ustrezno magistralo, avtocesto in železnico, doslej ni nihče predstavljal kot prvenstveno postavko v slovenskem nacionalnem programu.

Prav tako ne tudi v kulturni in založniški dejavnosti. Že leta nimamo več poročil o nekdanji dokaj plodnem sodelovanju med Pomursko založbo in budimpeštansko Evropo, ki ga je nadomestilo (menda) izdajanje del »neuvrčenih«.

Poleg razčističevanja pogledov na slovensko zgodovino, ki so nam jo doslej prikazovali samo kot hlapčevsko, bi gibanja za samostojno Slovenijo morala oblikovati tudi sodobnejše programe in postaviti cilje za odpravo tistih struktur iz prejšnjih režimov, ki so doslej hromila razvoj slovenskega prostora in vodile Slovenijo v izolacijo nasproti Evropi.

Joško Šavli,
Gorica

V Črenšovcih Mladi krščanski demokrati

Nekdaj so imeli mladi le malo prostega časa, danes pa se zbirajo v gostinjah in diskotekah, za kulturno udejstvovanje in dejavnosti, ki bi razveseljevale tudi starejše vasčane, pa zmanjkuje časa in volje.

Da bi bilo v naši KS drugače, se nas je okrog 20 mladih zbralo v soboto, 3. novembra, na ustanovnem sestanku Mladih krščanskih demokratov v vaškem domu v Črenšovcih. V naši sredi smo imeli nekaj znanih krščanskih demokratov: g. dr. Magdiča, poslanca v slovenski skupščini, g. Mlinariča, predsednika Mladih krščanskih demokratov Slovenije in g. Pucka, predsednika skupščine občine Lendava; med nami pa je bil tudi predsednik vaškega odbora Črenšovci g. Kolenko. Gostje so nam predstavili stranko in našo vlogo v njej, podali so nam smernice za začetek dela in nam obljubili, da nam bodo pomagali ob naših akcijah. Ustanovili smo 5-članski odbor, ki bo vodil delo. Za začetek bosta delovali dve skupini: kulturna in ekološka. V skladu z interesi in potrebami bomo ustanovili še druge.

Prva akcija, ki jo pripravljamo, je miklavževanje, in sicer za vse otroke KS Črenšovci v kinodvorani. Otroci si bodo najprej ogledali dramsko predstavo, Miklavž pa jih bo obdaril z majhnimi simboličnimi darili.

Mladi krščanski demokrati
občine Lendava

Prijetni vtisi iz bolnišnice

Četudi človek resno zbolí in je morda nujen operativni poseg, odlašajo z odhodom v bolnišnico. Posebno starejši ljudje s strahom čakajo dan, ko ne bo več drugega izhoda kot — v bolnišnico. Ljudje se bolnišnice boje, ker so odnosi zdravstvenega osebja do bolnikov pogosto nekorektni, včasih se dogajajo celo malomarnosti itn. Že najmanjši negativni pojavi pa se v govoricah med ljudmi razbohotijo.

Toda ni vedno tako. Še posebno ne takrat, ko lahko bolnik že ob prvem stiku z zdravnikom in drugim zdravstvenim osebjem opazi in občuti prijazen pogled in nasmeš ali pa spodbuden odnos do njega, njegove bolezni in njegovega zdravljenja. V oktobru sem moral iskati zdravniško pomoč zaradi kirurškega posega v drugem nadstropju A kirurgije Rakičan. Moram pa priznati, da sem bil takoj po prihodu na oddelke prijetno presenečen: to so zatrjevali tudi drugi bolniki tega oddelka. Bil sem si edini v tem, da se pacienti tu dobro počutijo zaradi pravega tovariškega odnosa do vsakega bolnika, zaradi zdravnikov, dr. Arpada Noriča, dr. Potočnikov in drugih. Tudi zaradi zavesti, da bdiijo vsi po vrsti nad tabo 24 ur na dan. Poleg tega jim niso tuji niti uspešni psihološki prijem. Vsakogar je pred operacijo, vsaj nekeje globoko v srcu, strah, pa naj gre še za tako rutinski poseg. Stvar pa postane takoj popolnoma drugačna, če kljub vsej medicinski laičnosti približno veš, kaj bodo delali s teboj. Poprejšni razgovor z anesteziom oz. zdravnikom ti prežene ves strah. In tako je potem veliko lažje in zdravje se hitro vrača.

Zelo zadovoljni smo bili tudi z delom glavne sestre Eme, pa zelo poštvalne in ustrezljive sestre Majde, vedno nasmejane sestre Cvetke, med. tehnika Vaneka in drugih. Vsi ti so zelo ustrezljivi ter dokazujejo, da ljubijo svoj poklic. Mislim, da vsi ti ljudje, ki bdiijo 24 ur na dan nad bolnikom, zaslužijo vso pohvalo in priznanje. Pa tako malo kdaj beremo o njih pohvalo. Pa kaj bi pisali pohvale, počakajmo raje, da je kdaj kakšna sestra nerodna ali malce neprevidna. In kdor čaka, dočaka. In tako smo dočakali zgodbo z vabljenim naslovom: ETIKA MEDICINSKIH SESTER izpod peresa g. Zore Sabotin, Vestnik, št. 31., 16. 8. 90. Zdi se mi, da je članek le prehuda žalitev in napad, saj človek vendarle ni papir, ki baje vse prenese. Prebral sem zgodbo enkrat, dvakrat ter odločil vse, kar je podtaknjeno resnici — in kup luščin je bil velik. Zdi se mi, da bi še meni, kljub času, ki briše, ostal občutek krivde, če ne bi javno povedal, da o kolektivnu kirurškega oddelka v drugem nadstropju verjamem le to, kar kaže njihovo delo. O tem sem se lahko sam prepričal za časa mojega zdravljenja. Sicer pa v še beli pogaci najdeš (če hočeš) otroke.

Franc Blazič
Ključarovci

Zakaj samo 50 din?

Mnogi poslušalci Radia Murska Sobotica in bralci Vestnika smo bili zelo presenečeni, ker je bila vstopnina za petkov koncert Zaigrano in zapojmo po domače v telovadnici OŠ III v Murski Soboti samo 50 din, če to sploh lahko imenujemo vstopnina? Na koncertu je sodelovalo več kot 20 ansamblov, pevcev in humoristov, zato mislim, da bi morala biti vstopnina najmanj 300 din! 50 din pobirajo na čisto vsakdanjih veseljih. Mislim, da

so tu humorist Geza in drugi organizatorji naredili zelo veliko napako. To je bil res »socialni« koncert.

Če je to že bi solidarnostni ali socialni koncert za zabavo željnih Pomurcev, naj bo, vendar pa bi s precej višjo vstopnino lahko na tem koncertu zbrali veliko potrebnega denarja za razne humanitarne namene. RK je sicer zbiral prostovoljne prispevke za poplavljeni območja Slovenije, vendar bi lahko tako zbrali več denarja za poplavljenje. Z večjo vstopnino bi lahko namenili denar na primer za bolnišnico, za razne kulturne namene ipd.

Tako pa smo že v sredo slišali po Radiu Sobotica »založnost« novico, da so vstopnice za koncert že zmanjkale. Saj so lahko, ker so bile skoraj zastonj. Poleg tega pa organizatorjem priporočam, naj v prihodnje pripravljajo tako velike koncerte poleti in zunaj, kjer je za nekaj tisoč ljudi več prostora in lahko pridejo na koncert vsi, ki to želijo, ne samo »peščica« ljudi, kolikor jih sprejmejo dvorane in potem ne bi bilo negodovanja tistih, ki so morali ostati doma.

Obilo zabave želim tudi Pomurcem, ki niso mogli prisostvovati koncertu in več sreče prihodnjic!

Od organizatorjev želim dobiti v Vestniku tudi odgovor.

Stefan Časar

K vašemu razmišljanju dodajamo le tole: vstopnina je bila med drugim tako nizka tudi zato — da bi lahko vsak obiskovalec prispeval kaj več ali pa celo preostanek od vašega predloga cene vstopnice — celo 250 dinarjev RK za poplavljeni območja. Rezultat: RK je zbral samo 5000 dinarjev, obiskovalcev pa je bilo 2500. Torej? Najbrž komentar ni potreben.

Sicer pa lahko vsi, ki smo jih z našo prireditvijo razveselili vzamejo le-to kot naše darilo, recimo ob novem letu.

MOJGA TRGOVINA
na DROBNO
KOVAČ MARIJA
69224 TURNIŠČE Cvetna 18

**Pri nas lahko kupite vse
za otroke — od dojenčka do mladostnika!**

- oblačila ● trenirke ● vetrovke ● kavbojke
- perilo ● šolske potrebščine
- otroška kozmetika ...

Konkurenčne cene!

TEHNO IMPEKS, d.o.o.

Titova 26 (hotel Diana, vhod z dvorišča)
MURSKA SOBOTA, tel.: (069) 25-049, odprto
od 8. do 12. in od 14. do 16. ure

PRODAJA AVTOMOBILOV IN MOTORNIH KOLES

- avtomobili znamk RENAULT in vseh japonskih in ameriških proizvajalcev
- motorna kolesa ameriških in japonskih proizvajalcev

NAJNIŽJE CENE!

69000 Murska Sobotica, Kidričeva 10, telefon (069) 22-648, 22-606, telefax (069) 22-718

**PREŽIVITE NAJDALJŠO NOČ V LETU S
TURISTIČNO AGENCIJO KLAS**

SILVESTER NA PALATONU 4 DNI CENA 1.710,00 din
od 29. 12. 1990 — 1. 1. 1991, 3 polni pensioni s silvestersko večerjo, izlet v Budimpešto.

SILVESTER V IZOLI 5 DNI CENA 2.930,00 din
od 29. 12. 1990 — 2. 1. 1991, 4 polni pensioni s silvestersko večerjo, izlet v San Marino in na Brione.

POSEBNA PONUDBA:
PREDBOŽIČNA BUDIMPEŠTA 2 DNI CENA 550,00 din,
polpension
od 8. 12. — 9. 12. 1990
od 22. 12. — 23. 12. 1990

Vse izlete organiziramo s turističnim avtobusom in strokovnim vodstvom.

Informacije AGENCIJA KLAS M. Sobotica 22-606, G. Radgona 74-098, Lendava 75-002, Ljutomer 82-578.

**PRIDRUŽITE SE NAM,
NE BO VAM ŽAL!**

**Vse za Miklavža,
Božička in dedka Mraza!**

HIBISCO
trgovina za otroke

PANDA
Lendavska 23
MURSKA SOBOTA

**VSE ZA VAŠE
MALČKE,
ŠOLARJE ...**

- oblačila iz uvoza: puhovke, hlače, puloverji, trenirke, modne majčke s kapucami ...
- igrače iz uvoza: letala, lokomotive, lego kocke ...
- živali iz pliša: medvedki, levi, žirafe, zebre ...
(naše znane živalice iz TV reklame Lekova domača lekarna).

Po končani vojni in tako rekoč vse do svoje nenadne smrti 26. oktobra 1984. leta se je — z redkimi presledki, ko je bil v tujini — tvorno vključeval v naše družbeno življenje in skušal s svojo razgibano, vsestransko dejavnostjo naš del slovenske zemlje vključiti v vseslovenske razvojne tokove. Opravljal je raznovrstno delo in poslanstvo. Takoj po vojni

Prekmurci mu moramo biti hvaležni za vse njegovo delo, za vsa njegova prizadevanja, katerih osnovni cilj je bil — zoperstaviti se zapostavljenemu perifernemu položaju naše pokrajine v slovenskem zgodovinoispisju in kulturi.

R. STUPAR

Samo strokovno in znanstveno delo Franca Šebjaniča šteje blizu 100 enot. Raziskovanja prekmurske preteklosti se je loteval z več strani, vendar je najbolj poglobljeno pisal o reformacijskem gibanju na slovenskem vzhodu. Med njegovimi samostojnimi publikacijami je najboljšežnejša prav razprava z naslovom Protestantsko gibanje panonskih Slovencev, ki jo je Pomurska založba izdala leta 1977, v naslednjih dveh letih pa pripravila še skrajšano objavo tega istega dela v nemškem, angleškem in madžarskem jeziku. Delo prinaša opise začetkov reformacijskega gibanja v naših krajih v 16. stoletju, razmah luteranstva v 17. in protireformacijske poteze v drugi polovici tega stoletja ter v nasled-

F. KUZMIČ

O knjigi smo pred časom bralce Vestnika že seznanili, sedaj pa so se lahko srečali še s pisateljico in ji imeli priložnost zastaviti tudi kakšno vprašanje. E. K.

Tudi sicer je v Zavavlavovih pričevanjih listih veliko odlomkov, ki se neposredno tičejo polpretekle zgodovine dežele ob Muri. Omenimo zgolj naslove: Zapori in taborišči Sterntal in Hrastovec (ne pozabimo na »Silovski lagere«), Sodišča in Ozna, Pozabljena gestapovščina («enigma» Bogdan Horvat — Puškasti Miha), Ukinitve taborišč, Novembrske volitve, Morišča in mrtvi (vzemimo Babji ložič) in drugi. »Izseljevanje se nadaljuje. Končno pride še kamion iz Ocinja in Kramarovec, pa se odpravimo proti Rađgoni. Strašen razloček v vedenju Švabov na kamionih! Medtem ko so tisti na kamionu iz Fikšincev še vedno pod vtisom grozljivega dogodka, pa so tisti iz Ocinja in Kramarovec živahni, kot da se peljejo na prošenje. Pijejo iz pletenk, ponujajo pijačo knojevcem ter prevažajo nemško in slovensko.« beremo v prvem delu - leto 1945 - pričevanja iz dnevninskih zapisov mariborskega oznovca Zdenka Zavavlava. Nesporno o selitvah (kolonizaciji) Nemcev z Gorickęga še ni izrečena zadnja beseda.

SEJEM OB PREKMURSKEM TEDNU — Tako kot dandanes ob prvem pondeljku v mesecu in na večjih sejnih, kot sta Mikloševo in Trezino senje, so svojčas po ljudskem izročilu sejmarili v času prekmurskega sejma na Trgu zmage. Ponudba je bila (kot je razbrati s Kološeve fotografije) očitno boljša od povprečavanja, čeprav so bili prodajalci vsem na nosu in v strogem centru Murske Sobotе povojnih let. Torda je bilo prav slednje krivo, da trgovina ni cvetela tako kot v kasnejših letih, ko so si ljudje opomogli in živeli bolje, kot se nam zdaj ponovno obeta.

V odrazju pouličnega oziroma sejmarjenja na prostem je na posnetku lepo viden Bergov del mesta — nizke stavbe ob glavni ulici, ki so bile v lasti trgovca z žitom Bele Berga. V prvi prodajalni so prodajali taktili, v drugi je imel svoj prostor urar Ligeti, poleg njega je bil brivsko-frizerski salon gumitar, nekoliko dalje pa slaščičarna, nekarna ter sadje z zelenjavo.

B. Bayčar

PODJETJE ZA PROIZVODNJO, MARKETING IN INŽENIRING d.o.o.

69220 Lendava
Partizanska 46
tel.: 069 75-780,
36-156, 36-157
telefax: 069 75 780

PREDSTAVLJAMO VAM NAŠE DEJAVNOSTI:

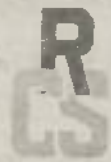
Celotni inženiring proizvodnje, prodaje ipd. za vse vrste transportnih sredstev (viličarji, transporterji . . .), skladiščne opreme in manipulacije.

Gospodarsko svetovanje, svetovalni inženiring na raznih področjih, finančni inženiring in posredovanje ter zastopanje pri komisijskih poslih v prometu blaga in storitev.

Trgovina z živilskimi in neživilskimi izdelki na drobno in debelo ter z mešanim blagom na drobno in debelo.

Inženiring za zunanjetrgovinski promet. Uvoz in izvoz živilskih in neživilskih izdelkov, motornih vozil ter njihovih delov.

Organizacija in izvajanje konsignacijskih, posredniških, zastopniških in kooperacijskih poslov s fizičnimi in pravnimi osebami.

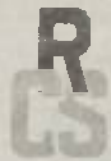

vas vabi na otvoritev kafe bara Zlata penina v Radence 10. decembra ob 11. uri. To je prvi tovrstni zasebni gostinski lokal v Radencih. V njem bomo prodajali vsa buteljna in peneča se vina, Kmetijskega kombinata Gornja Radgona, različne vrste kave, pivo in vse druge pijače. Spili boste lahko deci ali več odličnega vina in si privoščili sirov prigrizek in slano pecivo.

vas po novem letu vabi v svojo novo trgovino v Dobrovnik (poslopje

stare pošte), kjer bomo prodajali: gradbeni material, kmetijsko mehanizacijo, kuro . . .

vam omogoča najugodnejšo posredniško prodajo ali nakup rabljenega avtomobila. Izognite se nepotrebnim potem in nas pokličite. Vse potrebno bomo uredili hitro v vaše in naše zadovoljstvo.

bo začel s 1. januarjem 1991 z ekskluzivno prodajo japonskih osebnih

avtomobilov. Omogočili vam bomo ugoden nakup in vozilo boste prevzeli (ključ v roke na sedežu podjetja) v enem ali največ treh tednih. Izognili se boste utrujajoči hoji na carino, občino . . .

se priporoča družbenim in zasebnim podjetjem še z drugimi dejavnostmi. Posredovanje in zastopanje pri komisijskih poslih v zvezi s prodajo nepremičnin (hiš, stanovanj, zemljišč . . .). Priporočamo vam naš finančni inženiring in še mnogo drugega.

Naša vodila so:

● **KAKOVOST — STROKOVNOST — PRILAGODLJIVOST**

SNL

Slovan	15	11	1	3	32:10	23
Rudar (V)	15	10	2	3	34:19	22
Ljubljana	15	8	4	3	28:16	20
Svoboda	15	8	3	4	30:18	19
Naklo	14	6	4	4	31:13	16
Rudar (T)	15	5	6	4	20:17	16
Jadran	15	4	7	4	17:17	15
Elan	15	6	3	6	23:31	15
Kladivar	14	6	2	6	26:22	14
Domžale	15	3	8	4	15:18	14
Steklar	15	4	4	7	24:26	12
NAFTA	15	3	6	6	15:20	12
MURA	15	4	4	7	22:34	12
Vozila	15	4	3	8	13:31	11
Hmežad	15	4	2	9	12:28	10
Madvode	15	3	1	11	8:30	7

SRL moški

STT Rudar	8	8	0	0	218:161	16
F. BAKOVCI	8	6	1	1	216:173	13
Grosuplje	8	5	2	1	188:170	12
Preddvor	8	5	1	2	212:193	11
Intes Riko	8	5	1	2	186:172	11
Jadran	8	5	0	3	206:182	10
Sešir	8	4	1	3	195:169	9
Ferrotehna	8	4	0	4	198:218	8
Drava	8	3	1	4	206:201	7
V. Nedelja	8	3	0	5	160:191	6
Ormož	8	2	0	6	159:182	4
Dobova	8	2	0	6	192:216	4
Krško	8	0	1	7	185:216	1
Dol	8	0	0	8	164:232	0

II. RRL

Jesenski del	7	5	0	1	187:119	12
KROG	7	5	0	2	181:149	10
Celje	7	4	1	2	180:176	9
RADGONA	7	4	0	3	167:163	8
Fužinar	7	3	1	3	166:178	7
SI. Gradec	7	2	1	4	158:189	5
POLET	7	1	1	5	156:181	3
MLADINEC	7	1	0	6	145:185	2
Velenje	7	1	0	6	145:185	2

I. SOL moški

Grani	8	8	0	24:3	16
Topolšica	8	7	1	21:7	14
E. C. LJUTOMER	7	6	1	18:9	12
Bled	8	6	2	20:12	12
Tehno Mobil	8	5	3	18:14	10
T. O. Brezovica	8	4	4	19:15	8
Celje	7	3	4	12:18	6
Izola	8	2	6	12:20	4
Sempeter	8	2	6	12:20	4
Mislinja	8	2	6	8:22	4
POMURJE	8	1	7	11:21	2
Možica	8	1	7	8:21	2

MALI NOGOMET

A LIGA MS

Panonska	11	9	1	1	34:12	19
Nomčavci	11	9	0	2	42:12	18
Čemalavci	11	6	3	2	34:19	15
Bakovci	11	6	3	2	23:15	15
Pradonovci	11	6	1	4	25:16	13
Ortovc	11	6	1	4	27:22	13
Inex	11	4	2	5	22:22	10
Kupšinci	11	3	2	6	18:24	8
Borjenci	11	3	1	7	19:33	7
Belinci	11	2	2	7	26:39	6
Moščanci	11	2	2	7	13:31	6
NK 13	11	0	2	9	13:51	2

B LIGA MS

Kanal	11	7	3	1	40:25	17
Gradišče	11	6	3	2	24:12	15
Krajna	11	5	4	2	25:19	14
M. mladih	11	5	3	3	22:22	13
Park	11	5	0	5	31:30	12
Slovan	11	5	1	5	29:26	11
Korenčičeva	11	3	4	4	16:18	10
Črnoborci	11	2	4	5	21:30	8
Lipovci (—6)	11	6	1	4	29:19	7
Radovci	11	3	1	7	19:31	7
Čukljevoje	11	2	2	7	20:31	6
Pros. vas	11	2	2	7	18:31	6

C LIGA MS

Puževci	11	9	0	2	27:13	18
Mušinci	11	7	2	2	31:17	16
Radimac	11	7	1	3	30:25	15
Avni	11	6	2	3	25:16	14
Tišina	11	5	3	3	29:15	13
Pisana	11	6	1	4	35:24	13
Mačkovi	11	4	3	4	35:31	11
Pečarovi	11	3	3	5	22:26	9
Čemalavci	11	4	1	6	19:28	9
Čemalavci	11	3	2	6	24:32	8
Perčeta	11	0	3	8	17:35	3
Vučica	11	1	1	9	9:41	3

D LIGA MS

Dolci	11	9	2	0	35:8	20
Almajinci	11	6	4	1	29:10	16
Lačava	11	8	0	3	39:21	16
Olina	11	5	3	3	37:21	13
Srbovci	11	5	3	3	30:21	13
Črnci	11	6	0	5	30:29	12
Slavci	11	3	4	4	22:24	10
Pranci	11	3	2	6	31:40	8
Antali	11	3	1	7	22:31	7
79	11	3	0	8	20:42	6
Srbovci	11	3	0	8	20:53	6
Krščiči	11	1	3	7	22:37	5

SRL — moški

Sodniki so jih oškodovali

V osmem kolu prvenstva v prvi republiški moški rokometni ligi je ekipa Pomurke Bakovec gostovala na Ptuj in igrala z domačo Dravo neodločeno 28:28. Bakovčani so bili ves čas tekme boljši nasprotnik in večji del tudi vodili, vendar pa so po zaslugi sodnikov osvojili le eno točko. Ljubljanska sodnika Kalin in Korič sta gostiteljem podarila vsaj deset žog, nista pa tudi imela enakega kriterija pri izključitvah. Tako so Bakovčani razočarani nad sojenjem. Najboljša v ekipi sta bila Anton Lovenjak in Okreša. Gole za Pomurko Bakovec so dosegli: Anton Lovenjak 9, Okreša 7, Petek 4, Žalode in Štefan Lovenjak po 3, Buzeti in Meolic po enega. V prihodnjem kolu igra Pomurka Bakovci doma s Ferrotehno.

B. BUZETI

SNL

Remija Nafta in Mure

PALATINUS

V zadnjem jesenskem kolu tekmovanja v slovenski nogometni ligi sta pomurska ligaša iztržila le po točko. Soboška Mura je gostovala v Domžalah in igrala z istoimenskim moštvom 0:0. Osvojena točka pomeni za Sobočane uspeh, saj so od 65. minute igrali z igralcem manj, ker je zaradi dveh rumenih kartonov moral v slačilnico Lopert. Boljši del moštva Mure je bila obramba. Lendavska Nafta pa je gostila trboveljskega Rudarja in igrala 1:1. Gol za Nafto je dosegel Herceg. Lendavčani so tokrat zaigrali v prvem polčasu, ko so nadigrali goste, vendar pa le enkrat zažreli mrežo. Nafta je bila blizu zmage, žal pa David v 71. minuti, ko je sam prišel pred vratarja, ni izkoristil priložnosti. V zaostali tekmi pa je ljubljanska Svoboda med tednom premagala Nafto z 2:0. Pomurska ligaša bosta prezimila na dnu lestvice.

I. SOL — moški

PRIČAKOVANA ZMAGA LJUTOMERČANOV

V osmem kolu prvenstva v prvi republiški moški odbojarski ligi so Ljutomerčani gostili ekipo Sempetra in zmagali s 3:1. Zmaga Emone Commerca Ljutomer je bila pričakovana, lahko pa bi bila še izdatnejša. Prvi niz so namreč Ljutomerčani izgubili povsem po nepotrebnem, saj so že vodili z 10:3. Sicer pa so v nadaljevanju zaigrali dobro, tako da zmaga sploh ni bila vprašanje. Posebno dobro so servirali. Najboljši v ekipi Emone Commerca Ljutomerja je bil Rajnar. Tekma med Pomurjem in Izolo pa je bila registrirana s 3:0 za Pomurje brez igre. V prihodnjem kolu igra Emona Commerce Ljutomer s Tehno Mobilom v Mariboru, Pomurje pa z Mislinjo.

Namizni tenis

Rihtarič in Kus najboljša

Rihtarič

Rihtarič je z rezultatom 8:1 (izgubil je le s Kusom) osvojil prvo mesto, kar je njegova najboljša uvrstitev na tovrstnih republiških turnirjih. Kus je z rezultatom 7:2 dosegel svojo najboljšo uvrstitev in je prvo mesto izgubil v zadnjem kolu z nepotrebnim porazom z Rebičem (Hirija). Sapač pa je bil v drugi skupini s 4:5 šesti in je to zanj solidna uvrstitev.

V Gornji Radgoni je bilo regijsko prvenstvo za mladince, ki je prineslo veliko uspeha Pomurcem. Pri posameznikih je v polfinalu Rihtarič premagal Bračko z 2:1 in Kus Tancerja z 2:0, finale pa je spet po ogorčeni borbi dobil Kus z 2:1. Sapač se je uvrstil med osmerico in ta trojica se je uvrstila tudi na republiško prvenstvo. Med dvojicami sta slavila Rihtarič—Kus, ki sta v finalu premagala dvojico Tancer—Bračko (Strojna) z 2:0.

M. U.

Strelstvo

INVALIDI RADGONE ČETRTE

V tekmovanju dopisne strelske lige Slovenije, ki jo organizira Zveza za rekreacijo in šport invalidov Slovenije, sodelujeta tudi dve pomurski ekipi: Društvo invalidov Gornja Radgona in Društvo paraplegikov Pomurja. Po drugem kolu je ekipa DU Radgone na četrtem mestu, ekipa Društva paraplegikov Pomurja pa je na desetem mestu. Sodeluje 21 ekip. Pri posameznikih vozičkarjih vodi Slavko Dunaj. Jožef Franc je na šestem, Jože Magdič na sedmem, Franc Borovnjak na osmem, Matija Merklin na devetem in Franc Stanjko na desetem mestu.

F. Matko

RADGONA IN ORMOŽ

V počastitev praznika republike je bilo v Turnišču tradicionalno tekmovanje pomurskih občinskih reprezentanc v streljanju z zračno puško. Žal so se tekmovanja udeležile le tri ekipe.

Pri moških je zmagala ekipa Radgone z 816 krogi pred Lendavo, 804, in Ormožem, 795 krogov, med posamezniki pa Rojko (GR) z 280 krogi pred Maučecem (L.e.), 271, in Kocbekom (GR), 271 krogov. V ženski konkurenci je bila najboljša ekipa Ormoža s 760 krogi pred Lendavo, 722, in Radgono, 641 krogov. Pri posameznikih je zmagala Bučan-ska z 264 krogi pred Melejevo (obc Ormož), 254, in Lovrakovo (L.e.), 245 krogov.

A. Zver

BLOUDKOVA PRIZNANJA

BLOUDKOVA PLAKETA RUDIJU KOCMUTU

V Ljubljani so podelili letošnja najvišja priznanja za delo in dosežke v športu v Republiki Sloveniji — Bloudkove nagrade in plakete. Podeljenih je bilo pet nagrad in enaindvajset plaket. Bloudkova plaketa je dobil kot edini iz Pomurja tudi Rudi Kocmut iz Gornje Radgone za vrhunske tekmovne dosežke na invalidskih tekmovanjih.

Rudi Kocmut, triindvajsetletni radiomehanik, zaposlen v radgonskem Elradu, se je s športom začel ukvarjati že v osnovni šoli. Začetni uspehi so ga spodbudili k načrtnemu delu in že leta 1984 se je udeležil olimpijskih iger invalidov v New Yorku, in dosegel prvi velik uspeh, saj je zmagal v teku na 400 metrov z novim svetovnim rekordom in osvojil olimpijsko zlato. Dve leti kasneje je sodeloval na mednarodnem tekmovanju invalidov v Belgiji in zmagal v teku na

800 m, na 1500 m pa je bil drugi. Potem je leta 1987 nastopil na svetovnih igrah invalidov v Parizu ter zmagal v teku na 5000 m, na 1500 m pa je bil drugi. Pred dvema letoma se je ude-

ležil parolimpijskih iger v Seulu, in postavil svetovni rekord v teku na 800 m, na 1500 m pa zasedel drugo mesto. Tega leta je bil tudi izbran za športnika Pomurja. Z odličnimi rezultati pa se je Rudi Kocmut izkazal tudi na letošnjem svetovnem prvenstvu invalidov v Assnu na Nizozemskem, saj je v teku na 800 metrov zmagal, na 1500 metrov pa je bil drugi.

Letošnji svetovni prvak Rudi Kocmut, član radgonskega društva Parizian, je izredno vztrajen in vreden tekmovalec ter je že pet let v samem vrhu svetovnega invalidskega športa. Za njegove velike uspehe pa ima tudi pomembne zasluge trener, profesor Brane Klun. Uspehe Rudija Kocmuta so znali ovrednotiti tudi v Republiki Sloveniji, zato so mu tudi podelili Bloudkovo plaketo.

Feri Maučec

Kegljanje

Nova zmaga Radenske

V tekmovanju druge republiške moške keglaške lige je Radenska v Radencih premagala Rudarja iz Trbovelj s 5071:4993 podrtimi keglji. Najboljši je bil zopet Steržaj z 919 podrtimi keglji pred Kučnom, 864, Kovačičem, 846, Drvaričem, 841, Bavecem, 807, Salamonom, 405, in Mariničem, 389 podrtih kegljev. V prihodnjem kolu igra Radenska s Fužinarjem z Raven na Koroškem.

Poraz Nafta

V šestem kolu prvenstva v varždinski keglaški zvezi je Partizan iz Lepoglave premagal lendavsko Nafto s 4780:4657 podrtimi keglji. Najuspešnejši pri Nafti so bili: Horvat (800), Peric (794) in Kopinja (785 podrtih kegljev).

M. Ž.

Rokomet

Derbi dobila Radgona

V zaostali prvenstveni tekmi druge republiške moške rokometne lige je Radgona v Murski Soboti v pomurskem derbiju premagala Mladinca iz Murskih Črnc s 35:29. Najboljši strelci: Makovec in Gregorinčič po 8 za Mladinca ter Merčnik 11 in Husar 9 za Radgono.

Odbojka

Poraz Pomurja

V tekmovanju druge republiške ženske odbojarske lige je Partizan Braslovec premagal Pomurje iz Murske Sobot s 3:0. Sobočanke niso igrale tako podrejene vloge, kot kaže rezultat, saj so nize izgubile tesno. V prihodnjem kolu gostuje Pomurje v Rušah.

Strelstvo

TIŠINA IN GANČANI

V pomurski občinski članski in pionirski strelski ligi Murska Sobotna so izvedli tekmovanje petih kol. V pomurski ligi vodi Tišina pred Norinci, obe ekipi imata po 8 točk, na tretjem mestu pa je Pomurka s 6 točkami. Pri posameznikih je na prvem mestu Škedelj (Pomurka) s 1858 krogi pred Svetcem (Elrad), 1824, in Kuzmo (Panonija), 1818 krogov.

V občinski A strelski ligi Murska Sobotna vodijo Gančani z 38 točkami pred Gederovci, 32, in Grafičarjem iz Murske Sobotne, 29 točk. Med posamezniki vodi Pucko (Gančani) s 1813 krogi pred Majcem (Grafičar), 1798, in Balazicem (Gančani), 1797 krogov.

V občinski pionirski ligi Murska Sobotna vodi Tišina s 23 točkami pred Pomurko, 15, in Norinci, 15 točk. Posamežno: I. Polonca Flegar, 858, 2. Borut Flegar, 852, in Metka Horvat (vsi Tišina), 845 krogov.

F. Matko

Judo

Ena zmaga in dva poraza

V Slovenski Bistrici je bilo tretje kolo prvenstva v prvi republiški judo ligi. Sodelovale so štiri ekipe: Golovec, Olimpija, Impol in Murska Sobotna. Sobočani so enkrat zmagali dvakrat izgubili. Murska Sobotna je premagala Golovec z 10:4 (42:15) ter izgubila z Impolom 6:8 (25:33) in Olimpijo 0:14 (0:65). Za Mursko Sobotno so tekmovali: Mazouzi, Šeruga, Fajhtinger, Vehab, Kisilak, Kos, Meničanin, Kavčič in Šadi. Po dve zmagi so dosegli: Fajhtinger, Kavčič in Meničanin, po eno pa: Kos in Kisilak. Četrto kolo bo 15. decembra v M. Soboti.

T. Kos

Šah

RADENSKA POMURJE TRETJA

Na Pohorju je bilo tekmovanje v prvi republiški šahovski ligi vzhod. Med šestimi ekipami sta sodelovali tudi ekipi Radenske Pomurje iz Murske Sobotne in Lendave. Uspešnejši so bili Sobočani, dosegli so dve zmagi, dva neodločena izida in en poraz ter zasedli tretje mesto. Lendava pa je brez točke zasedla zadnje mesto in izpadla iz lige.

Rezultati — Radenska Pomurje:Lendava 6,5:3,5, Radenska Pomurje—Poljskava 5:5, Radenska Pomurje: Slovenj Gradec 6:4, Radenska Pomurje:Marles Kovinar 2:8, Lendava:Slovenj Gradec 3:7, Lendava:Marles Kovinar 1,5:8,5 in Lendava:Zalec 4:6.

Vrstni red: 1. Marles Kovinar 9 (35), 2. Partizan Poljskava 8 (31), 3. Radenska Pomurje M. Sobotna 6 (24,5), 4. Zalec 5 (22,5), 5. Slovenj Gradec 2 (23) in 6. Lendava 0 (14) točk.

J. G.

Košarka

Dve zmagi Pomurja

V prvenstveni tekmi druge republiške ženske košarkarske lige je ekipa Pomurja v Hrastniku premagala istoimensko ekipo s 75:42. Strelke za Pomurje: Drožinova 24, Kolarjeva 16, Brežičeva 12, Borčeva 9, Cerova 7, Harijeva 4 in Forštaričeva 3. V prihodnjem kolu igra Pomurje doma z Mariborom.

V tekmovanju druge republiške moške košarkarske lige je Pomurje v Murski Soboti premagalo Maribor 87 s 75:73. Strelci za Pomurje: Juteršnik 37, Klamar 16, Roškar 10, Banič 6, Gregor, Kerčmar in Bilčič po 2. V prihodnjem kolu igra Pomurje doma z vodilno Polzejo.

STRELSTVO

UNZ MURSKA SOBOTA IN VOGRINČIČEVA ZMAGOVALCA

V organizaciji Uprave za notranje zadeve Murska Sobotna je bilo tretje republiško prvenstvo delavcev organov za notranje zadeve v streljanju z zračno puško za memorial Branka Ivanuše. Na 51-steznem avtomatskem strelšču, ki so ga uredili v novi športni dvorani v Murski Soboti, je sodelovalo 17

»Uspešno« leto carinikov

Tihotapljenje blaga iz tujine za prodajo na domačem trgu — V 10 mesecih kar 56 primerov poskusa vnosa orožja in streliva — Samo v novembru so na pomurskih mejnih prehodih odkrili 25 tihotapcev orožja.

Ceprav cariniki ne bi spremljali sredstev javnega obveščanja, bi lahko slutili, kakšne razmere so v Jugoslaviji. Na mednarodnih mejnih prehodih je namreč vse pogostejše tihotapljenje orožja in streliva, ki ga lahko kupijo na prostem trgu v tujini in ga nato za drag denar prodajajo interesentom v Jugoslaviji. Na mejnih prehodih, kjer so zaposleni uslužbenci Carinarnice Gornja Radgona, so storilci najpogostejše iz Zagreba, Koprivnice in Bjelovarja, nekaj pa je tudi tujih državljanov. Kar 10 odstotkov vseh prekrškov je zaradi poskusa vnosa orožja in streliva.

V prvih desetih mesecih je na šestih mednarodnih in osmih maloobsejnih prehodih gornjeradgonske carinarnice mejo prestopilo za okrog 107 odstotkov več polnikov kot lani, domačih je bilo več za 138 odstotkov, tujih pa za 12 odstotkov manj. Hkrati so opravili tudi več carinjenja blaga, in sicer je bilo obračunov več za 22 odstotkov.

Število prehodov in carinjenja pa se je povečalo predvsem zaradi ugodnih cenovnih razmer v trgovinah čez mejo. Upravnik Carinarnice v Gornji Radgoni, Janez Severja, smo vprašali, kakšne so značilnosti letosnjih prekrškov?

»V desetih mesecih je bilo za 63 odstotkov več prekrškov kot lani v enakem času. Čedalje več je poskusov vnosa blaga za nadaljnjo prodajo. Tihotapljuje blago, ki ga potem prodajajo naprej v zasebnih prodajalnah ali na tržnicah. Brez plačila carinskih dajev bi bilo to blago precej cenejše. Mi lahko tako blago odkrijemo in carinimo le na meji. Naprej pa je stvar izredne inspekcije, da ugotovijo izvor blaga. Tudi na soboški avtobusni postaji so tako blago nemoteno prodajali, pa ni bilo ustreznega organa, da bi to preprečili,« je dejal Janez Sever.

Med skupno 571 ugotovljenimi carinskimi prekrški je bilo kar 56 primerov poskusa vnosa orožja in streliva. Tako je bilo v prvih desetih mesecih. Samo novembra so odkrili že 25 podobnih primerov, bolje rečeno — skoraj ne mine dan, da ne bi odkrili potnika, ki poskuša prepeljati prek meje strelno orožje.

Kako bo s carinsko službo v prihodnje? O tem cariniki ne razmišljajo, nam je zagotovil upravnik. Njihova naloga je, da širokovno in vestno opravljajo svoje delo in dobijo za to tudi pošteno plačilo. Le to je zadnje čase kar primerno njihovu delu. Zlobneži bi mogoče pomislili, da se je zaradi tega število odkritih prekrškov povečalo? Žal je resnica drugačna.

Bernarda B. Peček

Začeli bodo zimsko izobraževanje

skem času namenili posebno pozornost, je organiziranost gasilstva. V pripravi je namreč nov zakon o zaščiti in obrambi, ki gasilce postavlja v drugačen položaj, kot so doslej. Gasilci si namreč prizadevajo, da bi bili samostojni in svoje poslanstvo opravljali neodvisno od drugih

dejavnikov. Konkretno programe in stališča o teh vprašanjih pa bodo že sprejeli prvega in drugega decembra na konferencah. Poleg tega bodo v zimskem času potekali izobraževalni tečaji za nekatere posebne kadre in poveljniški kader.

F. Maučec

TEHNIČNA BAZA AMZS MURSKA SOBOTA

RAZŠIRILI BODO DEJAVNOST

Pred štirimi leti so v Murski Soboti odprli tehnično bazo AMZS z namenom, da rešujejo poškodovana vozila s cest in odpravljajo napake na vozilih na cestah ali domu. Poleg tega opravljajo tudi storitve v bazi: test motorja in preme, razne meritve, nastavitve zavor in luči, tekoča popravila, popravila elektrike in električnih agregatov ter zavor,

menjava sklopke in pripravljanje vozila za tehnične preglede. Po dogovoru opravljajo tudi večja dela na motornih vozilih. V dveh izmenah dela v bazi (7.00—20.00) 7 delavcev. Po 20. uri pa v dogovoru s policijo rešujejo s cest. V kratkem bodo imeli tudi avtomatski odziv v času nočne službe.

Z vlečnim vozilom opravijo

dnevno pet do šest intervencij, v glavni turistični sezoni pa dvakrat do trikrat več. Dnevno je tudi nekaj intervencij — pomoč z vozilom na cesti in domu ter odpravljanje manjših napak. V jesenskem in zimskem času je teh več, predvsem zaradi slabega vzdrževanja avtomobilov. Na soboški tehnični bazi AMZS opravijo letno tudi štiri do pet brezplačnih tehničnih pregledov (letos štiri), in to predvsem ob sobotah. Na teh seznanjajo voznike s stanjem vozila in z napakami, manjše pa tudi sprosti odpravljajo. Tehnična baza AMZS v Murski Soboti se je v štirih letih uveljavila s svojim delom in ima tudi veliko stalnih strank ter je povsem upravičena svoj obstoj. Celotno več. Načrtujejo, da bodo svojo dejavnost razširili. Priskrbeli so si parcelo, na kateri bodo že spomladaj začeli graditi skladišče za rabljena vozila oziroma prodajo. Od AMZJ imajo obljubljen sistem lizing. Računajo pa tudi na posojanje vozil.

F. Maučec

LOVSKE DRUŽINE ZOPET PO STAREM?

Že nekaj časa je v pripravi zakon o lovstvu, ki naj bi prišel nekatere spremembe v organiziranosti na Slovenskem. Po predvidevanjih naj bi bil osnutek zakona v javni razpravi v začetku prihodnjega leta, vendar za zdaj še niso znane vsebinske in organizacijske spremembe. Prav zato ga tudi lovci nestrno pričakujejo. Sicer pa bomo lahko o spremembah novega zakona o lovstvu lahko spregovorili več, ko bo osnutek dan v javno razpravo.

V tem času pa o novi organiziranosti veliko razpravljajo člani Lovske družine Murska Sobotna. Pred šestindvajsetimi leti so se namreč lovske družine Rakičan, Bakovci, Krog in Lipovci združile v Lovsko družino Murska Sobotna. Kot kaže, pa nekateri lovci s tako organiziranostjo niso zadovoljni, zato so predlagali, da se Lovska družina Murska Sobotna reorganizira oziroma razcepi v štiri nekdane lovske družine. O tem se bodo lovci sami odločili na referendumu, ki bo v nedeljo, 2. decembra 1990. Pred to odločitvijo smo anketirali predstavnike vseh štirih lovske družine ter predstavnik Zveze lovske družine Prekmurje.

BRANKO RADIŠIČ — predsednik IO ZLD Prekmurje: »V Lovski zvezi Prekmurje na organiziranost soboške lovske družine nimamo nobenih pripomb in se

Od leve proti desni: Branko Radišič, Janez Ferencič, Štefan Celec, Alojz Lukač, Martin Forjan. Foto: F. M.

morajo o njenem delovanju odločiti člani sami. Mi tudi ne želimo vplivati na njihovo odločitev. To sem že tudi povedal na sekretariatu za kmetijstvo pri skupščini občine Murska Sobotna, ko smo o tej problematiki razpravljali ob prisotnosti lovcev iz vseh štirih sektorjev Lovske družine Murska Sobotna. Na lovcih samih je torej, da trezno razmislijo o tem, ali bodo lažje in boljše uresničevali svoje naloge v večji ali manjših lovske družinah.

JANEZ FERENCIČ — sektor Krog: »Razcepitev sedanje soboške lovske družine na štiri manjše ima dve plati: pozitivno in negativno. Pozitivno vidim v tem, da v manjši družini upravljanje z loviščem bolj približamo lovcom, ki bodo imeli večji interes do dela. Imeli bodo boljše pregled nad vsem, loviščem, divjadjo in poslovanjem. Skratka, v manjši lovske družine se bodo boljše počutili. Negativna plat pa je morda v tem, da bodo pogostejše lovi ob mejah sedanjih sektorjev ozi-

roma prihodnjih lovske družin. Ta območja so namreč najbolj primerna za varstvo divjadi, medtem ko je sam center lovišča zaseljen. Tega interesa pa doslej v večji meri ni bilo.

ŠTEFAN CELEC — sektor Rakičan: »Na vsak način vidim prednost delovanja in razvoja lovstva v večji družini kot v manjši. To velja tako za gojitev divjadi kot tudi za gospodarjenje. Na večjih loviščih se ob obhodih tudi divjad toliko ne vznemirja kot na manjših. Ne zdi se mi tudi prav, da o referendumu o razcepitvi lovske družine ni tekla poprejšnja razprava na organih lovske družine, to je izvršnem odboru, temveč so odcepili zahtevali lovci iz nekaterih sektorjev direktno prek skupščine občine — sekretariata za kmetijstvo. Mnenja sem tudi, da bi na referendumu morali priti z razdeljeno imovino in dogovorom o lovske sektorjih.

ALOJZ LUKAČ — sektor Bakovci: »O razcepitvi soboške lovske družine na prvotne smo razmišljali že nekaj let. Razlog za to so bili: preveliko število lovcev v sedanjih družini, težje gospodarjenje z območjem lovišča,

pa tudi v tem, ker v zadnjem času nismo imeli več veliko skupnega, saj smo ukinili tudi tradicionalne skupne love, na katerih so sodelovali lovci iz vse družine. V manjši lovske družini bomo lažje gospodarili z loviščem, imeli bomo boljše pregled nad vlaganjem v lovišča in nad štetjem divjadi. Med člani lovske družine prevladuje mnenje, da je bil že doslej bolj ali manj prisoten sektorski interes.

MARTIN FORJAN — sektor Lipovci: »Pri razcepitvi soboške lovske družine na štiri nekdane družine vidim pozitivno v tem, da bomo imeli lovci boljše nadzor nad loviščem in divjadjo, lažje se bomo sporazumevali v določenih zadevah, kot je bilo to doslej v enotni družini, ki šteje čez 130 članov. To bo prispevalo tudi k večji aktivnosti lovcev. Poleg tega pa bomo imeli tudi boljše pregled nad finančnim poslovanjem. Takšnega mnenja je večina lovcev z našega sektorja. Z razcepitvijo na manjše lovske družine pa se bo seveda povečala odgovornost vodilnih lovcev, ki bodo morali to svoje delo opravljati vestno. O premoženju pa se bomo dogovorili na izredni skupščini.

Feri Maučec

KDO JE UBIL POLANSKEGA ŽUPNIKA DANIJELA HALASA?

Z Danijem sva skoro leto dni preživela v isti celici in delila zaporniško trpljenje. To naju je zelo zblížalo. Bila sva si kakor brata. Po prisrčnem pozdravu in duhovniškem poljubu mi je pripovedoval o Žaligovem predlogu za njegovo in bratovo likvidacijo. To sem že vedel od brata. Dodal pa je, da ima velike težave z organom, ki je po madžarski navadi hkrati tudi šolski upravitelj. Madžar po rodu. Zaradi nekaj madžarskih učiteljskih in uradniških družin hoče po vsej sili uvesti v cerkvi madžarsko petje, čeprav so vsi ostali verniki Slovenci. Zaradi Danijeve nepopolnosti ga tožari na višje šolske forume.

S sočutno prijateljsko besedo sem skušal v njem okrepiti pogum, a se mi to nikakor ni posrečilo. Ko sva se postavljal, so mu polzele solze z oči. Tudi meni. Kakor da bi podzavestno slutila, da sva se srečala zadnjič v življenju.

Po Danijevi smrti smo skoro vsi sumili, da so usmrtili vendarle izvedli partizani na Žaligov predlog. Njegovo smrt smo vsi imeli za mučeniško. Verniki so njegov leseni križ na grobu ovili z bodečim trnjem kot simbolom njegovega življenja in trpljenja.

Toda bratu Ivanu se najprej zbudil dvom o Danijevi smrti. V času Danijeve smrti se je Prekmurju naglo bližala ruska fronta. Pred njo so bežali madžarski civilisti, vojska in žandarji. Zasedli so skoraj vsako vas v Prekmurju. Partizanom je bilo s tem onemogočeno v tem delu Prekmurja manevriranje in delovanje. Umaknili so se v gozdove na Goričko. V času Danijeve smrti so se mudili v Sakalovcih v Porabju. Kako bi mogli tačas izvršiti likvidacijo ob Muri.

Obletnico Danijeve smrti smo lahko slovesno obhajali že v soboti. Na grobu je govoril njegov sotrpin iz zapora I. Camplin. Govor je bil poln pesniškega navdih, izogibajoč se omembe, kdo naj bi bil Danijev likvidator. Zastopnik OZN-e iz Lendave, Škoberne, se je po Camplinovem govoru oglašil:

»Govor je bil lep, a pomanjkljiv. Govornik ni povedal, kdo je župnika Halasa ubil. Vsekakor to nismo bili partizani, saj je pokojnik zaradi sodelovanja z nami bil dalj časa v zaporu. Zato ga je tudi likvidiral okupator, ki ga je prej obsodil na zaporno kazen.

Pisatelj Ferdo Godina se je pred izdajo svoje knjige Prekmurje 1941—1945 oglašil pri bratu Ivanu. Glede Halasove smrti mu je ob tej priložnosti izjavil: »Kako bi mogel soglašati z Danijevim smrtjo, ko sva pa bila že od dijaških let dobra prijatelja. Iz Cerensovec, odkoder je bil doma, je v poletnih počitnicah prihajal k meni na Bistrico in sva se hodila skoro ob vsakem lepem vremenu skupaj kopat v Muro. Ko sem ga obiskal kot partizan, ves obložen z ročnimi granatami, sva se objela in poljubila.

Brat Ivan k tem Godinim besedam dostavlja: »In jaz sem mu verjel.

Nekega dne pred leti sem čakal pri semaforu poleg Name na prehod na Titovo. Nenadoma mi nekdo od zadaj položil roko na rame in se oglašil:

»Zopet sva skupaj dva Miška, stara prijatelja.

Po glasu sem ga spoznal. Bil je pisatelj Miško Kranjec, s katerim sva skupaj obiskovala univerzo v Ljubljani. Ko sva prišla čez prehod k pošti, mi je dejal:

»Zasledujem vaše delovanje. Dobro se držite. Le tako naprej. Želim vam veliko uspeha! Pa še to: Ne verjemite, da smo Danija ubili mi.

Ali so vse te izjave zadostne, da razblinijo sumničenje? Za koga da, za koga pa tudi ne. Škoberne — zdaj direktor Dopsne delavske univerze v Ljubljani na Parmovi 39, s katerim imam službene stike — pisatelja Ferdo Godina in Miško Kranjec, stara moja prijatelja, so osebe, katerih besede so zame kakor suho zlato.

Kaj pa pomenijo tistim, ki jih ne poznajo tako dobro kakor jaz?

Kdo so bili pravi zločinci? Že ob Danijevi smrti se je šlo hvalo, da tedanji landavski žup-

nik Gerencser ve, kdo ga je usmrtil. Kdo bi si upal pri tedanjih razmerah pri Madžarih kaj poizvedovati. Bili so živčni. Bližala se je neustavljivo ruska fronta. Kdor ni bil zaslepljen fanatizma med njimi, je vedel, da so vojno skupaj z Nemci izgubili. Bili so kakor na smrt zadela zver, nevarna vsakomur, kdor se ji neprevidno približa.

Morilci so hoteli vsako sled za Danijevo smrtjo zabrisati. Zato so njegovo truplo in kolo vrgli v Muro. Mura pa kakor da ga je nalašč spravila na plitvino. Ko so ga mlinarji potegnili na breg, je pristopil poveljnik vojaške straže v Kolu. Zahteval je od ljudi, naj truplo porinejo nazaj v vodo.

Ljudje so se uprli: »To bi bil nezastidljiv zločin nad tujim ujetnikom. Toliko večji pa še nad hrvim kaplanom, ki ga vsi poznamo.

Ce ne bi ničesar vedel o zločinu in zločincih, kako bi mogel postavljati tako nečloveško zahtevo. Toda žrtev je vpila po zločincu. Da se ta zakrije, bi bilo potrebno truplo vreči nazaj v Muro.

Danijevo truplo so odpeljali v njegovo župnijo in ga tam čez dva dni pokopali. Pogreba se je udeležilo na tisoče vernikov iz dolnjega Prekmurja, ki so Danija poznali. Ob pogrebu je komaj katero oko pogrebecev ostalo brez solz.

Danijevega pogreba sta se udeležila tudi oba tedanja landavski kaplana. Slovenski je bil Janez Šostarec, doma iz Krajne v Prekmurju, madžarski pa Janos Horvath, doma iz Szobathe-lye.

Po pogrebu sta se pripravila, kdo je ubil Danija. Janos je trdil, da partizani. Janez pa, da Madžari. Toda Janez se je čutil, da je Janos čez kak dan popolnoma utihnil. Menil je, da je manj trmast kakor on.

Pa ni bil to vzrok Jánosovega molka. Ta se je razvozlat šele čez mnogo let, ko je Janez nepričakovano dobil od János pismo:

»Janez, ti si imel prav. Danja so ubili naši. Zdaj so zločinci odkriti in postavljeni pred sodišče.

Janez je o vsebini pisma pripovedoval mojemu bratu na srečanju SDD v Murski Soboti 1. 1973. Povedal mu je tudi, da Janos v pismu ni sporočil svojega naslova.

Brat je pri škofijemskem ordinariatu v Szobathelyu poizvedel, ki bi kaplan Janos Horvath se je vi in kje je nameščen kot duhovnik. Odgovor se je glasil, da je Janos župnik v Kamonu v sobotelijskem predmestju.

Brat ni imel več miru. Napravil je soboškega kaplana Stejana Recka, da sta se z avtom potegnili v Szobathely, se tam oglasila pri Stefanu Poredu, upokojenemu solniku, ki je bil doma naš sosed in je bratu dal vzpodbudo za študij. Vzela sta ga s seboj kot vodiča.

Kmalu so dospeli v Kamon in našli župnika Janosa doma. Z bratom sta se poznala kot duhovni pastirja v isti dekaniji med okupacijo.

Brat je povedal Janosu, zakaj so prišli. Ve, kaj je Janos povedal Janezu o Halasovi smrti. Rad bi, da Janos o tem pove še kaj več, vse, kar mu je znano.

Janos je pripovedoval:

»Ko sva se z Janezom pripravila vpriti župnika Gerencserja, kdo je ubil Danija, me je poklical v svojo sobo. Dejal je: »Ne pripravljajte se s slovenskim kaplanom, kdo je ubil Halasa. Usmrtili so ga naši žandarji. Pred likvidacijo je bil pri meni poveljnik madžarske orožniške postaje v Lendavi Cseresnyev. Povedal mi je, da je dobil nalog od višje madžarske oblasti — ki je bila takrat madžarsko fašistična, nacističarska — da mora na nek način spraviti s sveta polanskega župnika.« Po tej pripovedi ni niti župnika sem utihnil in se ni niti na glas odzval. Res sem več prikal z Janezom. Resnice pa mi tudi nisem upal povedati.

Na dan smrti se je Dani odpeljal v Lendavo s kolesom, povedal šolske sestre. Žandarji so opazili njegov prihod. Menili so, da je s tem dana priložnost za izvedbo naloga o njegovi likvidaciji. Napravili so naci: župnika Halasa je treba čim dalj zadržati v Lendavi. Poslali so dekca, da mu je, zakrit za živo mejo, neopazno preluknjati zračni kanal kolesu na več mestih.

(dalje prihodnjic)

CETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Imate na razpolago kar nekaj jutranjih sporedov — ljubljanskega, avstrijskega, mariborskega, BBC-jevega, pa še kar nekaj jih je. Toda samo na murskem valu boste zvedeli, koliko je pomurskih novorojenčkov to noč!). 18.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne
(delamo z vami in za vas,
zato sprejemamo tudi vaše
želje, predloge, nasvete, kaj
obravnavati. Četrtek je spet
rezerviran za množico
informacij v Aktualnem in
za narodno-zabavno glasbo
v oddaji Zaigramo in za-
pojmo! po domače ob
18.00), 19.00 Spored RS

TV SLOVENIJA

16.00 Sova, ponovitev
nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1.
17.05 Šolska tv. 17.20 Pustolov-
ščina-slikarstvo. 18.00 Pripravi-
mo se na smučanje. 18.30 Alf,
amer. nanizanka. 19.00 Risan-
ka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05
Vojne usode, angl. nadaljevan-
ka. 21.10 Tednik. 22.15 Tv
dnevnik 3. 22.35 Sova: Ve ra-
zen ljubezni, amer. nanizanka;
Murphyjev zakon, amer. nani-
zanka.

Drugi program:
16.00 Satelitski programi.
17.30 Regionalni programi.
Studio Ljubljana. 19.30 Tve-
dnevnik. 20.00 Danes v skupšči-
ni. 20.45 Divji svet živali. 21.15
Mali koncert. 21.30 Svet na za-
slonu. 22.00 Komedija na slo-
venskem odru: Sedma zapo-
ved: Kradi malo manj.

HTV
9.15 Poročila. 9.30 Otroška oddaja. 10.00 Šolski program. 12.00 Poročila. 12.20 Satelitski program. 14.30 Poročila. 14.35 Nočni program. ponovitev. 16.45 Poročila. 18.25 Številke in erke. 19.30 Poročila. 20.00 Politični magazin. 21.00 Serijski film. 21.50 Dnevnik. 22.10 Poročila v angleščini.

TV AVSTRIJA
9.00 Ponovitve, tv v šoli
14.00 Mladinske oddaje, 18.00
Družinski magazin, 18.30 Grad
ob Vrbskem jezeru (n), 19.30
Čas v sliki, 20.15 Glasbeni se-
stavek, 22.00 Rdeča luč, 22.45 Prva
ljubezen (f), 0.15 Petrocelli (n)

TV MADŽARSKA
10.25 Telovadba za invalide. 16.30 Panonska kronika. 16.45 Božične pesmice. 17.20 Za cichane. 17.45 Tretji kanal. 18.30 Gospodinjinski tečaj. 19.00 O ver-
-ni za otroke. 19.15 Zrebanje lota. 19.30 TV dnevnik. 20.05 V uniformi, 6. del. 21.10 Po sledih Corbusierja. 22. del. 21.45 Domača ogledala. 23.05 TV dnevnik.

nska banka
anka d.d.
ota

Še vedno pa boš razmišljala tudi
moldčaj, se boš na vse kriplje si-
obilo težav na poslovnem po-
ne obeta nič kaj dobrega. Drži se
čumnosti izobličeno, se le strela

av, ko bo zvedel, kako ugodno si
njegovo zamisel. Še najbolje, kar
timprej pobereš vsaj svoj del za-

— za ljubezenske zadeve ho že še

... pa četudi si boš želela karseda
... cutju se ti ne piše prav nič dobre
... bo pripetila nerodna nezgoda, ki
... ba si sposoben prenesti. Pohiti in

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

On: Pazi na svoje besede, predvsem pa ne govori o stvareh, ki se lahko obrnejo tudi proti tebi. Nekdo se ti bo na vse kriplje poskušal maščevati, zato se nikar ne zanašaj na svojo srečno zvezdo.

On: Kljub superiornemu počutju se ti ne piše prav nič dobre-
ga. V poslovnem življenju se ti bo pripetila nerodna nezgoda, ki
pa te bo stala veliko več, kot pa si sposoben prenesti. Pohiti in
reši, kar se še da rešiti.

kino

SPORED filmov v kinu PARK
M. Sobota ob 1. 12. do 6. 12.

1. dec. ob 17. in 19. uri amer. komedija **ČEDNO DEKLE**
2. dec. ob 15. uri amer. akcijski film **KAVARNA OB CESTI**
2. dec. ob 17. uri amer. komedija **ČEDNO DEKLE**
2. dec. ob 19. uri amer. trdo erotični film **ZGODBA O NICOLE**
4. dec. ob 17. in 19. uri amer. komedija **JAZ NISEM NORA**
5. dec. ob 17. in 19. uri amer. akcijski film **SLEPA MRŽNJA**
6. dec. ob 17. uri amer. akcijski film **SLEPA MRŽNJA**
6. dec. ob 19. uri amer. akcijski film **PTICA NA ŽICI**

KINO LENDA

PETEK, 30. NOVEMBRA, ob 17. in 19. uri hongkongski film V tigrovem gnezdu.
SOBOTA, 1. DECEMBRA, ob 17. in 19. uri am. pustolovski film Legenda.
NEDELJA, 2. DECEMBRA, ob 17. uri am. pustolovski film Legenda.

KINO DOBROVNIK

PETEK, 30. NOVEMBRA, ob 19. uri am. pustolovski film Legenda.
SOBOTA, 1. DECEMBRA, ob 21.15. am. film (trda erotika) Me nismo device.
NEDELJA, 2. DECEMBRA, ob 17. uri hongkongski film V tigrovem gnezdu.

prodam

MOTORNA VOZILA

PRODAM

SKALO 128, rdeče barve, staro 20 mesecev, ugodno prodam. Juša Kramarja 11, Murska Sobota. M-2388
ZASTAVO 101, registrirano do oktobra 1991, suhe deske, 3 cm, plohe za ladijski pod, ličnik za koruzo ugodno prodam. Prosenjakovi 27. M-2390
ZASTAVO 128, letnik 1988, prodam. 24 388, po 16. uri. M-2396
ZASTAVO 101 — JUGO SKALA 55, staro 2 leti, prodam. 26 502, Satahovi 20 a. M-2406
ZASTAVO 128, letnik 1985, prodam. 70 077, Žitna 7, Odranci. M-2418

LOVSKI DOM CAN-KOVA

Gostilna s priznano kakovostjo pic Sodelujemo na »MIKLOŠOVON SE-NJI« v M. Soboti, pri Agrotehniku. — BIFE ZA OTROKE (pri Zvezdi)

FIAT 125 P in **ŠKODO 100**, prodam. Šalamenci 33, 45 079. M-2363
JUGO 55, star 2,4 leta, prodam. 21 952 ali 26 370. M-2364
ZASTAVO 101, letnik 1976, neregistrirano, prodam. Vorš, Kidričeva 16, 23 793. M-2365
126 PGL, letnik 1986, registriran do 29. 9. 1991, prodam. 87 936. M-2366
NSU 110, letnik 1977, mali hladilnik in tapison prodam. 22 056. M-2367
FAM 6500, registriran, prekučnik, letni sistem, ugodno prodam. Lutverci 41. M-2368

Kovinski silos 15 m' prodamo. Cena 23.000,00 din. Možnost obročne plačila.
TPP LIPA, d.o.o., Radmerščak 59, Ljutomer

FIAT 750 ugodno prodam. Trstenjakova 19. M-2369
RENAULT 4, letnik 1977, neregistriran, v vozem slanju, ugodno prodam. Trnje 90. M-2370
JUGO 55 skala, letnik 1988, prodam. 48 122, Dolga ulica 79, Moravske Toplice. M-2372
ZASTAVO 126 P, letnik 1982, prodam. Nedelica 144. M-2376
GOLF J GLD, dizel, letnik 1983, ugodno prodam. 48 736. M-2378
ZASTAVO 750 ugodno prodam. Ivan Ajlec, Mala-Nova 4. M-2379
LADO SAMARO, letnik 1988, prodam. Zenkovi 61, 49 861. M-2382
JUGO KORAL 65, letnik 1989, prodam. 41 210, Lipa 58. M-2383
DIANO 6 LC prodam. Ravenska 24, Beltinci, po 15. uri. M-2386
FORD CAPRI, letnik 1970, registriran do aprila 1991, prodam. 74 875, po 19. uri. M-Pop
JUGO KORAL 45, letnik 1989, prodam. Franc Svatina, Cankarjeva 7, Verzej. 87 088, po 15. uri. M-Pop
ZASTAVO 101, letnik 1980, registrirano do maja 1991, ugodno prodam. Marko Filipić, Branoslavci 16, p. Ljutomer. IN-121298
RENAULT 4, letnik 1987, registriran do septembra 1991, nujno prodam. 89 160, od 17. do 19. ure. IN-12202
AUDI 80, karamboliran, letnik 1989, prodam. 81 879. IN-12181
GOLF, letnik 1977, z generalno obnovljenim motorjem, registriran do junija 1991, prodam za 4100 DEM. 81 260 — popoldne. IN-12182

ZASTAVO 101, registrirano, ugodno prodam. Jožica Kolbl, Babinci 12, Ljutomer. IN-12190
126 P, letnik 1986, dobro ohranjen, prodam. 87 110. IN-12193
GOLF JX 2, pet prestav, 1600, star 4 mesece, rdeče barve, neregistriran, nujno prodam. 87 631, od 16. do 21. ure. IN-12197
LADO 1500 S, letnik 1982, in Renault 4, letnik 1977, neregistriran, prodam. Ceh, Grabonož 77, p. Videm ob Ščavnici. M-13993
RENAULT 12 in rezervne dele prodam. 74 581, int. 28. M-13994
ZASTAVO 750, letnik 1973, ohranjen, registriran, prodam za 6.000,00 din. 73 135. M-13996
FLORIDO, novo, neregistrirano prodam. 74 159, ob delavnih dopoldan, ali 74 771 — zvečer. M-1375
ZASTAVO 850, letnik 1981, registriran do avgusta 1991, ugodno prodam. Majda Slavič, Stara-Nova vas 13. M-13976
RENAULT 4 TL prodam. Kolarič, Črenšovci 18. M-2446
MOPED AVTOMATIC, nov, s čeladom, prodam za 10.000,00 din. Moravske Toplice, Dolga ulica 59. M-2448
MOPED APN GS, star 2 leti, prodam. 24 875. M-2449
KOMBI BUS VW, starejši letnik, v okvari prodam. 24 362. M-2451
JUGO 45 A, star 3,5 leta, ohranjen, ugodno prodam. 23 649. M-2455
JUGO 45, letnik 1986, zelo dobro ohranjen, prodam. Geza Dora, Motvarjevci 33. M-2459
JUGO 55 KORAL, star 2 leti, prodam. 23 525 od 15. ure naprej. M-MR

RENAULT 4 TL, letnik 1986, prodam. 87 316. IN-12203
FIAT 124, italijanski, vozen, neregistriran, prevoženih 79.000 km, prodam. 77 490. M-2470
GOLF, starejši tip, 4 vrata s stekli, streho, pokrov motorja ter novo vezno pločevino ter prage prodam. Cigut, Borejci 6. M-2471
ZASTAVO 750, letnik 1981, prodam. 48 516. M-2474
GOLF DIZEL, letnik 1985, prodam. Vadarci 27, 49 856. M-2477
OPEL KADETT, starejši letnik, prodam. Koroška 8, M. Sobota. M-2474
JUGO KORAL 55, letnik 3/89, bele barve, dobro ohranjen, prodam. 21 974. M-2480
YUGO 45, star 2 leti, prodam. Ravenska 20, Beltinci, po 15. uri. M-2489

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

PLUGE OLT, 10-colne, ugodno prodam. Turnišče, Štefana Kovača 132. M-2352
TRAKTOR STEYR 10-90, s tribrazdnim plugom, prodam. Veščica 54, p. Murska Sobota. M-2361
ROTACIJSKO HIDRAVLIČNO KOSO prodam. Trnje 135. M-2371
TRAKTOR URSUS, 55 KM, v dobrem stanju, registriran, z novimi gumami, in 70 roženic, dolgih 4,5—6 m, prodam. 70-553. M-2387
PLUG OLT, 10-colni, prodam. 45-328. M-2403
CISTERNO CREINA, 1.700 l, prodam. 47-331, Bogojina 67. M-2404
KOMBAIN ZMAI UNIVERZAL, z adapterjem za koruzo in rezervnimi deli, ugodno prodam. Rožman, Hrastje—Mota 29. M-2408
TRIBRAZDNI OBRAČALNI PLUG, 12-colni, prodam. Rožman, Hrastje Mota 29. M-2409

Podjetje za nizke gradnje

NIGRA, d.o.o.

Ustanovnega kongresa 6
69000 MURSKA SOBOTA
Tel.: (069) 24-362

Izdelujemo tehnično dokumentacijo za modernizacijo krajevnih in lokalnih cest, moderniziramo in obnavljamo ceste, gradimo kanalizacije, urejamo okolice objektov in opravljamo druge nizke gradnje.

ČE POTREBUJETE NAŠE STORITVE, NAS POKLIČITE!

- V najem vzamemo prostore za mehanično delavnico v Murski Soboti ali okolici v velikosti okoli 12 x 8 m.
- Zaposlimo mehanika za popravila gradbenih strojev za nedoločen čas.

Gostilna Sijarto-Špilak PUCONCI

vabi na domače kolone z bujto repo v petek, 30. novembra, soboto, 1., in v nedeljo, 2. decembra. Poskrbeli smo tudi za dobro kapljico!

CITROEN GS, za rezervne dele, v vozem slanju, prodam. Trg Slavka Ostrea 13, Verzej. M-2419
RENAULT 5 GL, iz uvoza, brezhiben, malo rahljen, prodam. 87 623. M-2423
ZASTAVO 101, letnik 1980, registrirano do novembra 1991, garažirano, dobro ohranjeno, z dodatno opremo, prodam. Kupšinci 23. M-2424
ZASTAVO 128, staro 2 leti, prodam. 82 502. M-2425
ZASTAVO 750, letnik 1983, ugodno prodam. 22 707 — dopoldan ali 24 308 — popoldan. M-2427
126 P prodam. Lopert, Suhi Vrh 4. M-2433
ZASTAVO 128, letnik 1985, prodam. Markišavci 30. M-2435
OPEL KADETT 1.6 i avtomatik, letnik 1990, prodam. 25 409. M-2440
REGATO 100 SiE, letnik 1987, karambolirano, ugodno prodam. Večeslavci 76. M-2441
ZASTAVO 101, letnik 1977, prevoženih 12.600 km, prodam za 13.000,00 din, in Škodo 1100, letnik 1976, registrirano do maja prodam za 8.000,00 din. Milan Kolmanič, Rožički Vrh 84. M-2444
LADO 1500, karambolirano, prodam. 24 184. M-2445
BT 50, dobro ohranjen, ugodno prodam. Zdravec, Velika Polana 178, 70 686. M-2360
MOSKVIC, registriran, in enega za rezene dele, prodam. Alenka Horvat, Fokovci 57. M-2362

Frizerski salon

LIDIJA VREČIČ

Murska Sobota, Zvezna 9

sporoča cenjenim strankam, da se bo preselil, v ponedeljek, 3. decembra, v nove prostore na Kocljevo ul. 14 c.

● **PRIPOROČAMO SE ZA OBISK!**

SADILEC KORUZE BECKER, 4-redni, z dozatorji Gaudi in vrtno kosilnico Panonija prodam. Partizanska 30, Bakovci. M-2417
TRAKTOR ZETOR 5711 prodam. Vaneča 66. M-2422
ČELNI NAKLADALNIK OLGA MEGLIČ, s hidravlično lopato, nov, in mešalec za krnilo SIP MIX 40, nov, prodam. Skakovci 58. M-2447
TRAKTOR DEUTZ TX 65, 700 delovnih ur, prodam. Sukič, Topolovci 5. M-2456
TRAKTOR IMT 542, star 4 leta, 600 delovnih ur, registriran, ugodno prodam. 21-210 — zvečer, ali 46-194. M-2460
TRAKTOR IMT 533, s koso, in obračalni, prodam. Žitek, Panonska 74, Rakičan. M-2461
TRAKTOR STEYR TIP 86, 18 KM, prodam. Skakovci 41. M-2466
ZETOR 52-45, z 800 delovnimi urami, in cisterno Creina, 1700 l, prodam. Anton Gjergjek, Grad 26. M-2472
TRAKTOR DEUTZ prodam. Puconci 78. M-2473
TRAKTOR STEYR, 18 KS, z jermenico in plugom, ter peč za centralno kurjavo ugodno prodam. Vidonci 132, p. Grad. M-2484
TRAKTOR STEYR 182, 36 KS, s koso in jermenico prodam. Tešanovci 102. M-2492
KOSILNICO BCS ugodno prodam za 35.000 din. Anica Kuzmič, Podgorje 7 b. Apače. M-13991
TRAKTOR LAMBORGHINI, dvoosni, ugodno prodam. 82-017. M-12187
TRAKTOR DEUTZ 48, še v garanciji, prodam. Drago Postrak, Cezanjevi 53, Ljutomer. M-12183
TRAKTOR URSUS 335, dobro ohranjen, prodam. Anton Bratina, Zg. Krapje 8, p. Verzej. M-12189
KOMBAIN ZA PESO NEPTUN 413, prodam. (062) 714-127. M-12179
PLUGA VOGEL-NOT prodam. Noršinci 62. M-2200
TRAKTOR FERGUSON-IMT 533 prodam. 77-063. M-00

GRADITELJI IN INŠTALATERJI — pozor!
Po konkurenčnih cenah izdelujemo peči in boilerje za centralno ogrevanje. Tel.: (063) 39 878.

NOVO! FRIZERSKI SALON MAJDA

Sotina 3
Tel.: 78-791

PRAŠICE, težke 200 kg, prodam. Noršinci 62. M-2200
MALE PUJSKE prodam. Murski Črnci 40, 46-298. M-2327
MALE PUJSKE prodam. Krog, Plečnikova 4. M-2303
PRAŠICA ZA ZAKOL prodam. Dolga vas 6 b. M-13116

OBVESTILO

FRIZERSKI SALON SILVA, hotel Termal MORAVSKE TOPLICE.

obvešča cenjene stranke, da od 1. decembra 1990 posluje

— od ponedeljka do petka od 7.30 do 19.00
— v soboto od 7.00 do 17.00

S svojimi storitvami se priporoča.

ŽIVALI

PRODAM

KRAVO, staro 5 let, brejo 4 mesece, prodam. 62-337. M-13992
KRAVO, kontrola A, brejo 5 mesecev, prodam. Kramar, Velika Polana 129. M-2359
TELICO in kravo, kontrola A, brejo 7 mesecev, prodam. Skakovci 17. M-2377
SVINJO za zakol, 170 kg, prodam. Lipovci 50. M-2389
KRAVO, staro 4,5 leta, brejo 7 mesecev, prodam. Košarovci 21. M-2392

GOSPODINJE!

Če vam zamrzovalna skrinja toči vodo ali ledeni, pokličite **IZOLACIJSKI SERVIS F. Hajdinjak**, Gornji Slaveči 6. Kuzma (069) 78-271

Popravilo z garancijo na vašem domu.

MODNI ATELJE

KOLENKO
Stari trg 8
LJUTOMER

ima unikatna oblačila in ročno pletane jope in puloverje za vsakogar.

Sprejemamo naročila za šivanje po meri.

Poiščite nas na **MIKLOŠEVEM SENJU** v M. Soboti.

NOVO!

NOVO!

NOVO!

Odpri smo novo samopostrežno trgovino na drobno

TAMARA

DOKLEŽOVJE 171

- prodajamo po izjemno ugodnih cenah:

špecerijo, pijače vseh vrst, galanterijo, tekstil in drugo blago.

- obiščite nas, prijazno vas bomo postregli!

VG KAPELA

RAZPISUJE

JAVNO DRAŽBO,

KI BO 15. 12. 1990

NA UPRAVI VG KAPELA ob 9. uri

Stanovanjsko hišo Radenci, Ljutomerska 9, na parc. št. 187/9 z ohišnico, 9 a, izključna cena 100.000 DEM v dinarski protivrednosti na dan sklenitve pogodbe, ogled po dogovoru z upravo VG Kapela,

in naslednja osnovna sredstva ob 10.00 15. 12. 1990 na delovišču Turjanci:

- IMT 558
- IMT 558
- IMT 560
- IMT 558
- Torpedo 55 a
- Torpedo 120
- Deutz 45
- Belorus
- enoosna prikolica
- vinogradniška škropilnica
- vinogradniška škropilnica
- kombajn, žitni, z adapterjem za koruzo
- R 4
- razni priključki

Vsak, ki bo na dražbi sodeloval kot kupec, mora plačati za objekt ali stroje uro pred dražbo varščino v višini 10 % od izključne cene. Varščina se tistim, ki na dražbi ne uspejo, vrne, kupcem pa po računa ob plačilu. Ogled za stroje je možen vsak delovni dan od 12.00 do 14.00 na delovišču Turjanci.

izključna cena
30.000,00 din
30.000,00 din
30.000,00 din
30.000,00 din
50.000,00 din
200.000,00 din
40.000,00 din
30.000,00 din
15.000,00 din
5.000,00 din
5.000,00 din
250.000,00 din
20.000,00 din

VESTNIK

VESTNIK — Izdaja Zavod za časopisno in radijsko dejavnost Murska Sobota

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko, Silva Eory, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobčan, Branko Zunc, Endre Gonter (tehnični urednik) Nataša Juhnov (fotografinja), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).
Naslov uredništva in uprave:
Murska Sobota, Titova 29; Telefoni: Novinarji 21-383 in 21-064, odgovorni urednik 25-019, glavna urednica in direktorica, naročniški oddelki, računovodstvo in tajništvo 21-064 in 21-383; GPS (trženje) 22-403 in 21-063; dopisništva: Gornja Radgona 74-597, Lendava 75-085 in Ljutomer 81-317, telefaks 22-419. Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo.
Naročnina za trimesečje 1990 je 100,00 dinarjev, za delovne organizacije 200,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.
Tekoči račun pri SDK Murska Sobota: 51900-603-30005. Davizni račun pri A-banki Ljubljana: 50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk, Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

DOBAVA

Trgovsko podjetje, d.o.o.
Nemčevci 24, 89000 M. SOBOTA
Tel.: (069) 24 581

PRODAJAMO AVTOMOBILE AUDI, VW, LADA, NISSAN, MITSUBISHI, MAZDA, OPEL, ŠKODA, MERCEDES, PEUGEOT, TOJOTA, SUZUKI

— Audi 80 turbo D m.p. cca	343.004
— Lada Samara za zah. trg	135.525
— Nissan Primera	270.232
— Nissan Suni	199.217
— Mitsubishi Lancer GLXi	256.284
— Mazda 323 1.3i	206.194
— Mazda 323 F	246.194
— Peugeot 309 Magic	199.451
— Škoda 135 LE	126.144
— Škoda 136 L	101.960

Posojilo na pet let!

Rok dobave 10 (deset) dni!

Delovni čas od 7. do 15., ob sobotah, nedeljah in praznikih od 8. do 12. ure.

posesti

PRODAM

POSLOVNI PROSTOR v Apačah pri Gornji Radgoni DAM V NAJEM. 69 015 — Miro. M-13986

MANJSO STANOVANJSKO HIŠO V Križevcih pri Ljutomeru prodam. (042) 77 360. M-12191

VINOGRAD s počitniško hišo blizu Strigove ugodno prodam. 82 119. M-122200

50 arov VINOGRADA NA TERASAH, zaradi bolezni lastnika po zelo ugodnih pogojih dam v najem v Preski. 89 034. M-12199

HIŠO Z DVORIŠČEM IN VRTOV prodam. Dolga vas 36. M-13111

V SREDIŠČU MURSKÉ SOBOTÉ prodamo enodružinsko stanovanjsko hišo z zemljiščem ter delavnico, pri- merno za obrt. Informacije po (062) 20 390, med 8. in 12., ob po- nedeljkih in sredo pa med 16. in 18. uro. M-PR

GOZD V IVANOVCIH prodam. Iva- novci 17. M-2374

GOSPODARSKO POSLOPJE za rušenje oddam. Bakovci, Partizanska 27. M-2353

ENOSOBNO LASTNIŠKO STANO- VANJE prodam ali zamenjam za več- ni. Škrilec, Cvetkova 18 a. M-2458

VINOGRAD s sadovnjakom v Filov- skih gorah, prodam. Hare, Bratovci 22. M-2463

MEŠANI GOZD NA VANEČI, 88 arov, prodam. (061) 273 262. M- 2467

POSLOVNI PROSTOR v Murski Soboti iščem (majhen). 25 077, po 11. uri. M-2413

Razno

PRODAM

RADIATORJE, mrežo za ograjo in brusilko prodam. 74 353, zvečer. M-13995

EMO 5 — trajnožarna peč, prodam za 2.500 din. 74 301, zvečer, ali za 012, dopoldne. M-13990

PIANINO SOLTON, nov, prodam za 4.000 DEM. Možnost obročnega od- plačevanja. 74 301 — zvečer, ali za 012 — dopoldne. M-13989

Na ribe in pico na Hotizo v Osmico!
Tudi za domov. Telefon: 36-008.

MED, ustekleničen, domač, točen, sortni, po zmerni ceni prodam. Kolo- man Kozic, Ivanjševci 11, 69207 Pro- senjakovci. M-2437

TRAJNOŽARNO PEČ in motorno žago Stihl 0,41, prodam. Skakovci 60. M-2436

KOMBINIRANO PEČ za kopalnico prodam. Milan Gider, Rogošovci 71 a. M-2437

HARMONIKO MELODIJA, 120-ba- sno, elektromotor 5,5 kW in parni či- stilec preprog, vse nerabljeno, ugod- no prodam. Puconci 81, 45 475. M-2450

BARVNI TV SHARP, ekran 42, pro- dam za 3.500,00 din. 48 354, po 18. uri. M-2464

PRIKOLICO za prevoz živine in cir- kularko za žaganje drv prodam, Lipa 131. M-2465

KOŽE NUTRIJ po ugodni ceni pro- dam. 70 806 — popoldan. M-2468

KOMPRESOR (PKVA PETOLET- KA), kot nov, prodam. 26 580. M- 2476

KOMPLETNO OPREMO za spre- jem satelitske TV prodam. 46 109. M-2481

PRODAM GLASBENE INSTRU- MENTE: EHO PDD 14 DYNA- CORD STEREO, MIKROFONE BAYER M 300, SCHURE SD 565, ZVOČNIKE SOLTON CRAFT 15/3, 300 W, 4 KOSE, KITARO FENDER JAZZ BAS, S KOVČKOM, KITARO FENDER STRATOCASTER, S KOVČKOM, EFEKTE ZA KITA- RO: EQUILIZER IBANEZ, ROCK- MAN SOLIST I TOM SCHULTZ IN STOJALA ZA MIKROFONE. In- formacije po (042) 812 617, 814 509 in 817 698. M-2486

BARVNI TELEVIZOR PHILIPS, ekran 37 cm, prodam za 2.900 din. 22 132. M-2491

LESNOOBDELOVALNE STROJE: poravnalka — debelinka, rezkar z vo- dili in krožno žago, ugodno prodam. Jenšovec, Hrastje-Mota 50. M-13985

KOMPRESOR ZA ŠPRICANJE AV- TOMOBILOV, z dvocilindrsko gla- vo, prodam. Jože Pečnik, Gibina 43 a. Ljutomer. 89 141. M-12180

REGAL za dnevno sobo ugodno pro- dam. Bučkovci 2 b, 69243 Bučkovci. M-12201

KORUZO na storžih prodam. Ganča- ni 44. M-2351

EMO CENTRAL 20, malo rabljen, prodam. Puconci 78. M-2358

GUME za avto, malo rabljene, 175/70-13 RS, prodam. Nedelica 55. M-2373

KUHINSKO OPREMO, komplet in dirkalno kolo, prodam. 21 087. M-2380

BAS KITARO IBANEZ ROOD STAR II in 16-kanalni mikser H-H prodam. 77 811, po 16. uri. M- 2381

DVA STEDILNIKA, kombiniran, en nov, en rabljen, in otroški športni vo- ziček prodam. Sarika Horvat, Oktobr- ske revolucije 10, Murska Sobotica, 23 710. M-2391

2 m² smrekovih in 1 m² hrastovih plo- hov, debelina 5 cm, prodam. Gibina 14, Ljutomer. M-2393

OJACEVALEC Z BOKSOM, 100 W, in mikrofoni 200 OHM, oboje novo, ceneje prodam. Gider, Rogošovci 75. M-2403

GLASBENIKI POZOR! Nove zvočnike SAMO PROFESIO- NAL, 400 W sinusa, prodam. Rož- man, Hrastje-Mota 29. M-2410

DVOREDNI PLETILNI STROJ znamke Singer, z elektromotorjem, računalnikom, karticami in enoletno garancijo prodam. Pajžlar, Lendav- ska 43 b (nad bifejem GU-GU), od 17. do 19. ure. M-2414

KRMILNI IN SEMENSKI KROM- PIR prodam. Lipa 42, 41 523. M- 2416

SVEŽO SVINJSKO MAST ugodno prodam. Kuplen, Brezovci 81. M- 2428

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3,5 kW, novo, 20% ceneje prodam. Borut Prelog, 42 026. M-2430

KUHINSKO POHIŠTVO, strednik, sedežno garnituro, zamrzovalno skri- njo in barvni televizor, prodam. Mla- dinska 58. 22 671. M-2431

PRIKOLICO za avto prodam. Szöke, Dolga vas 94. M-2488

zaposlitve

ZAPOSIM KV NATAKARICO IN KUHARJA. Gostilna Pri Štajercu, Avgust Prelog, Beltinci, 42 026. M-2429

GOSTILNA ZVONČEK MARKI- ŠAVCI zaposli samostojnega kuhar- ja(-ico). 25 147. M-2438

TAKOJ ZAPOSIM 2 natakarič. Vi- sok OD. Stanovanje in hrana preskr- bljena. Gostilna 1. maj v Novi Gorici, (065) 21 403 ali (065) 26 934. M-PP

IŠČEM DELAVCA ZA DELO NA KMETIJI. Naslov v upravi lista. M- 2200

FRIZERSKO POMOČNICO s ta- kojšnjim nastopom iščem. Frizerstvo Magyar, Partizanska 33, Lendava. M-13109

sobe

DEKLE IŠČE SOBO V MURSKI SOBOTI ALI OKOLICI. Kunaj, Štu- dentski dom 5, Gosposvetska 87, Ma- rihor. M-MM

SOBO nujno išče samska ženska srednjih let. Naslov v upravi lista. M-2482

STANOVANJE, manjše, v Murski Soboti najamem. Možen kasnejši od- kup Dr. Camplin, 21 069. M-2487

kupim

DVOOSNO PRIKOLICO. Ljutomer- sko 41, rabljeno, kupim. 48 516. M-2474

DOBRO KRAVO MLEKARICO in prikolico za živino kupim. Naslov v upravi lista. M-2426

KOSILNICE IN SNOPOVEZALKE, italijanske, kupujem. Dodoš, Trakoš- čanska 8, Varaždin, (042) 510 74. M-MM3

Razno

Preklie!

Preključujem veljavnost zaključnega spričevala, izdanega leta 1973 na CPŠ Murska Sobotica: avgust Hamer, Že- povci 28. M-2457

HIDROIZOLACIJO VLAŽNIH ZI- DOV z vrtanjem in injiciranjem ali s strojnim rezanjem, izolacijo pristo- rov, ki jih zaliva voda, izolacijo rav- nih streh in drenaže izvaja: Janez Hak, Dobrovnik 244. 79 166. M- 2339

ČE SI ŽELITE IZBOLJŠATI STAN- DARD s sistemom Amway, pokličite (062) 514 548. M 2483

KNJIGOVODSKI SERVIS IN FO- TOKOPIRANJE

— vodenje poslovnih knjig za podje- tja in obrtnike

— fotokopiranje

Priporočila se KSR Regina Meško, Beltinci, Ravenska c. 74. 42 508. M-2442

SERVIS PEČI za centralno kurjavo in trajnožarne peči TVT Maribor, po- pravilo vseh vrst peči — na trda kuri- va — priporočila se Branko Mesko, Beltinci, Ravenska 74, 42 508. M- 2442

27. novembra se spomi- njamo prve obletnice smrti

Antona Ošlaja

iz Filovec

Žalujemo: sestra Cilka in Lojzka z družinama

Eno leto je preteklo, solz nešteto je preteklo, solze grob so premočile, a tebe, draga mama, niso prebudile.

V SPOMIN

21. novembra mineva leto bridke žalosti, odkar nas je za vedno zapustila naša draga mama, stara mama in prababica

Franciška Hari

iz Kančevce

Osamljeni in žalostni se ne moremo sprijazniti z resnico, da te ni več med nami. Teško je življenje brez tebe. Delo in trpljenje je bilo tvoje življenje. Veliko si žrtvovala za nas in nam dala, a nismo ti stisnili roke v zahvalo. Ostali sta nam samo praznina in velika bolečina.

Vsi njeni

Kako je hiša prazna, odkar tebe v njej več ni. Prej bila tako prijazna, zdaj otožna, tuja se nam zdi. Ne mine ura, dan, ne noč, med nami spomin nate vedno je navzoč.

V SPOMIN

1. decembra minevajo štiri leta, odkar nas je nepričakovano za- pustila

Viktorija Prem

iz Gornjih Slaveč

Vsem, ki se ustavljate ob njenem grobu, iskrena hvala.

Žalujemo: vsi, ki smo jo imeli radi

Tih in boleč je spomin na 28. no- vember, ko si nas pred tremi leti za vedno zapustil, dragi mož, oče in stari oče

Ludvik Kuzma

iz Rankovec 17

Ne mineta ne dan in ne noč, da ne bi bilo med nami tvoje lju- bezni in dobrote. Vse to ti vračamo s cvetjem in prižganimi svečkami.

Hvala vsem, ki prižigate svečke in pristopite k njegovemu grobu.

Tvoji najdražji

Pred letom dni smo zrlí v tvoj obraz, a letos nikjer več te ni, zaman te iščejo naše oči, zaman te kliče naše srce, srce ljubeče v grobu zdaj spi, nam pa rosijo se solzne oči.

V SPOMIN

Zelo boleč je spomin na 2. december, ko mineva leto dni, od- kar je v prometni nesreči izgubila življenje naša draga žena, mama, hčerka in sestra

Ana Šparaš

z Gorice

Hvala vsem, ki se z lepo mislijo ustavljate ob njenem grobu, prižigate sveče in poslednji dom krasite s cvetjem.

Z bolečino v srcu vsi tvoji

V SPOMIN

3. decembra minevata dve leti grenke resnice, ko je zahrbita bo- lezen iz naše srede iztrgala naj- dražjega moža, očeta, tasta in dedka

Ivana Poredoša

iz Ižakovec

Ostali so sledovi tvojih pridnih rok, katere cenil bo še pozni rod.

Tvoji najdražji

Zaman je bil tvoj boj, zaman vsi dnevi hudega trpljenja, bolezen je bila močnejša od življenja...

ZAHVALA

Tiho, brez slovesa nas je v 73. letu starosti za vedno zapustila naša draga mama, tašča, babica in prababica

Kristina Števanec

roj. Frumen s Petanjec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijate- ljem, sosedom, ki ste nam v težkih trenutkih izrekli sožalje, da- rovali vence, šopke ter za svete maše ter jo v tako velikem šte- vilu pospremili na njeni zadnji poti.

Posebej se zahvaljujemo gospodu kaplanu za pogrebni obred, pevcem za odpete žalostinke in GD Petanjci.

Iskreno zahvalo izrekamo tudi kolektivi DO Mura iz Murske Sobotice.

Žalujejo: hčerke z družinami

od 24. 12. 90 MURSKA
do 2. 1. 91 SOBOTA

**Neposredni prenos
POLNOČNICE iz
beltinske cerkve
sv. LADISLAVA
24. december od
23.30 naprej...**

NARAVNO ZDRAVILIŠČE LENDAVALA

Zdravstveni prispevek zdravilišč

Naravno zdravilišče v Lendavi je med mlajšimi zdravilišči v Sloveniji, saj so prišli v družino slovenskih zdravilišč šele trinosemdesetega leta. Skupaj s pomurskimi lahko nastopijo na tujem tržišču — kar je njihova usmeritev — saj imajo dobro termalno vodo, bogato s parafinom, kar zelo ugodno vpliva na obolenja, ki jih zdravijo pri njih. Priznava je, da njihova termalna voda ugodno vpliva na zdravljenje revmatskih obolenj, degenerativnega in zunajsklepnega revmatizma, na poškodbe po operacijah lokomotorne aparata, na stanja po poškodbah perifernega živčnega sistema, na zdravljenje po opeklinah ter na zdravljenje drugih funkcionalnih motenj.

Tudi pri njih morajo premostiti to, da ni več bolnikov z napotnicami iz zdravstvenih organizacij, in to jim tudi uspeva, saj je že štirideset odstotkov gostov iz tu-

jine in večina samoplačnikov. »Ne zdi se mi preveč modro, da zdravniki ne upoštevajo naravnega dejavnika in bolnike z našega območja napotujejo v druge institucije za iste zdravstvene storitve, ki jih imamo pri nas,« pravi direktor Naravnega zdravilišča Albert Giorgiutti. Tudi v ceni bi se prilagodili, pravijo, vsaj v tem prehodnem obdobju. Njihova prihodnja usmeritev je namreč v preventivi. »Naša perspektiva je v preventivnem turizmu, vendar tudi zdravstvenega ne mislimo zapuščati,« pravi direktor.

Dokaz za to je gradnja novih prostorov za fizioterapijo, ki bo opremljena z naj sodobnejšo opremo in aparaturami, gostje pa se bodo lahko kopali v zaprti ali odprti bazenu. Ponudbo s področja fizioterapije bodo izpopolnili z galvanskimi kopelmi, inhalatorji in drugim, predvsem s področja lepilnih pro-

gramov. Že sedaj pa imajo magnetno, visoko- in nizkofrekvenčno terapijo ter klasično in manualno razgibavanje.

»Naravni dejavnik ima ob fizioterapevtskih prijemih veliko prednosti, saj se bolnikom stanje hitreje izboljša in se tudi hitreje lahko vrnejo na svoja delovna mesta,« ugotavlja fizioterapevtska Milena Tivadar. Sicer pa si njihova skupina, ki jo sestavljajo trije fizioterapevti, trije maserji in medicinska sestra, veliko obeta od novih prostorov in opreme, saj so sedaj v neprimernih kletnih. Pri zdravljenu sodeluje tudi zdravnik. Razvoj pa si predstavljajo tudi tako, da bi povabili k sodelovanju zdravnike, strokovnjake različnih medicinskih usmeritev.

Njihov nov dan v razvoju pa naj bi se začel že prihodnje leto, ko bodo končali gradnjo novega prizidka. Majda Horvat

Razstava z likovne kolonije

V petek zvečer so v galeriji na lendavskem gradu v navzočnosti številnih ljubiteljev umetnosti odprli razstavo z 18. mednarodne likovne kolonije, ki je bila sredi letošnjega leta. S svojimi deli se javnosti predstavljajo: Nikolaj Ber iz Križevca v Prekmurju, De Vila Erno Celeste, Romun, ki ustvarja v Zalaegerszegu; Tamás Gaál iz Budimpešte, Zlatko Gnezda iz Ljutomer, Zdenko Huzjan, Lenavčan, ki živi v Ljubljani, Suzanne Kiraly-Moss iz Lendave, Franc Mesarič iz Murske Sobote in Vladimir Potočnik iz Ljutomer. Na ogled je 34 upodobitev na platnu in 9 kiparskih izdelkov (Tamás Gaál). S. S.

Kdo več velja, mož ali žena?

Po uspešnem in zelo dobro obiskanem predavanju Z zdravo prehrano v zdravo življenje v dvorani Krščanske adventistične cerkve v Kerševanovi vili, bo v petek, 30. novembra, in soboto, 1. decembra, ob 18. uri spet predavala dr. Marijanca Hari. Tema — aktualna v sedanjem času — Kdo več velja, mož ali žena? V isto dvorano torej vabijo vse, ki jih zanima, kako ohraniti ljubezen.

mh

Štiritisoči krvodajalec

Na transfuziološkem oddelku soboške bolnišnice si bodo na koledarju posebej označili 22. november, dan, ko je kri daroval štiritisoči krvodajalec.

To je namreč zanje velik uspeh, saj so si že prejšnja leta postavljali cilj štiri tisoč krvodajalcev, kar pomeni dovolj krvi za potrebe soboške bolnišnice. Vendar ga niso še nikoli dosegli, oziroma se je številka gibala okoli 3700 krvodajalcev na leto. mh

Kar se Janezek nauči, to Janez zna

CAFE BAR DIDI — Pred kratkim je na Pušči odprl gostinski lokal nekdanji nogometaš soboške Mure Jože Horvat-Didi s Pušče. To je prvi gostinski lokal v tem romskem naselju pri Murski Soboti. Cafe bar Didi je lepo urejen lokal, ki bo privlačen za Rome in druge.

Foto: F. Maučec

Pod streho enote ljutomerske osnovne šole Cvetko Golar imajo svoj prostor tudi razvojni oddelki za predšolske otroke z motnjami, oddelki delovnega usposabljanja in delavnica. V prvem je 7 otrok, za katere skrbita tovarišici Darja in Nevenka, v drugem jih je 10, njihovi tovarišici pa je ime Marina. In če se predšolski otroci še v glavnem igrajo, se v oddelku delovnega usposabljanja pripravljajo na delo v delavnici, kamor pridejo, ko dopolnijo 18 let.

V delavnici dela 11 varovancev, vodi jih Silvo Pregel, pomaga pa mu Ivanka Kosi. Dekleti šivata zlasti moške predpasnike, sicer pa delajo tapiserije, žeblice in tkejo preproge. Njihovo delo poteka po dveh programih. Kooperacijsko delajo nekatere gotove in polizdelke, njihov program pa obsega zlasti priložnostne izdelke, spominke in okraske. Za delo prejmejo varovanci tudi nagrado, ki je resda bolj simbolična, vendar je prijetno in zanimivo, predvsem pa koristno preživljanje časa varovancem v precejšnje zadovoljstvo. Nekateri se na delo vozijo z avtomobilom, drugi prihajajo peš ali se pripeljejo s kolesi. Med delom poslušajo radio in se pogovarjajo, tako da čas še hitreje mine.

Njihovi pomenki zadevajo športne dogodke, želje posameznikov, tekoče delo in sploh so zelo pestri. Kot velika družina so in kot člana te družine se seveda počutita tudi Silvo in Ivanka; pravita, da sta se v petih letih, odkar so

Razvojni oddelki so v Ljutomeru uvedli pred enim letom.

Pod gibčnimi prsti varovancev nastajajo čudoviti izdelki, ki so mnogim v veselje, ker so prijetni za oko ali praktični za uporabo.

ustanovili delavnico, navezala na marljivo »delavce«.

Za duševno prizadete v ljutomerski občini že 20 let skrbi tudi društvo za pomoč duševno prizadetim. Teh je zdaj v Sloveniji

KRAJEVNA SKUPNOST
ČRENŠOVCI

Ozimnica za poplavlence

Poleg enodnevnih zaslužkov, ki jih bodo zaposleni z območja krajevne skupnosti Črenšovci (kot vsi drugi) prispevali za odpravo posledic v Savinjski dolini, so svojo pripravljenost za pomoč, človeku v stiski udeležili še z nabiralno akcijo ozimnice. V Črenšovcih, Trnju in Žižkih so zbrali toliko krompirja, zelja, zrnja, fižola, moke ..., da so vse to komajda uspeli naložiti na tovornjak s priklopnikom, ki ga je brezplačno dala temeljna združna organizacija Črenšovci in tako omogočila prevoz na sedež Rdečega križa v Celje, ki je razdelil ozimnico. V krajevni skupnosti Črenšovci so zbrali še 17.000 dinarjev.

S. S.

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

ČRNA KRONIKA SE NADALJUJE

Kljub številnim opozorilom in akcijam miličnikov se je v Pomurju tudi minuli teden zgodilo več prometnih nesreč, v katerih so bile 4 osebe hudo poškodovane, ena pa je umrla.

Rane so bile prehude

V soboški bolnišnici je 20. novembra ob 9.45 za posledicami prometne nesreče, ki se je zgodila 10. novembra v Veržuju, umrla 78-letna Elizabeta Zadravec iz Mladinske 12 v Veržuju. Kot smo že poročali, jo je na Martinovo, petnajst minut po polnoči v domači vasi povozil voznik, ki so ga miličniki izsledili po dveh dneh. Nezgodo je povzročil 26-letni Silvo Štumpf iz Bunčana 20 v Ljutomerski občini.

Z avtom v drevo

Zaradi neprimerne hitrosti in vinjenosti se je 21. novembra ob 3.40 zgodila huda prometna nesreča blizu naselja Nemčavci. Med vožnjo iz Martjanec proti Murski Soboti je 38-letni voznik osebnega avtomobila Boris Pavlič iz Varlove 5 v Mariboru v blagem levem ovinku zapeljal s ce-

ste, trčil v drevo in se ustavil v jarku. Pri tem se je voznik, ki ni bil pripet z varnostnim pasom, hudo poškodoval, njegov sopotnik, 40-letni Jože Kociper iz Panske 40 v Rakičnu, ki je bil pripet, pa je dobil le lažje poškodbe. Oba se zdravita v soboški bolnišnici, materialna škoda pa znaša 10 tisoč dinarjev.

Hudo poškodovana sopotnica

Neprimerna hitrost in domnevna vinjenost sta vzrok za prometno nesrečo, ki se je zgodila 22. novembra ob 22. uri zunaj naselja Motovilci. 19-letni Alojz Benko iz Gornjih Slaveč 69 je z osebnim avtomobilom v ovinku zapeljal na desno bankino, zatem pa še v jarek. Vozilo se je ustavilo ob betonskem prepustu. Pri tem se je hudo poškodovala sopotnica, 22-letna Majda Inašič iz Dolnjih Slaveč 73, lažje ranje-

na pa sta bila voznik in sopotnica, 21-letna Majda Štesl iz Dolnjih Slaveč 74 a. Materialne škode je za 60 tisočakov.

Prevrnjen traktor

Prav tako 21. novembra, vendar v popolnoma drugem času, je bila prometna nesreča s hujšimi posledicami v Lendavskih gorah. 39-letni Ivan Hozjan iz Gomilice 122 se je peljal s traktorjem, h kateremu je bil priključen kmečki voz, iz Lendavskih gor proti Lendavi. V ostrom ovinku ga je na klancu začelo zanašati, zapeljal je na desno bankino in traktor se je prevrnil. Voznik traktorja se je hudo telesno poškodoval in se zdravi v soboški bolnišnici, škode na vozilu pa je za 5 tisoč dinarjev.

Mina na njivi

23. novembra je delavce Posta je milice Ljutomer Ignac Perčič iz Benfija 11 obvestil, da je 15. novembra pri oranju njive naletel na neaktivirano mino minometalca iz 2. svetovne vojne. Zadevo so predali oddelku za ljudsko obrambo Skuščine občine Ljutomer, ki je poskrbel za uničenje mine.

Nepredvidni otrok na kolesu

24. novembra ob 15.35 se je zaradi izsiljevanja prednosti otroka na kolesu, 9-letne G. D. iz Rakičana, zgodila prometna nesreča v Cvetkovi ulici v Rakičanu. Mlada kolesarka je namreč nenadoma zavila v levo in izsilila prednost vozniku osebnega avtomobila, 35-letnemu Milanu stepanoviču iz Mlajitinec. Ta kljub zaviranju ni mogel preprečiti trčenja. Otrok, G.D. se je pri tem hudo telesno poškodoval in so ga odpeljali v soboško bolnišnico, materialne škode pa je za tisoč dinarjev.

MJ

ISKRA SERVIS SPOROČA!

Cenjene stranke obveščamo, da smo v novih prostorih v

Cankarjevi 14 v Murski Soboti poleg servisiranja:

- televizijskih in radijskih sprejemnikov,
 - električnega ročnega orodja,
 - in gospodinjskih aparatov
- začeli servisirati tudi **iskrine telefonske aparate** in začeli zamenjavati po sistemu **STARO ZA NOVO** telefonske aparate in električno ročno orodje.

Vse informacije dobite po telefonu št. (069) 21 250 ali v naši sprejemnici, ki je odprta vsak dan od 6.30 do 14.30, ob ponedeljkih od 6.30 do 16.30.

ZASADITE DREVO ZAUPANJA

Zagotavljamo kakovostno servisno storitev!

ARCEOMURKA

AGROSERVIS p.o.
Murska Sobota

60000 Murska Sobota, Kruška c. 58
poštni predal: 41
telefon: (069) 21 630, 21-321
telefax: (069) 21-322
telex: 35-219
žiro račun: 51900 601-11849

Od decembra

pestrejša ponudba vozil na soboškem AGROSERVISU!

Poleg vseh tipov vozil zastava sedaj še vozila FIAT TIPO in FIAT UNO, ameriški Chrysler ter vozila iz programa TAS:

- GOLF, AUDI, PASSAT, JETTA, DOSTAVNA VOZILA
- kmalu tudi vozila RENAULT

Za vsa vozila ponujamo vso dodatno opremo in kakovostne servisne storitve.

Pričakujemo vas!

Življenje se začne z mlekom!

»Iz ene zadnjih oaz neokrnjene narave . . .
iz najboljšega, kar lahko ta narava ponudi . . .
za vse tiste, s katerimi želimo to bogastvo deliti . . .«

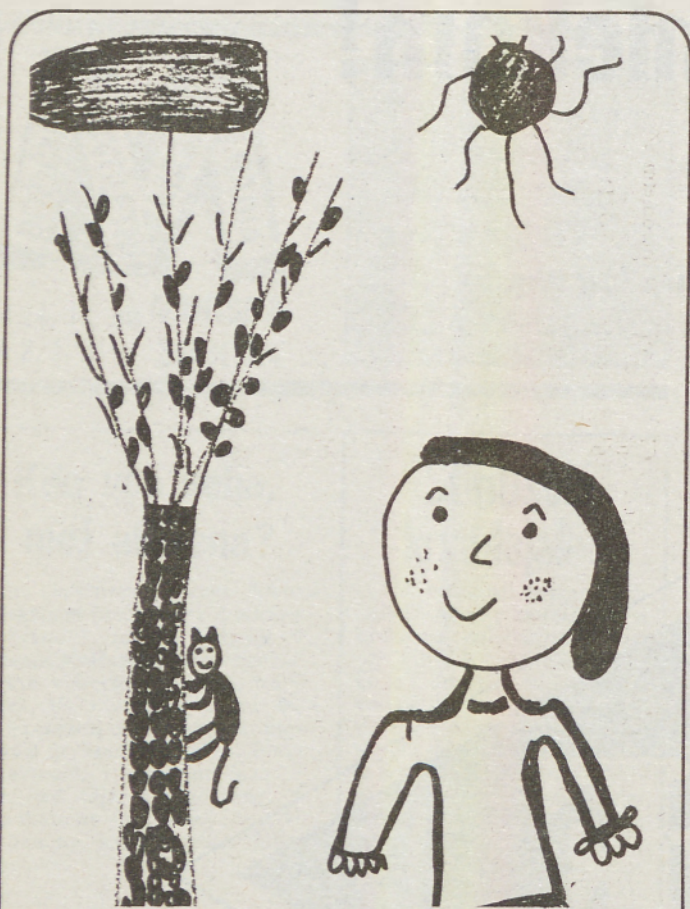
To je naše novo ime! Doslej ste nas poznali pod imenom Tovarna mlečnega prahu Murska Sobota. Želimo si, da bi bili odslej še boljši prijatelji.

**Mamice, očki, babice, dedki, vnučki —
veliki in majhni!**

Radi bi vas obvestili, da bomo v torek, 4. decembra, prav v osrčju mesta Murska Sobota, v ulici Štefana Kovača 8, odprli vrata prve lastne trgovine. Od tega dne vam bodo naši izdelki na voljo po nižjih cenah. Prvič vam bomo postregli z vsemi našimi izdelki in izdelki drugih mlekarn 4. decembra.

Ob nakupu boste lahko v našem Belem baru spili mleko, čaj ali kavo . . . se posladkali s sladoledom . . . zaužili palačinke ali sendviče z mlečnimi izdelki . . .

RADA SE IGRAM Z MUCKO — Narisala Branka Ponedelek, 1. a razred, OŠ Križevci pri Ljutomeru.

Divji zajec piše dnevnik

Divji zajec živi v gozdu oziroma v naravi. Hraní se z deteljo, korenjem, peso in travo. Zelo hudo se mu godi pozimi, ker ne najde dovolj hrane. Takrat se preživlja z drevesno skorjo.

Slišala sem, da divji zajec piše pozimi v sneg svoj dnevnik. Za njim ostajajo sledi, ki niso vedno enake. Kadar je zajec preplašen, so njegove sledi zmedene. Ko je na begu, postavlja zadnje tačke pred prednje. Takrat se nam zdi, da je tekel zadenjski. Zapise iz zajčjega dnevnika znajo prebrati lovci in ljudje, ki imajo radi živali.

Mojca Korošec, 4. a,
OŠ Videm ob Ščavnici

NESREČA NIKOLI NE POČIVA

Bil je lep sončen dan. Z bratom Matevžem in Jernejem sem praznoval rojstni dan. Zbrali smo se na hipodromu. Moj bratranec, pet sošolcev in midva z bratom smo si najprej ogledali republiško tekmovalništvo, ki je potekalo ravno ta dan. Nato sem predlagal: »Gremo tekmoval s kolesi po hipodromu.« Na cilj sem prišel drugi. Po težavni vožnji smo se ohladili z mrzlo Coca Colo. Mama in ata sta nam pripravila odlično hrano. Gostili smo se s sendviči, pizzami in tortami. Matjaž je dejal, da bi si se ogledali konje. Ponudbo smo sprejeli in oddirali proti hlevom. Konju smo dali seno in že čez nekaj časa nam je jedel iz rok. Z Jernejem in z njegovimi prijatelji smo si podajali žogo. Vsakemu sem ponudil tudi bonbone, ki sem jih dobil od prijateljev.

Potem smo si ogledali knjigi, ki sva ju dobila od Gorana. Z bratovimi prijatelji smo se stegli, da bi videli, ali sta Janko in Borut močnejša od naju. Trije smo skočili na enega, trije pa na drugega. Bitka se je končala z Goranovo zlomljeno roko. Zgodilo pa se je tako: Janko je spotaknil Gorana, tako da je ta čudno padel in si zlomil roko. Ata ga je odpeljal k njegovi mami. Za njim pa je Matevž odpeljal še njegovo kolo. Mi smo potem odigrali še nogometno tekmo. Naše moštvo je sestavljalo pet četrtošolcev. Sredi igre se nam je pridružil še Matevž. Tekmo smo izgubili z rezultatom 10:4. Rojstni dan smo končali s skrivanjem, pri katerem je sodelovala tudi mama. Bilo je lepo, čeprav sem znova spoznal, da nesreča nikoli ne počiva. Škoda!

PRIMOŽ JAKELJ, 4. b,
OŠ Ivan Cankar, Ljutomer

ZANIMIV KONCERT

Pred kratkim je prišel na našo šolo komorni ansambel iz Maribora. Zaigrali so nam več skladb in nas seznanili z značilnostmi renesančne in baročne glasbe, kakršno so poznali od 16. do začetka 19. stoletja. To glasbo so igrali na gradovih in ob njej tudi plesali. Med odmorji smo se lahko seznanili tudi s posameznimi vrstami pihal in z njihovo zgodovino. Prednice današnjih pihalnih instrumentov so bile lesene piščali z različno dolgiimi cevki. Iz piščali so začeli pozneje oblikovati flaute — sprva iz lesa, kasneje pa iz kovine. Flaut je več vrst. Razlikujejo se po obliki in dolžini, kar daje različne zvoke.

To je bilo zame enkratno doživetje.

Jernej Črvek, 4. a,
OŠ Dane Šumenjak, M. Sobota

PO SLEDОВИH SLOVENSKIH PISATELJEV

Naš narod je bil dolgo časa pod tujo oblastjo. Ne le, da so nam vsilili tujo oblast, vsiljevali so nam začeli tudi tuji jezik. A kmalu so se našli ljudje, ki so se temu postavili po robu. Začeli so biti boj za naš jezik, čeprav so pri tem veliko žrtvovali. A ko je naš jezik dobil več pravic, so takoj prišli za delo, da bi nadoknadili zamujeno. Začeli so izdajati slovenske knjige, časopise, čistili naš jezik tujih izrazov... Samo tem možem se moramo zahvaliti, da danes govorimo slovensko. Zato smo jim namenili nekaj pozornosti ter obiskali njihove rojstne kraje, oziroma kraje, kjer so postavljena spominska obeležja.

Najprej smo posegli daleč nazaj v zgodovino, v čas, ko je živel oče našega jezika, Primož Trubar. Trubar se je rodil v Raščici. Njegova domačija je v celoti ohranjena. Spominska soba ni taka, kot smo jih vajeni pri drugih znamenitih osebah, temveč je zgrajena simbolično. Razdelimo jo lahko na tri dele. K prvemu delu spadajo napisi in slike krajev na stenah. V napisih je zavezan Trubarjev življenjepis in odlomki iz njegovih del; slike pa uprizorijo, kod vse je hodil. K drugemu delu spadajo stebri, ki simbolizirajo temelje slovenske književnosti. Potem so v sobi še poslikana okna z močmi iz tistega časa, ki so igrali pomembno vlogo v Trubarjevem življenju. Ko pridemo po cesti od spomenika k Trubarjevi domačiji, opazimo najprej skedenj, ki je prenovljen in sprejemnico in galerijo. Če gremo nekaj korakov naprej, pa pridemo do potočka in že zaslišimo udarjanje mlinskih koles. Ko potoček prestopimo, zagledamo star mlin in žago. Trubar je največ prispeval k našemu jeziku, zato ga moramo ceniti. Napisal je prvi dve slovenski knjigi Katekizem in Abecednik.

Iz Raščice smo se odpravili v Velike Lašče. Tu smo si ogledali spomenik

Frana Levstika in Levstikov dom. To je zgradba, kjer so predstavljeni trije moški in sicer: Primož Trubar, Fran Levstik in Josip Stritar. Ko stopimo v Levstikov dom, se moramo povzpeti po stopnicah in že se nahajamo na ozkem hodniku. Če se ozremo po stenah, opazimo različne ilustracije Martina Krpana, Levstikovega junaka. V spominski sobi si lahko ogledamo razstavljena dela Primoža Trubarja, Frana Levstika in Josipa Stritarja.

Josip Stritar se je rodil v Podsmreki blizu Velikih Lašč. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani, kjer je spoznal Frana Levstika in mu ostal vse življenje zvest prijatelj. Bil je najbolj izobražen Slovenec tistega časa.

Od tod smo se odpravili v Spodnje Retje, rojstni kraj Frana Levstika. Ob poti k hiši stoji lipa, pod katero je kmet Močilar Levstiku pripovedoval Martina Krpana. Če gremo naprej, pridemo do hiše, kjer je nekoč stala pisateljeva rojstna hiša, danes pa tu stoji nova. Pred njo je spominska plošča in dopisni kip Frana Levstika. Ohranjen je tudi ilijev kozolec, pod katerim je nastala posvet Martin Krpan. Levstik je bil vsestransko ustvarjalna osebnost, vse življenje je bil boj za pravice našega naroda.

Naša zadnja postaja je bila Muljava. Tu je pokukal na svet Josip Jurčič, naš prvi veliki pripovednik. Jurčič je napisal prvo slovensko povest, Jurij Kozjak in prvi slovenski roman, Deseti brat.

S tem ogledom se je naša ekskurzija končala. Spoznali smo moške, ki so največ prispevali k razvoju in ohranitvi našega jezika in književnosti.

DARJA FLISAR, 8. a,
OŠ PUCONCI

Jesensko jutro v gozdu

Bilo je zgodaj zjutraj. Šli smo nabirati kostanje. Vreme je bilo sveže in sončno. Sonce je vzhajalo izza hriba kakor kak oblaček. Pihala je rahla sapica. Nekaj časa smo nahirali in vreme se je spremenilo. Postalo je bolj sončno in nekoliko hladneje. Mislili smo, da bo deževalo. A to se ni zgodilo.

Čez čas so se živali prebujale in skakale sem ter tja. V gozdu je postalo bolj živahno. Bilo je videti, kot bi se drevesa prebujala in zaražala. Kot vsako jesensko jutro je bilo malo megle, a to ni nič škodovalo. Nekateri živali so hodile po gozdu in trpele zaradi pomanjkanja hrane. Najbolj pa so me presenetili ptički s svojim prečudovitim petjem. Žrgoleli so, kakor bi zavaljali v jutranji megli. Vreme se je poboževalo, postalo je sončno, ura je tekla in nič ni rekla: morali smo se odpraviti domov.

Mitja Sabjan, 6. a,
OŠ KARLA DESTOVNIKA-
KAJUHA,
M. Sobota

MOJA BABICA

Moji babici je ime Marija. Živi na kmetiji, kjer mora veliko delati. Zato so njene roke žuljave, obraz pa je gladek in skriva svoja leta. Babica je pravi veseljak. Rada poje, sodeluje pri pevskem zboru, pri Društvu kmečkih žena, Rdečem križu in Kulturnem društvu Spodnja Ščavnica. Poleg vsega tega si najde čas tudi za pletenje, kuhanje in pečenje štajerskih gibanic. Zato jo vabijo na razne prireditve in gostije.

Mislím, da je takšnih babic zelo malo.

Karmen Šinko,
Podružnična OŠ Sp. Ščavnica

Leže in se zastrmi skozi okence z umazano šipo. V daljavi rdeče žari nebo. Glattstein misli, da je tovarna, dokler mu bledičnik, ki leži zraven njega, ne pove, da je to žar peči, v katerih noč in dan žgejo umrle in pobite jetnike.

»Od tod torej smrad po ožganem mesu in kosteh, ki ga voham že ves dan,« misli in se zgrozi.

Čim bolj je rdeče nebo, čim bolj peklensko žari, tem bolj se mu od strahu stiska grlo, tem bolj mu ledenijo možgani.

Samo kratka noč, komaj nekaj bornih ur ga loči od grozot. KI VSTOPITE, VSAK UP PUSTITE!, misli, sklene roki k molitvi in pada v rahlo, boleče spanje.

Rano jutro!

Glattstein je telesno tako slaboten, da vstane le z velikim naporom. Rane, ki so mu jih zadali esesovci pri transportu, so se resda zaprle, toda prestane bolečine, naporno potovanje, strah, glad in žalost so ga zdelali duševno in telesno. Boji se, da se mu moči ob vodení hrani, ki jo bo dobival, in pri težakem delu, ki ga bo moral opravljati brez odmora, nikdar ne bodo vrnile.

Izgubljeno strmi v okence, za katerim še vedno krvavo žari nebo, dokler mu peklenskega prizora ne zastre stotine zebastih jetnikov, ki cokljajo mimo okna.

Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Vse po predpisu, vse z določeno hitrostjo, kakor da bi bilo škoda vsakega trenutka, ki bi ga po nepotrebnem izgubil.

Zdaj že ve, odkod ta nenehni tempo. Že snoči je zaslužil, kaj povzroča in pospešuje to naglico in to nenehno gibanje. Oboje bo danes okusil na lastni koži.

»Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Kletvice, udarci, vpitje, kot nož ostre zapovedi surovih kapojev. Prezirljivo mrzke opazke domišljavih esesovcev. Stokanje bolnih, tožbe ranjenih, vpitje tepenih in ponižanih, vzdihni trpečih, tihe molitve nesrečnih duš. Vedno in povsod in nad vsem zasmeš krvoločnih mučiteljev.

»Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Že snoči je videl zmalčene in do kosti shušane postave, groteskno napihnjene obraze, obrbite glave, polne krast, navzven strleče ličnice, velike izstradane oči, ki so gledale smrti v obličje. In naj jim je smrt še tako sladostno stiskala goltance in jih dušila, naj je s svojo koščeno roko še tako neusmiljeno stiskala iz njih zadnje kaplje krvi, vsak, še takšen sirotež je upal in se trudil, da si v svoji nebolgli luščini ohrani svoje piškavo, brleči lučki in viharju podobno življenje.

»Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Glatteina obide neizmeren strah. »Raus! Raus!« Pasji biči zaživljajo po zraku in se lepijo na jetnike.

Takšnega tempa niso zmožni niti v peklú.

Glattstein si z veliko naglico natakne cokle in se požene s so-trpini skozi izhod.

»Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Zbor!

Kaj bo šele pozimi, ko bo čez planoto pihal mrzel severovzhodnik? Glattstein si predstavlja, kako se jetnikom tresejo koščeno suha telesa, sliši, kako jim od mraza šklepečejo zobje.

Mlačen čaj, košček črne kruha in šale davaj, šale davaj!

Komaj da so utegnili pogoltniti skopi obrok, jih kapoži že priganjajo. Surovež ima danes dva pomočnika, prav tako nenavadno običajna kot on in prav tako divjega pogleda, ki se kosata v surovosti.

Čim so esesovci v bližini, se surovost podvoji, nasilje ima svoje ženitovanje: kapoži med seboj tekmujejo, kdo bo imel težjo pest, bolj pekoč bič in bolj krvoločno srce, da svojim gospodarjem, ki jih

gledajo s hladnimi, in videz brezbriznimi očmi, izkažejo čim večjo vdanost.

Delovni odred odkoraka v peterostopu skozi vrata mimo mrzlokih straž. Med živimi okostnjaki, v smešni zebasti majici in na smrt obupan cokla Glattstein v živo jutro, napito z vlažno meglo. Lačnemu, bolehnemu, pretepenemu, ponižanemu, izkoriščanemu se za trenutek zazdi, da ni res, kar doživlja, da je le strašna mora, ki se bo vsak hip razblinila in bo zopet posijalo sonce na široko belo cesto, po kateri se bo vrnil v staro življenje, sito, veselo, polno prostosti in bogato ljubezni. Privid se vendar noče razbliniti; zamaš gleda okrog sebe, da bi videl belo, s soncem obsijano cesto.

»Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Pred delovno brigado se odpre prostrano polje. Na desni, kakor daleč sega oko, raste sladkorna pesa. Mogoče bo jeseni na tem polju pobiral peso, jo skrivaj jedel in si krpil oslabiljene telesne moči.

»O, Gospod, pa me vendar ne boš pustil tako dolgo tukaj!«

31

Od dežja razmočena in blatna cesta se vleče, sladkorna pesa je že daleč za njimi, oni pa še vedno cokljajo.

»Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Jetnik pred njim se nenadoma sesede. Sestradanec je že ves čas omahoval in lovil ravnotežje. Zanašalo ga je iz vrste in le z velikim naporom je držal korak z brigado. Kapoži ga skušajo s palicami in z brcami spraviti pokonci. V resnici ga še globlje zbijejo v blato, dokler nesrečnež ne obleži nepremično in z umirajočim pogledom strmi v žalostno nebo. Esesovec mu s škornjem obrne glavo in sproži samokres v njegov tilnik.

Odred nadaljuje pot, kot da se ne bi nič zgodilo.

»Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Nazaj grede bodo truplo pobrali. Jetnik se bo vrnil v taborišče zadnjič v svojem življenju in v vodoravni legi.

»Cok, cok, cok! Cok, cok, cok!»

Po enourni hitri hoji prispejo v jajčasto, za gozdičem skrito kotlino. Onstran kotline so pašniki, porasli z grmičevjem, za njimi praha in polje in zopet gozd. Iz kotline zaudarja po razkrajajočih se organskih snoveh, po mrhovini ali po nečem podobnem. Čim globje sestopijo v kotlino, tem bolj smrdi in tem bolj jih kapoži priganjajo. Na dnu kotline je kakšnih petnajst korakov široka, za dva odrasla

človeka globoka in kot nogometno igrišče dolga jama, do polovice napolnjena s počnelimi, razpadajočimi trupli, le tu pa tam zasutim z zemljo. Po odmetani zemlji sodeč je uprava v kotlini zaposlila že druge ujetnike pred njimi. Pod gozdičem sta dve veliki skladovnici drv, poleg njih sod z nafto.

Glattstein za nekaj trenutkov obstane, kot da hoče premisliti, če je prizor pred njim resničen ali navaden privid, a ga kapo že sune v ledvice.

Glattstein za nekaj trenutkov obstane, kot da hoče premisliti, če je prizor pred njim resničen ali navaden privid, a ga kapo že sune v ledvice.

»Gani se, svinja judovska, da zaradi tvoje lenobe ne bom še en dan vohal te judovske mrhovine!«

Glattstein razume, zakaj se kapojev tako zelo mudi. Saj strahotnega smrdu niti esesovci ne morejo prenašati, čeprav so si natakli maske in stojijo v varni razdalji pod gozdičem.

Jetniki trgajo z golimi rokami razpadajoča trupla drugo od drugega, jih nosijo iz jame in zlagajo v skladovnice. Vrsta drv, vrsta trupel. Zopet drva, zopet trupla. Ko je skladovnica dovolj visoka, polijejo z nafto in zažgejo. Medtem ko se gnilo meso cvre in peče, jetniki že zlagajo drugo grmado. Posel opravljajo brez vsakršnega orodja. Gnilo meso se jim lepi na majice in hlače, se cedi od rok. V zraku visi kiselski zadah in jih sili na bruhanje.

Glattsteina fizično naporno delo ne bi motilo, slabo mu pride od strahotnega smrdu. Želodec se mu obrača od ogabnosti. Ni za trenutek si ne sme oddahniti. Kapo mu je ves čas za petami, tišči robec na nos in kolne in psuje. Z lenobo, ki jo je pasel v kazenski brigadi na Ogrskem, v tej jami vnebovpijočega zločina ne bi bil niti pet minut. V strahu za golo življenje je hitrejši kot drugi soljini. V svoje zadoščenje vidi, da je tudi močnejši od njih in da bo pekel preživel lažje kakor oni.

Jetniki omagujejo, klečajo jim kolena. Samo zavest, da mora biti tudi tega ogabnega posla prejel ali slej konec, jih drži pokonci, da ne obupajo in se ne prepustijo pasjim bičem zločestih kapojev.

Starejši jetnik, šibke postave in izstradan, pa le ne zmore. Misel, da ga bodo ubili, če bo omagal, ga ne obdrži pokonci. Od svoje slabosti se spotakne in s truplom, ki ga nese, pade nazaj v jamo. Na robu jame stoječi esesovec dvigne brzostrelko in pomeji. Mimo Glattsteinovih ušes zaživlja nekaj krogel. Jetnik se napoli obrne trzne dvakrat, trikrat z udi, se zruši in nepremično obleži poleg svojega tovara, ki se ga oklepa še v smrti. Dva jetnika ga s povorom vred odneseta na grmado, kjer se bo skupaj z drugimi žrtvami nazivna spremenil v pepel.

Na smrt utrujen, vendar miren, skoraj samozavesten, ker so dokončali ogabno delo v kotlini zločina, je zvečer stal v zboru. Glavo višjeja od drugih jetnikov ga je že od daleč opazil visok esesovski častnik, majhen mož drobnih korakov in kot živo srebro strih, odsekanih kretenj, ki je prišel v družbi mlajših častnikov in z jahalnimi bičem v rokah iz pisarne. Njegova za Jude nenavadno soka postava je pri pritiklavem častniku zbudila tolikšno radovednost, da je prišel naravnost k njemu.

»Jude, sprichst deutsch?«

»Jawohl, Herr Offizier!« reče in se izprsi.

»Was bist du vom Beruf?«

»Kaufmann und Fleischhauer, Herr Offizier!«

»Fleischhauer! Hm! Hm!« častnik zadovoljno pokima.

»Navsezadnje me bodo vtaknili v mesnico. Za mesarja bom esesovce bom sekal meso. To imeni konec težaškega dela in nec lakote, ki mi glodata telo in srketa kri,« misli vzradošeno.

»Welche Sprachen sprichst du?«

»Deutsch, ungarisch, slovenisch, serbokroatisch, etwas jiddisch.«

(Nadaljevanje prihodnjici)

—NOVE DEJAVNOSTI MARIBORSKE ŠKOFIJE—

Nekoč prepovedano, zdaj dovoljeno

Slovenska Cerkev je bila dolgo izrinjena iz javnega življenja. V zadnjem obdobju pa so se (politične) razmere tako spremenile (četrta ni nove ustave), da je marsikaj, kar je bilo prej prepovedano, dovoljeno.

Nove razmere so spodbudile tudi Mariborsko škofijo, da je oživila ali na novo oblikovala nekatere svoje dejavnosti. Med temi je ne le vernikom, ampak tudi drugim prav gotovo najbolj znana Slomškova knjigarna, saj so o njej že

Potem ko so se razmere tako obrnile, da je Cerkev smela znova oživiti prvobitno karitas, jo je ustanovila. Deluje pri škofijah, pa tako tudi pri mariborski. Karitas pomeni dejavno krščansko ljubezen oziroma služenje. Že prvi kristjani so poznali službo diakonov, organizirali so agape (bratovski obed) in z zbirkami pomagali potrebnim. Konkretno razmere in potrebe v posameznih zgodovinskih obdobjih so karitativno delovanje Cerkev po svoje oblikovale.

zdaj pa bodo organizirali tako obliko predhodnega izobraževanja, tudi pri nas — v Odrancih!

Nova dejavnost Mariborske škofije pa je tudi galerija Ars Sakra, ki je prav tako v škofijski stavbi, nasproti stolne cerkve na Slomškovem trgu v Mariboru. Gospod Mirko Krašovec nas je informiral, da so galerijo odprli 16. oktobra in da sprejema obiskovalce vsak dan med 16. in 19. uro, v soboto in nedeljo pa od 10. do 11. ure. Na ogled so izdelki slikarjev, kiparjev, arhitektov (načrti verskih objektov). Občasno razstavljajo tudi likovne izdelke otrok iz veroučnih skupin.

Lansko jesen so ustanovili mešani pevski zbor sv. Cecilije. Vodi ga profesor Maksimilijan Feguš in je že večkrat nastopil v mariborski stolnici in drugih cerkvah ter zunaj njih. Zbor šteje čez 100 pevcev in glasbenikov (od najmlajših do najstarejših) in goji sakralno vokalno in instrumentalno glasbo, pisano za zbor in orkestre. Vaje imajo ob ponedeljkih in sredo med 18. in 20. uro, veseli pa so novih pevcev.

Stefan Sobočan

Vodja Škofijske knjigarne Danica Gostenčnik je presenečena nad velikim zanimanjem ljudi za knjige, umetniške predmete in drugo, kar prodajajo. V kratkem bodo ponudbo popestrili. Foto: Š. S.

poročala nekatera občila. Knjigarno, ki je na Slomškovem trgu v Mariboru ob stolni cerkvi, so odprli sredi letošnjega leta. Gospa Danica Gostenčnik, ki jo vodi, nam je povedala, da so presenečeni nad obiskom in seveda nad nakupi. V knjigarno, ki je ob delavnih dneh od 9. do 13. in od 16. do 19. ure (v soboto samo do 13. ure), prihajajo ljudje različnega svetovnega nazora (verniki in neverniki), duhovniki, redovnice, še zlasti pa veliko mladino, kar jo (sogovornico) še posebno veseli. V knjigarni prodajajo knjige domače in zamejskih Mohorjevih družb, cerkvene knjige, knjige z versko vsebino, časopise (Družino in druge), nabozne predmete (razpela, slike...), glasbene kasete, videokasete, recimo o Mojzesu. Slovenski spravi, sveče...

Druga (nova) dejavnost Mariborske škofije je škofijska karitas. V Sloveniji je bilo po zadnji vojni organizirano karitativno delovanje Cerkev prepovedano. Kljub temu pa ta človekoljubna dejavnost ni zamrla, ampak je živeča (delovala) v najrazličnejših oblikah, kot na primer Predal dobrote v mladinski reviji Ognjišče, kjer zbirajo denarne prispevke za določene humanitarne namene.

Sedanja škofijska Karitas si je zadala tele naloge: v sodelovanju z bogoslužjem in oznanjevanjem prebujati v ljudeh zavest, da je ljubezen do bližnjega nepogrešljiva razsežnost krščanskega življenja; pomagati človeku od spočetja do smrti, zlasti v obdobjih različnih kriz; podpirati socialno ogrožene družine in posameznike; pomagati pri odpravljanju nereg; navezovati stike in sodelovati s svetimi socialnimi ustanovami; sodelovati pri vzgoji in izobraževanju za prostovoljno karitativno delo... Za polno oživitve škofijske Karitas bodo v župnijah ustanovili karitativne odbore.

V Hočah pri Mariboru so pred leti ustanovili orglarsko delavnico, kjer obnavljajo in izdelujejo orgle. V okviru Teološke fakultete Maribor oziroma Mariborske škofije pa deluje tudi orglarska šola. Je štiriletna, pouk pa se začne na začetku akademskega leta (oktober). Teoretično izobraževanje je ob sobotah, praktični (individualni) pouk vsak dan. V škofijski orglarski šoli se izobražujejo študentje, dijaki in drugi, ne glede na starost. Za tiste, ki ne izpolnjujejo pogojev za vpis, organizirajo pripravljalne tečaje. Ti so bili doslej v glavnem v Mariboru,

V Slivnici nov zavod za mladoletnike

Vzgojni zavod Slivnica pri Mariboru deluje od leta 1961. Doslej je bil v prostorih starega gradu. Pred dnevi so se izpolnile dolgoletne želje tamkajšnjih gojencev in delavcev, kajti vselili so se v nove prostore. Tako ima sedaj 28 gojencev, nekaj jih je tudi iz Pomurja, na razpolago 800 kvadratnih metrov površine. Gradnjo je financirala republiška izobraževalna skupnost. Gojenci so v treh skupinah. Vsaka skupina ima svojo jedilnico, kuhinjo, pralnico, sobo za prosti čas s televizorjem, spalnice, kopalnice in stranišče. Sobe so eno-, dvo- in triposteljne.

Vzgojni zavod Slivnica sprejema mladoletnike (fante) med 14. in 18. letom starosti. Gre za edini tak zavod v Republiki Sloveniji, ki ima vso dejavnost usmerjeno nazven. Ob ustanovitvi je bilo veliko kritike zaradi takega načina dejavnosti. Z leti pa se je izkazalo, da je tak način zavodske obravnave uspešen.

Franci Klemenčič

BELTINCI

ZAHTEVAJO INDUSTRIJSKO CONO

Na javni razpravi, ki so jo v Beltincih organizirali o dokumentu za prostorsko vrednotenje v soboški občini, je bilo danih več pobud in predlogov, ki naj bi jih upoštevali pri dokončnem oblikovanju tako pomembnega dokumenta. Beltinci so zahtevali, da bi morali v načrt vnesti ustrezno industrijsko cono, ki je bila pri usklajevanju občinskih in republiških planov izbrisana. Prav tako bi morali v tem dokumentu zagotoviti ustrezno zaščito za območje vaškega vodovoda, o katerem je v zadnjem času veliko govora. Določiti pa bi morali tudi prostor za rabo geotermalne vode ter razširiti meje zazidalnega območja, ker ugotavljajo, da je bilo z zakonom o za-

ščiti kmetijskih zemljišč v karto vnešeno nekaj zemljišč, kategoriziranih v prvo in drugo stopnjo,

v resnici pa gre za zemljišča, ki so slabše kakovosti in so neobdelana.

F. M.

—ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE—

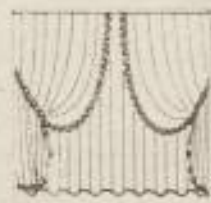
JEKSTIL DEKOR

M. GORZA 62311 HOČE, Stara cesta 42
Telefon: (062) 611 062

- velika izbira uvoženih čipk za zaves
- izdelava po naročilu
- konkurenčne cene in ugodni plačilni pogoji

Pričakujemo vaš obisk in prebrali se boste o kakovosti naših izdelkov

—ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE—

NAJU KDO VZAME Z GRUNTOM?

Vedno, ko jih obiskujem, spoznavam, da se drugače — morda otroško radostno veselijo obiska. Vzamejo si veliko časa in srečni

kom, ki jih je voljan poslušati, tako podobni so si tudi njihovi domovi. Skromni za sedanjí čas, a polni drobnarij. Z zakurjenim šte-

»Teško je živeti na tem hribu, ker je sam kamen. Vodovoda nimava in stara sva. Pa vseeno se »mantrava«, imava dva prašiča in kravo, ker imava rada mleko. Mož dobi starostno kmečko pokojnino, po starem milijardo in osemsto, jaz pa milijardo na socialnem, da si s tem itak nekaj kupiva. Preveč pa bi rada, če bi naju kdo vzel z gruntom, sedaj se bom to zanimala, saj je že zadnji čas. Svoje nimava, enega sina sem imela, pa je bil trideset let star, ko je moral umreti. Zdal pa nimava nikogar, v dom pa tudi ne bi rada šla. Tu je dober zrak, tu sem se narodila, pa tu bi rada umrla. Do nas se z avtomobilom ne da priti, pa okoli so sami starci. Z zdravjem je slabo, saj bi že šestinsedemsetega leta morala na operacijo kolkov, pa se bojim, da potem ne bi bilo še hujše.« Tako je pravila Ana in z mojem sta bila zaskrbljena za ljudi, ki jih je tako hudo prizadela povodenj, kot je »rekel radio«.

Tudi do domačije Štefana ni bilo mogoče priti z avtomobilom. Do nizke bele hiše na ključ je vodila poljska pot, tisti dan pošteno razmočena od dežja. Štefan je bil v zadnjem delu niše in prikladal ga je lajež psa. Z berglami je počasi meril pot do vrat. Da je prišel na nekoliko dvignjeno podsteno, se je moral nasloniti na zid ter si tako pomagati naprej. To je bil zanj velik napor in zaradi astme je komaj prišel do sapa. Potem pa je začel svojo pripoved. »Slabo je bilo moje življenje, saj se moral veliko delati. V Tešanovcih na zadruzi, v Baranji, Avstriji, Nemčiji, Ljubljani, Mariboru, vendar si nisem spravil delavnih let, tako da imam sedaj kmečko penzijo in socialno podporo. Saj nimava nikogar, da bi nama z ženo pomagali.«

»Dve kravi sem prodal, a inflacija je denar na banki izničila, tako da za tisto niti pšenice za sejati nisem mogel kupiti. Zemljo sem dal na socialno, da tako vsak mesec dobim pomoč. Če bi jo dal v najem, toliko od zemlje ne bi dobil.« je zaradi astme mukoma pripovedoval Štefan, ki so mu že pred osemnajstimi leti odrezali nogo.

Kdo bi vedel, koliko takih in podobnih zgodb bi še lahko zapisali. Ostareli, ki so ostali sami, so obdelovali zemljo, dokler so mogli, a z leti in boleznijo so jim opesale moči. Zemlja več ni dajala, samo s starostno kmečko pokojnino, ki jo dobi le eden od zakoncev, ali oba le eno, pa je težko živeti. Zanje je namreč velik izdelek tudi plačevanje zdravstvenih storitev in zdravil. In le kmečki upokojenci, ki prejemajo to starostno kmečko pokojnino, med boleznijo nimajo pravice do denarne pomoči za tujo nego, postrežbo ali pomoč. Vsi drugi prejemniki pokojnin, tudi prejemniki denarnih pomoči, pa za to pravico lahko zaprosijo. Zakaj je pokojninski in invalidski sistem ob pravici dodatka za tujo nego in pomoč v času boleznij izpustil te ostarele kmete?

Ko starostniki ne dobijo nadomestila za tujo nego in pomoč, prihajajo na centre za socialno delo in prosijo za družbeno denarne pomoči. Edini vir za preživljanje dobijo starostniki brez dohodka za preživljanje ali pa imajo zemljo (premoženje) in jo dajo družbi. Nekateri od teh imajo tudi svojce, a ti nočejo prispevati za preživljanje svojih staršev, stari pa svojih otrok ne želijo tožiti na sodišču.

Majda Horvat

so, če si ga tudi gost, da potem brez naglice obujajo spomine ter pripovedujejo o življenju. Skorajda vsi radi pripovedujejo, starostniki z Gorkega ali Ravenskega in njihove zgodbe so si, če odmakneš posamezne dogodke, v osnovni črti zelo podobne. Saj tudi ne morejo biti drugačne, ker jih je pisalo življenje na zemlji in trdo delo za preživetje.

Tako kot jim je skupna radost pripovedovanja o preživetem ne-

ditnikom v kuhinji, v kateri ne sme manjkati ležišče, kredenca, miza s stoli ter na steni pribit koledar, morda še svete podobe, in ura na okenski polici. Poleg nje se rade znajdejo tudi škatlice z zdravili.

Tisti pozni jesenski dan, ko so se po dolinah še kadile meglice in je sonce po gorčkih hribih že odhajalo od slane otrdelo travo, sta Ana in Anton brkljala okoli hiše, s hrptom naslonjene na kamnit hrib, iz katerega je v bližini tekla bistra voda.

Naš dopisnik: Jože Kaučič iz Lomanoš

Pleskar s peresom

Tako kot mnogi drugi dopisniki oziroma poklicni novinarji, je tudi Jože Kaučič iz Lomanoš pri Gorini Radgoni začel dopisovati v časopise že v mladih letih. Pošiljal je vesti o krajevnih dogodkih, novice iz Avtoremonta, kjer se je zaposlil kmalu potem ko se je (pri stricu) izučil pleskarskega poklica. Leta 1969 je odšel na delo v Nemčijo in ostal vse do 1976. leta, ko se je zaposlil v ličarskem oddelku Avtoradgona. Tam dela še zdaj, seveda, ko imajo delo. Ker pa z zdravjem ni najbolje, razmišlja o možnosti za invalidsko upokojitve. Star je 49 let.

Jože Kaučič je začel ponovno dopisovati v Vestnik. Večer, Delo, 7 D. Nedeljski dnevnik in še kam po vrtni iz Nemčije. Odtlej praviloma ne pošilja več krajevnih novic in zapisov iz tovarne, ampak minikommentarje o aktualnih dogodkih na gospodarskem, političnem, kulturnem... in zabavnem področju. Slednje velja predvsem za zvezde televizije in popevkarkega sveta. Oni dan bi se moral celo srečati z Mišo Malk, vendar varnostnik v neki tovarni, kamor je prišla na obisk, ni bil ravno vjuđen, da bi mu po telefonu povedal, kdaj bo šla od tam. No, holi vjudna, uvidevna... so urednišva slo-

venskih časopisov, ki Jožetove kritične sestavke objavljajo, čeprav imajo napako: isto vsebino pošlje več uredništvom.

Je tudi naš dopisnik. Ob srečanju na njegovem domu v Lomanošah nam je pokazal časopisne rezke svojih razmišljanj. Pravkar je pisal o svojih pogledih na plebsci in dodal, da mu ni za to, da bi zavrgli Jugoslavijo. Da je nanjo navezan, dokazuje tudi to, da bere njegov časopisov iz drugih republik.

Š. S.

PTICE SO NJEGOV SVET

Kdor ptice ljubi, zlo ne misli! Izrek, ki se najbolje potrjuje v praksi. To gotovo velja v primeru 37-letnega Karla Gjergje iz Polane pri Murski Soboti, ki je sicer vodja mehanične delavnice v soboškem podjetju Agromer-kur. Prijatelji in znanci od vsepopreda ga namreč že dlje časa poznaajo zaradi izjemne ljubezni do živali, zlasti do ptic. Potemtakem ni nič čudnega, da je od leta 1973. v vzgojo ptic Murska Soba pred sedmimi leti njegov stalni predsednik, še prej pa je deloval v beltiškem Slavčku. Ščasoma je postal mednarodni sodnik za postavne kanarčke, zadnja leta pa je tudi podpredsednik Zveze društev za varstvo in vzgojo ptic Slovenije. Prav po njegovi zaslugi dosegajo soboški gojitelji ptic izjemne uspehe v državnem in republiškem merilu, izkazali pa so se že tudi na mednarodnem prizorišču, saj je njihov član lani

postal celo svetovni podprvak. Več prvih mest na državnih in republiških prvenstvih, zlasti s postavnimi kanarčki, pa uvrščajo Karla Gjergjea med vodilne tekmovalce pri nas.

»Že ko sem bil deček, sem najraje zahajal k živalim. Ptice sem začel pobliže spoznavati nekako pri 15 letih, njihova aktivna vzgoja pa me je pritegnila po letu 1973. Potem je tako naneslo, da sem se začel z njimi tudi ljubiteljsko ukvarjati. Zdaj imam doma jato 35 parov ptic, v glavnem kanarčkov, nekaj pa tudi papig. Ogromen delež pri moji vzgoji ptic sta imela žena Blanka in sin Dejan, ki obiskuje 7. razred osnovne šole. Že zgodaj se je pričel ukvarjati z vzgojo papig, s katerimi je že dosegel nekaj odmevnih uspehov,« pripoveduje z zadovoljstvom Karla Gjergje.

Brez pridnosti, vestnosti in poštenosti se ne bi mogli ponašati z zlata vrednimi rezultati, radi pra-

vijo člani soboškega društva ptičarjev, ki ga poznajo. Tudi ne pozabijo reči: Po srcu je dober mož! To se mu pa vidi: v nasmehu, v očeh, v kretanjih in besedah. »Ptice mi pomenijo duševno sprostitve po napornem delu, posebni užitek pa so takrat, ko vidiš učinek svoje vzgoje ptic. Zato pozimi skoraj ves prosti čas namenjam vzreji kanarčkov, ki mi z veseljem živkanjem prinašajo največje zadovoljstvo.« pravi Karla Gjergje. Tako prijetno mi je bilo po teh besedah pri srcu.

Ena od najpomembnejših aktivnosti društva je gotovo izde-lovanje kletk in panojev za razstave, s čimer prihranijo marsikateri dinar, ki je potreben za nakup inventarja. Pa še nekaj o načrtih neurtudnega ljubitelja ptic Karla Gjergjea, ki je pred dnevi kot mednarodni sodnik sodeloval na dveh večjih tekmovanjih v Gradcu v Avstriji in na Ptuj, me je posebej zanimalo. »Načrtujem tekmovanje na vsakoletnem republiškem prvenstvu, ki bo konec novembra v Ljubljani. O sodelovanju na državnem prvenstvu v Beogradu, ki bo takoj za tem, pa še razmišljam. Naj povem, da niso posreli toliko politične razmere, ampak bolj neusklajenost datumov obeh tekmovanj, kakor tudi veliki stroški prevoza in prehrane ptic do našega glavnega mesta.«

Kaj še dodati ob koncu? Upajmo le, da se mu bodo tudi v tej sezoni izpolnile njegove največje želje in da bomo lahko znova pričeli izjemnim dosežkom Karla Gjergjea, so mu ptice resnično njegov svet.

Milan Jerše

V DOMAČEM OKOLIJU — Karla Gjergje (prvi z leve) skupaj s prijatelji in znanci pri izdelavi lesenih hišic za ptice. Foto: M. Jerše.

KULAŠKI PROCESI

ZAPLENILI SO MU POSESTVO

Udbaš je Pavla Horvata nagovoril, naj ne odda predpisane količine žita, nato pa so mu zaplenili 7 hektarjev zemlje.

Pred seboj imam drobno knjižico, izdano pred vojno, njen naslov pa je Komunistem in kmet. Z določenim nezaupanjem mi jo je odstopil možakar iz Prlekije. Močno je že načeta; pa ne zaradi velikih prelistavanj, ampak ker je bila dolgo časa skrita. Opisuje razmere v ruskem pocarskem obdobju — boljše vzhodu — komunizmu — ki mu niso bili trn v peti le veleposestniki, ampak tudi manjši kmetje, ki so jih oblasti označile za kulake. Leta 1917 so namreč boljševiki razglasili, da je vsa zemlja last države in da je vsa zasebna last za vselej odpravljena. Kmet torej ni postal lastnik zemlje, ampak le obdelovalec. To pa je bilo v nasprotju s predrevolucionarnim obdobjem, ko so govorili kmetom: »Vi morate zgubiti samo verige in suženjske okove, pridobiti pa morate zemljo in svobodo. Ko zmagamo bo vsa zemlja vaša!«

IME UDBAŠA OSTAJA SKRIVNOST

Po ruskih stopinjah se je zgledevala tudi naša oblast. Mnogi se še spominjajo kmetijskih obdelovalnih zadrug, obvezne oddaje poljskih pridelkov, prireje iz hlevov, »prostovoljnega« (obveznega) dela pri gradnji zadrugnih domov, v katerih naj bi vsi jedli iz enega kotla, pa tako imenovanih kulaških procesov, kjer so obdelovali tiste, ki so imeli nekaj več zemlje, kot so je smeli imeti, pa one, ki so se s svojo kmečko glavo držali pokonci, četudi so tvegali, da bodo zgubili svoje kmetijsko premoženje, državljanske pravice, da bodo morali v zapor.

»Dobro sem poznala svojega mo. Pavla. Leta 1950 je bil star 56 let in je dotlej »dal skozi« veliko dobrega in slabega. Če se prav spominjam bi v letu 1950 nekako zmogla oddati 1500 kilogramov žitaric, vendar sva jih na prevzemno mesto odpeljala le 740 kilogramov. Moža je od večje oddaje zrnja odvrnil človek, čigar imena ne bi rada povedala; prišel je k nam in se zgražal nad tako veliko količino žitaric, ki so nama jih predpisali kot obvezno oddajo. Jadikoval je: Le kako pa bosta prehranila svojo družino... Tedaj je bilo pri hiši pet

otrok, midva z možem in stari starši. Mož se je odločil, da je 740 kilogramov žita državi dovolj! Pozneje se je izkazalo, da je nasedel provokatorju. »Svetovalec« je bil član Udbe, moža pa je

Pavel Horvat iz Lendave ni dočkal, da bi za svoje »kulaštvo« dobil — če že ne materialnega — vsaj moralno zadoščenje. Njegova žena (prva z leve) računa na ustrezno gmotno odškodnino, ki njej sami ne bo več veliko koristila, bo pa dobrodošla otrokom in vnukom.

na krivo pot spravil, da bi lahko ukrepali zoper njega. Tedaj je imela naša kmetinja 9 hektarjev zemlje, bili smo za tedanje razmere kulaki, takih pa v boljševiški državi, za katero so jo zmagovalci razglasili, ni bilo prostora.

SPODKOPAVAL AVTORITE TO DRŽAVE

Tako mi je pripovedovala Horvatova Katarina iz »male« Lendave, kot mnogi imenujejo domačije v Kolodvorski ulici. Njenega moža so kmalu zatem aretirali in obdolžili, da ni oddal predpisanih količin žitaric; ni v celoti plačal dohodnine, ampak le tretjino; ni oddal 400 ampak le 100 litrov mleka; ni redil z odlokom predpisanega števila krav... »S tem je opustil izpolnjevanje dolžnosti pri vodstvu kmetijskega gospodarstva in deloval v nasprotju z odredbami pristojnih oblasti; vse to zato, da oškoduje korist proizvodnje in spodkopa avtoriteto države.«

Gospodarja Pavla Horvata so obsodili na 18 mesecev prisilnega dela, njegovo ženo Katarino pa na 13 mesecev prisilnega dela. Hkrati je sodišče izdalo odločbo o zaplembi 7 hektarjev njiv, travnikov in goric. Kmalu so s Horvatove »kulaške« kmetije odgnali starejšo kobilu, žrebe, dve breji telci (ki so ju kmalu zatem v Boharjevi mesnici zaklali), 8 prašičev, izpraznili so »lodo« (shrambo pšenice), iz vinske kleti pa so odpeljali stiskalnice, sode, vinogradniško in kletarsko orodje.

SPET KORUZNJI KRUH

»Kako pa ste živeli skoraj brez zemlje, saj so vam pustili le 2 hektarja, eno kobilu?« sem se zdrnil.

»Izredno težko. Moj mož, ki se je narodil v Mali Polani, v Lendavi pa je s prihranki kupil to posestvo, in jaz, ki sem bila 26 let mlajša od njega, doma pa sem sicer iz Velike Polane — oba kraja sta znana kot nekdanji naselji revežev — sva spet zašla v prvotno stanje. Z mize je izginil rženi kruh, veseli smo morali biti koruznega. Krpice zemlje, ki so nam jo pustili, smo orali z dvopregro z našo in Vajdovo kobilu. Tako smi si en drugemu pomagali. Moža je izguba posestva še posebno močno prizadela, saj je površine kupoval več let. Zgubil je njive v »novi« Lendavi, kjer so pozneje zgradili Naftine bloke, vzeli so mu površine pri klavnici, pa v Trimlinih, kjer so zdaj obrati Naftne, v okolici gostišča Marof, v Dolnem Lakošu in drugod. Pa ne samo to! Sodišče je obema za določen čas odvzelo državljanske pravice: volilno, pridobitev opravljanja funkcij v družbenih organizacijah in družtvih, pravico do javnega nastopanja, do častnih naslovov...«

Katarina Horvat je že 1963. leta pokopala svojega moža, saj je kmalu po zaplembi premoženja zbolel in se pozneje ni več mogel pobrati. Uspelo pa ji je ohraniti vse papirje, tako tiste o zaplembi, kot one o prisilnem delu. Zdaj, ko naj bi povojne krivice tako ali drugače popravili, upa, da se bo to dejansko zgodilo. Od gmotnega nadomestila sama ne bi imela veliko koristi, toda tu so njeni otroci in vnuki, ki še začnajo živeti, in njena želja je, da bi jim bilo gorje prihranjeno.

Stefan Sobočan

SLOVESNA PRISEGA

Pot. Pred mano je bila, tisoč in še nekaj kilometrov dolga. Od Mure do Vardarja. Šel bom, sem si dejal. Vsi gredo za svojimi sinovi, na »zakletvo« gredo, ki se ji slovensko reče slovesna prisega.

Dvignil sem svojo in polovico ženske plače, kupil Pomurke salame, laško pivo in na vlak v Zagreb. Spalnik, seveda! Slovenci smo kulturni in bogat narod, zakaj bi se vozili kot vol! Plačas pošteno, povrnjeno dobiš z obresimi. Kava, konjak, pivo in vino, vse v vagonu spalnika. In nobene gneče. Piše sicer »kola za spavanje«, a znotraj so »kola za plakanje«. Sploh ne vem, čemu toliko jamranja in zviševanja cen železnice, ko pa se že 45 let vozimo v takih vagonih. O čisto ti ne bom govoril, niti ti o postajah. Vse prepuščam času. Čez 100 let bo drugače in o tem bo vedel povedati le doktor iz Spilbergovega filma Vrnitev v preteklost.

Vrstijo se mesta. Postaja za postajo, kraj za krajem, meni pa je čedalje huje. Kam hudiča se sploh peljem? Je to res moja Jugoslavija, ki ji je napisanih toliko lepih pesmi? Na eni strani nebotičniki do oblakov, na drugi hišice iz kartona in odpadnega materiala, kjer tudi živijo »Jugoslavlani«. Pa toliko neobdelanih polj. Tisoči hektarjev obraščeni v plevel in grmovje. Nehote se spominjam dveh gospodov, enega iz Zagreba, drugega z Japonskega, ki sta se v vlaku Balkan ekspresa takole pogovarjala: Če bi mi Japonci imeli vašo Jugoslavijo, bi polovico Evrope hranili z njo. Pa mu naš človek reče: Če bi mi Jugoslavlani imeli vašo Japonsko, bi jo čez dva meseca potrošili. Žalostno, vendar resnično. Vprašam se, ali je to sploh mogoče 45 let po osvoboditvi. Zdi se mi, da so tovariši osvobodili le sebe, a le zato, da so sedaj gospodje. Dobro, da se spušča noč in da ne vidim še večje bede, ki se ji reče socializem.

Končno jutro. Postaja naše najjužnejše republike, ki pa še ni država. Čudovite zgradbe, najmodernejši kulturni center Evrope. Baje je večji in lepši le v daljni Avstraliji, v Sydneyu. Boljše bi bilo, da bi siromakom zgradili 10 blokov. Bogastvo in beda prepletata to mesto, mesto širokih ulic, a mnogih praznih železnic.

Avtobusi JLA so tu, pred postajo čakajo na nas. Prevoz za stonj.

Končno »TITOVKA«! Ime in ponos prebivalcev Skopja. Sem jih prihajajo severni bratje čuvati pred sovražnikom. Bedarija! Janša in Milošević Slovincem solita pamet. Oprostita, tovariša-gospoda! »Računalnik je tako izbral, da se je vaš sinek v južne kraje podal!«

Krog kasarne. Na tisoče ljudi iz vse Jugoslavije. Zmeda, napeti obrazi, pričakovanje, dvom in veselje hkrati.

Jih že vidimo, mlade fante. Po četah stojijo, puške ob nogah držijo. In gledajo. Gledajo v reko prihajajoče množice in njihove oči izžarevajo strah, da oče ali mati mogoče nista prišla. Tisoče in tisoče src, sedaj otrok, čaka svoje najdražje.

Opazim ga. Hitiva si nasproti. Kopito puške udari ob tla, ko ga objamem. Ne morem skriti solz. Kako suh je in nekako drugačen! A ponosen sem nanj. Kar verjeti ne morem, da je preteklo že toliko let, odkar sem sam služil vojsko.

Sprašuje po domačih, jaz pa bi rad vedel, kako je njemu tu, v tujem kraju. Pravi, da mu je lepo in da je našel dobre prijatelje, Dalmatinca, Črnogorca, Slovence iz Trbovelj. In kar je najvažnejše, deseter je iz Kranja.

Zacenja se slovesni del zaprisege. Glasovi tisočih grl zaprisegajo domovini in staremu sistemu. Kakšna ironija! Vse se mi je zmešalo v glavi, demokracija, socializem in komunizem. Zdi se mi, da je Jožkova slika iz za odru nekako tuja in blede.

Podpis, nagelj in kos papirja v slovensčini (vsaj to) s 45 let starim refrenom o zvestobi in časti. Večina podpiše, moj tudi. Jeseničan in Celjan nočeta. Nehote mi pride na misel pesem, ki pravi: Nikoli, nikdar ne bom se prodal...

Konec! Kar napodijo nas iz kasarne. Zunaj čakamo na naše ljubljence, vojake. Greva v mesto do prve gostilne. Kar verjeti ne morem, kako mu tekne kosilo.

Iščem hotel. V najdražjem je še postelja. Prespim v miru za osemsto dinarjev, samo da pokazem, kako kulturni in bogati smo mi, Slovenci. Osel, ves denar bom zapravil.

Naslednji dan si s sinom ogledava znamenitosti Skopja. Ura stare železniške postaje še vedno kaže čas iz 63. leta, ob potresu, in zdi se mi, da se od tedaj ni nič spremenilo. Tisti, ki so imeli denar, ga imajo zdaj še več, revni pa so še bolj revni. Kjerkoli postava, povsod naju oblegajo ciganki in nama molijo umazane roke. Njih prazni pogledi bolijo, obtožujejo. Vsakemu nekaj stisnem v dlan.

Večer je. Železniška postaja, najmodernejša v Jugoslaviji in najlepša, pa tudi čista. Balkan ekspres prihaja na drugi peron. Slovo od sina in odhod. Spet solze v očeh in v grlu tesnoba.

Potpi, sine! Korajžno naprej, leto bo kmalu naokrog in takrat se bova pod kostanji v Soboti od sreče napila.

Žvižg, dolg in nekako boleč. Mahanje rok v zadnji pozdrav. Na svidenje! Zbogom! Piši! Ne pozabi...

Se dolgo strim skozi okno v temno noč in v eter mi mladi in suhi solzen obraz. Gledam luči mesta, ki se gube v temi, jočem in preklinjam. Najbolj pa soboški računalnik, ki je sina poslal tako daleč. Hudič naj ga vzame, Janševga ritolizca.

Tinč Mertlik

Kmetovalec Alojz Ružič iz Murske Sobotice, ki ima 4 hektarje zemlje in redi pitano mlado gorod in prašiče, se letos lahko pohvali z rekordnimi pridelki. Na hektarju je pridelal prek 7 ton pšenice, izrval pa je tudi rekordno veliko in debelo krmino pesu. Koren največje je meril 73 cm, tehtal pa nekaj več kot 14 kg. Rekordno težko peso sorte brigadir je pridelal na njivi v Krogu pri Murski Soboti. Pred setvijo je njivo pognojil s hlevskim gnojilom, posevek pa potresel z mineralnim gnojilom nitrofoskal 13 — 10 — 12, pozneje pa dognojil še s KANOM.

Boris Hegeduš

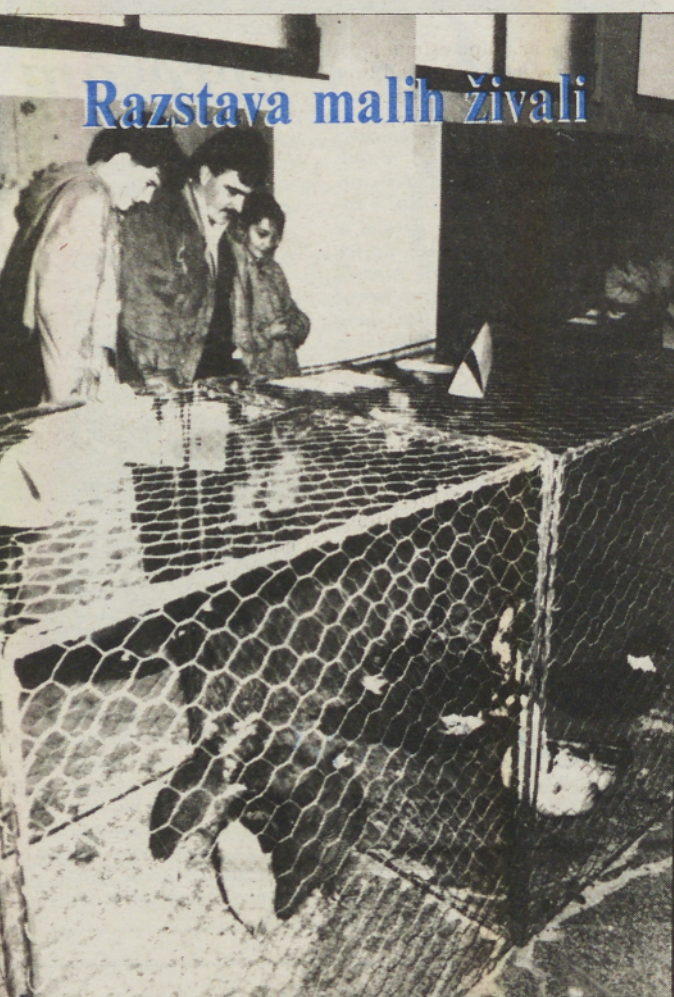
Uspela prireditelva Radia Murska Sobotica Zaigrajmo in zapojmo po domače

Radio Murska Sobotica z visokim priznanjem kot najboljši lokalni radio v Sloveniji je s prireditvijo Zaigrajmo in zapojmo po domače v športni dvorani v Murski Soboti zadel v črno. Triurni spektakel s številnimi izvajalci, ki so na valovih tega radia vso leto razveseljevali poslušalce, se je s sklepno prireditvijo oddolžil poslušalcem in obiskovalcem te pestre prireditve z znanimi ansambli, skupinami, pevci in humoristi. Prireditelva sta vodila Miša Molč, ki je trenutno v ožjem izboru Janine akcije za Slovenko leta, in Geza Farkaš. Aktivisti Rdečega križa so zbirali tudi prispevke za poplavljeni območja.

Vsekakor je bila v teh težkih časih prireditelva prava osvežitelva, saj so vstopnice hitro pošle na razočaranje številnih, ki tako niso imeli možnosti videti tega spektakla. Morda bi lahko v prihodnje bolj pogosto organizirali takšna srečanja, ker je dvorana premajhna za večji obisk.

Jože Kaučič

Društvo gojiteljev pasemskih malih živali iz Murske Sobotice je v prostorih Osnovne šole Dane Šumenjak-Miran pripravilo že tradicionalno razstavo pod pokroviteljstvom KZ Panonka. Obiskovalci so lahko zares uživali ob ogledu okrog 300 različnih vrst perutnine, okrasne perutnine, kunccev, golbov in koz. Ob tej priložnosti so organizirali tudi srečelov. M. Jerše, foto: N. Juhnov.

Razstava malih živali

Z DELOM STOLETNIČI NAPROTI

Zadovoljna z življenjem in potrpežljiva, brez posebnega recepta za dolgo življenje je Leopoldina Dešnik iz Križevca pri Ljutomeru na Martinovo soboto v krogu svojih otrok, vnukov in pravnukov praznovala 92. rojstni dan. Ker je diabetik, torte ni smela poskusiti ravno z velikimi vilicami, zato pa je bolj teknila drugim domačim. »Sploh ne morem verjeti, da sem že toliko stara, toda ko se ozrem po otrocih, vidim, da so tudi oni že v letih,« se zasmeje Leopoldina, ki bi sicer zlahka zatajila kar nekaj križev.

Rodila se je v bližini avstrijske Radgone, otroštvo in zgodnja mladost pa je preživela pri dedku oziroma maminem očimu v Križevcih. Leta 1915 je odšla s trebuhom za kruhom; pot jo je pripeljala v Maribor in kasneje na Falo, kjer je delala kot natakarica.

V kraju ob Dravi je spoznala tudi moža; služboval je v elektrarni, ki je bila takrat last švicarske družbe. Leopoldina se življenja na Fali rada spominja: »Lepo smo živeli in nič nam ni manjkalo. Elektrike nam ni bilo treba plačevati, pa tudi varčevati ne. Mož je znal nemško in je bil eden od treh v elektrarni nepogrešljivih uslužbencev, ki so nadzorovali njeno delovanje. Na leto je dobil 14 plač in tako nama kot najinim trem otrokom ni bilo hudeta. Na Fali so imeli Dešnikovi prijetno stanovanje in vrt, s katerim je imela Leopoldina posebno veselje. Mož ga je kopal, ona pa sejala in plela. Mož je gojil še vrtnice, ona je kr-

mila zajce in kokoši. Otroci Stane, Poldi in Erna so hodili v šolo v Pušcavo in potem v Maribor. Najmlajša hčerka Erna se je potem oženila v Koper, zdaj pa je že 4 leta v Križevcih in skrbi za mamo Leopoldino. Pravi, da se je na Fali zelo rada drsala, pa tudi zime z veliko snega so ji ostale v spominu.

Po vojni je Leopoldinin mož ostal brez službe in družina se je s čebelarji vred, podala v Križevce na dedkovo domačijo. Odtlej je Leopoldina gospodinjila in delala na zemlji, mož pa je dobil službo na zadrugi. »Vozila sem se s kolesom. O, v Mursko Sobotico k sinu, k zdravniku, pa k Svetemu Juriju po olje,« se spominja Leopoldina, ki bi sedla na kolo tudi

pri svojih častitljivih letih, le da ji domači ne pustijo. Sicer pa ji je tudi vožnja v avtomobilu všeč. Skoraj tako kot delo na vrtu ji skrbi za rože. Tudi solato za kosilo vselej pripravi Leopoldina. Nioli ji ni dolgčas, kajti naročene ima kar tri časopise; redno jih prebira in kaj zanimivega tudi izreže. Najbolj jo zanimajo vrtnarije, nje oziroma kuharski recepti in nasveti. Skrbi, da je pri roki vedno dovolj drv, ki jih sama narepi.

Vesela je vsake knjige Mohorjeve družbe, ki že leta prihajajo v njeno hišo. Še bolj pa je vesela obiskov otrok, vnukin Stanke, Tanje in Alenke ter pravnukov Maie, Tinčka in Ane.

Leopoldina je brhka ženica, ki strega uma in dobrega spomina. Njena hčerka Erna je povedala, da vedno pove mami, kar si je »treba« zapomniti, kajti sama je pogosto bolj pozabljiva kot Leopoldina.

Prijetno je klepetati z ljudmi, ki so zadovoljni z življenjem, ki ne nergajo kar naprej in z optimizmom zrejo v jutri. »Rada delam in želim si le, da mi ne bi manjkalo dela,« se nasmeje Leopoldina. Prelistava avstrijski vremenski koledarček in pravi, da bo tudi letos bolj mila zima. »Potem pa bo spet pomlad, pa delo na vrtu,« se spominja, tako živahno in delovno začne še velikokrat.

Lidija Komar